

TA DOKUMENT JE **IZBOR ODZIVOV JAVNOSTI**, KI NASLAVLJAJO VARUHA PRAVIC GLEDALCEV IN POSLUŠALCEV IN JE NAMENJEN ZA INTERNO RABO, ZA OBVEŠČANJE UREDNIKOV OZIROMA UREDNIŠTEV RTV SLOVENIJE TER SEZNANJANJE OBČINSTVA Z OBRAVNAVO NJIHOVIH ODZIVOV. VSEBINE ALI DELOV VSEBIN NI DOVOLJENO UPORABLJATI V NOBENEM DRUGEM KONTEKSTU.

MESEČNO POROČILO O ODZIVIH OBČINSTVA

JANUAR 2020

Povzetek odzivov in odgovorov z izbranimi poudarki, mnenja in priporočila, statistika

Objava na spletnem naslovu www.rtv slo.si/varuh: 12. 2. 2020

Končna redakcija: 12. 2. 2020

Pripravile: Ilinka Todorovski, Eva Semič, Anja Nab Huš

Delovodnik, statistika: Eva Semič

Poudarki v odzivih in odgovorih ter mnenja in priporočila za januar 2020

Leto 2020 se je začelo z izjemno velikim številom odzivov občinstva: varuhinja je prejela 184 pisem, telefonskih klicev in e-sporočil, kar je največ po lanskem januarju. Posebnost sta tudi velik razpon in zahtevnost vsebinskih, poklicnih in etičnih dilem, ki so jih s pritožbami in mnenji odpirali gledalci, poslušalci in bralci RTV-vsebin.

Pristojni za programske vsebine in storitve v različnih uredništvih in enotah RTV Slovenija so pojasnjevali odločitve, odgovarjali na konkretna vprašanja in iskali rešitve za težave v storitvah.

Varuhinja je napisala več mnenj in priporočil, med drugim glede časovne omejitve dostopnosti nadaljevanke Jezero v spletnem arhivu, navajanja narodnosti slovenskih športnikov, uporabe slabšalnega imena za pripadnika manjšine, informativne vrednosti poročanja o bordelu ter pokašljevanja in govorne kulture v javnem nastopanju.

Odgovorila je tudi na vprašanje, kdo sme govoriti o številu vernikov RKC.

Odzivi na poročanje o novi tehnologiji 5G so bili povod za zapis splošnega mnenja o tem, kako naj javni medij poroča o dilemah, povezanih z znanostjo in novimi tehnologijami.

Kazalo vsebine

TELEVIZIJA SLOVENIJA	5
I. INFORMATIVNI PROGRAM	5
Poročanje o incidentu namesto o slovesnosti	5
Si bordel zasluži novinarsko obravnavo?	6
Kateri slovenski politiki lahko nastopajo na javni TV?	7
Tarča o starostnikih: preveč tem in prehitro	8
Kako govorcem zagotoviti primerljivo minutažo?	9
O pogovornih oddajah: kdo povabi goste, kdo izbira teme, kaj je pristransko	11
Kdo sme govoriti o številu vernikov RKC?	12
O intervjuju, ki ga ni bilo	12
Moravski kip svobode – rumena tema?	14
Bionapoved v vremenskih rubrikah	14
II. KULTURNI IN UMETNIŠKI PROGRAM	15
Prenos novoletnega koncerta	15
Božično voščilo pravoslavnim vernikom v Sloveniji	15
Deklina zgodba: neprimerno predvajanje napovednika	16
Kakšno je pravo zaporedje epizod serije o Bauhausu?	17
Pohvale za igrani, dokumentarni in izobraževalni program	17
III. RAZVEDRILNI PROGRAM	18
Silvestrski program: neslane pivske šale	18
Nagradna igra kviza Vem! namenjena le nekaterim	20
»Anonimna« voditelja Slovenskega avta leta	20
IV. ŠPORTNI PROGRAM	21
Pomembni športni dogodki sodijo na nacionalko!	21
Novinarji nadlegujejo gledalce in športnike?	22
Ženski skoki na TV SLO 2, moški na TV SLO 3	24
Komentiranje športnih prenosov	24
Zakaj po angleško in ne po srbsko?	25
Kakšne narodnosti so slovenski športniki?	27
V. PROGRAM PLUS	29
Seksizem v Žajfnici?	29
Dobro jutro: spregledali bob leta?	31
VI. TV MARIBOR, TV KOPER	32
Ljudje in zemlja: gledalkina analiza	32

VII. SPLOŠNO.....	33
Studio neprilagojen za goste na vozičku.....	33
Jezero: Zakaj je v spletnem arhivu na voljo le 7 dni?.....	34
E-naslovi televizijskih oddaj in avtorjev.....	37
Prepozno – prezgodaj, premalo – preskromno, same ponovitve!.....	37
RADIO SLOVENIJA.....	41
I. RADIO PRVI.....	41
Kam je izginil Radio Ga Ga?.....	41
Jutranja shema: pogrešamo poročila s številki 112 in 113.....	41
Jutro na Prvem: ali ne veste, da po vas merimo čas?.....	42
Spremenjen urnik Duhovne misli.....	43
Dolgovezenje poslušalcev v Svetovalnem servisu.....	44
Glasba: preveč razbijaške, premalo narodno-zabavne.....	44
II. VAL 202.....	46
Zapisi iz močvirja: o meji sprejemljivega v satiri.....	46
MMC.....	47
I. VSEBINA.....	47
Sporen naslov članka o reševalcu in psički Šaki?.....	47
Romi – dovoljena uporaba slabšalnega poimenovanja?.....	49
Uravnotežite poročanje o cepljenju!.....	51
O brisanju uporabniških komentarjev pod spletnimi članki.....	52
RTV SLOVENIJA.....	52
I. JEZIKOVNA KULTURA.....	52
Kako se pravilno naslovi predsednika, ministre, poslance?.....	52
O govorni omikanosti in pokašljevanju.....	53
Zadene ali zadane in prizadene ali prizadane.....	54
II. OGLAŠEVANJE.....	56
Preveč oglasov za javni medij!.....	56
Kdo bdi nad vsebino oglasov?.....	56
III. TEHNIČNE ZADEVE.....	58
Slab začetek leta: prekinjen film in težave na RTV 4D.....	58
Zamolkel zvok v radijskem poročanju dopisnika.....	58
Jezero: žal nerazumljivo	59
Pri ponudniku satelitske platforme zatemnjen TV SLO 3.....	61

IV. DOSTOPNOST IN PRILAGOJENI PROGRAM	61
Koliko TV-vsebin je sploh podnaslovljenih?	61
V. VARUHINJA	63
Sodelovanje za boljšo medijsko pismenost	63
Delavnica o odzivanju na grožnje novinarjem	64
VI. SPLOŠNO.....	64
Nova tehnologija 5 G: kako o tem poročati v programih RTV Slovenija?	64
Lahko smo ponosni na RTV Slovenija!	67
PRILOGI	69
PRILOGA 1: Kdo sme govoriti o številu vernikov RKC?	69
PRILOGA 2: E-naslovi televizijskih oddaj in avtorjev	77
STATISTIKA	78
Statistika po vrsti odzivov	79
Statistika po načinu oddaje odzivov	79

TELEVIZIJA SLOVENIJA

I. INFORMATIVNI PROGRAM

Poročanje o incidentu namesto o slovesnosti

Gledalec **L. I.** je varuhinji pisal zaradi poročanja o 77. spominski slovesnosti ob obletnici padca Pohorskega bataljona, ki je potekala 4. januarja na Osankarici. Po njegovem mnenju je bilo preveč pozornosti namenjene incidentu, ki se je pripetil ob robu slovesnosti.

»Pretežni del slikovnega gradiva in komentarjev se je nanašal na aretacijo Šiškota in uniformiranih članov te skupine ter policiste, ki so akcijo izvedli. O komemoraciji, zaradi katerih domnevam, da je televizija prišla na kraj dogodka, skoraj nič. Niti kratkega povzetka iz vsebinsko dovršenega govora ministra Pikala, niti slike iz polaganja vencev, med katerimi so bili poleg predstavnikov državne in lokalnih oblasti še posebej opazni otroci iz OŠ Pohorskega bataljona iz Oplotnice.«

Odgovorna urednica Informativnega programa TV Slovenija **Manica J. Ambrožič**:

»O spominski slovesnosti za padle borce Pohorskega bataljona smo poročali v vseh naših dnevnoinformativnih oddajah. Drži pa, da se je na slovesnosti zgodil incident. Andreja Šiška, za katerim je bila izdana tiralica, so na slovesnosti prijeli in dogodek je upravičeno vzbudil pozornost javnosti. Gre za kaznivo dejanje, ki je bilo v našem sistemu prvič očitano in dosojeno, odpira pa tudi številna varnostna vprašanja. Predsednik države je v izjavi za televizijski Dnevnik komentiral incident in slovesnost, tonsko izjavo slavnostnega govornika na slovesnosti dr. Jerneja Pikala pa smo objavili v Poročilih ob 17h.«

Varuhinja je dodala splošno pojasnilo o merilih za uvrščanje vsebin v informativne oddaje ter tehtanju med novicami po načelu aktualnosti, zaradi katerega se lahko zorni kot poročanja premakne k drugi vsebini:

»Selekcioniranje je sestavni del novinarskega in uredniškega dela, saj v posameznem prispevku nikoli ni mogoče povedati vsega, kar se je zgodilo na nekem dogodku, kakor tudi v posamezni oddaji nikoli ni mogoče povedati vsega, kar se je zgodilo v nekem dnevu. O poudarkih, razmerjih in obsegu poročanja se uredniki odločajo glede na vsakokratne konkretne okoliščine; te tudi narekujejo zorni kot poročil. Uredništva morajo poskrbeti, da se v časovno omejenih oddajah prikaže čim več raznovrstnih informacij iz Slovenije in sveta ter z različnih področij našega življenja. Pri tem so dolžni opraviti skrbno selekcijo novic.«

Si bordel zasluži novinarsko obravnavo?

Trije gledalci so se pritožili nad prispevkom o sežanskem bordelu s silikonskimi lutkami, ki je bil objavljen v Slovenski kroniki 21. januarja. Dve pritožbi sta bili podani po telefonu (Ž. V. in M. S.), gledalec **H. N.** pa se je pritožil pisno.

»Se Vam zdi prav, da v današnjem osrednjem večernem dnevniku delajo reklamo za bordel z lutkami, menda v Sežani? Kdo je odgovoren za ta prispevek?«

Odziv je pripravil **Mitja Prek**, urednik slovenskih dopisništev, ki je pristojen za oddajo Slovensko kroniko, na sporedu po večernem Dnevniku:

»V naših informativnih oddajah ni prepovedanih tem. V vseh oddajah se dotikamo tudi tem, ki tudi razburjajo, predvsem pa imajo velik odziv v javnosti. Tako je bilo tudi v tem primeru in prav zaradi tega smo se odločili, da pripravimo reportažo o tem bordelu. V prispevku smo izpostavili različne dileme, ki so se v zadnjih dneh pojavile v medijih in po našem mnenju sledili javnemu interesu.«

Varuhinja je v odgovoru pojasnila, zakaj se ne more strinjati z urednikovim pojasnilom, omenila je tudi primer drugačne obravnave v oddaji **Tednik**.

»Pritrjujem, da v programih javnega medija ni prepovedanih tem ali gostov, drži tudi, da sta atraktivnost in zanimivost pomembni merili za izbor in novinarsko obdelavo vsebin. Vendar pa je pri vsakokratni presoji potrebno upoštevati fokus, kontekst, žanr ter poklicna in etična načela.

V konkretnem primeru je bilo lastnici podjetja skozi žanr novinarskega poročila v osrednjem programskem času omogočeno, da v informativni oddaji podrobno in nazorno predstavi in promovira poslovni model in storitev, od načina pridobivanja strank in cenika do nabavne vrednosti in videza lutk (vključno z opisom »nadomestnih organov« in silikonske imitacije sramnih ustnic). Iz vsebine ni bilo mogoče izluščiti informativne vrednosti za širšo javnost, saj prispevek ni vseboval ne družbenega konteksta ne razjasnitve fenomena ne kritične distance do podjetniške ideje.

Menim, da je informacijo o odprtju prvega bordela lutk v Sloveniji primerno uporabilo uredništvo oddaje **Tednik**, ki prav tako nastaja v okviru Informativnega programa TV Slovenija. V **Tedniku** so le nekaj dni pozneje (27. 1. 2020) informacijo o bordelu izkoristili za prikaz slovenske industrije seksa, k besedi so povabili različne sogovornike (lastnica bordela, seksologinja, preučevalec prostitucije, kriminalist, predstavnica nevladne organizacije, prostitutka), pri čemer je voditeljica oddaje že uvodoma zastavila vprašanje, ali bordel lutk napoveduje bolj etično prostitucija ali pa gre za novo ponudbo za iskalce spolnih storitev. V prispevku je bila tematika obravnavana problemsko in analitično, v jasnem fokusu in kontekstu.«

Varuhinja je uredništvu Informativnega programa priporočila, naj bodo pri umeščanju vsebin v dnevnoinformativne oddaje še bolj pozorni na pomembnost konteksta in izbire zornega kota.

Pritožniki so sprejeli pojasnilo, se zanj zahvalili in izrazili upanje, da bodo uredniki mnenje upoštevali.

Kateri slovenski politiki lahko nastopajo na javni TV?

Trije gledalci so se odzvali na oddajo Politično s Tanjo Gobec 12. januarja, v kateri je nastopal poslanec in prvak stranke SDS Janez Janša. Menili so, da javna televizija ne bi smela vabiti v oddaje politika, ki izraža negativna mnenja o RTV Slovenija. Gledalka **A. S.** je napisala:

»Spet ste gostili Janšo na RTV. Da si je delal zastonj reklamo, s tem da ne plačuje RTV naročnine, da se ob vsakem tvitu dela norca z vami ... le nekaj dni prej je povedal da ste TV Teheran.... in še kaj. Vem za vaš odgovor, seveda da moramo imeti uravnotežene informacije, vsem dati možnost, itd. Ampak dragi moji, imejte vsaj nekaj spoštovanja in norm do sebe in nas.«

Varuhinja je ponovila stališče, da mediji v demokratičnih družbah mediji nimajo bunkerjev za prepovedane teme ali goste. Imajo pa urednike, ki imajo pristojnosti, znanje, kompetence in izkušnje, da presodijo, kdaj in kako se k besedi povabijo pomembni akterji slovenske družbe. Menila je, da so pritožbe neupravičene.

Pritožnikom je posredovala tudi pojasnilo odgovorne urednice Informativnega programa TV Slovenija **Manica J. Ambrožič**:

»Janez Janša je predsednik največje opozicijske stranke, ki je na zadnjih volitvah dobila največ glasov, torej v slovenskem političnem prostoru s stranko pomemben dejavnik. Delamo v službi javnosti in svojih odločitev ne sprejemamo na osnovi tega, kako nas in naš medij obravnavajo politiki, pač pa katera stališča in mnenja so glede na aktualno dogajanje v družbi relevantna in zanimiva za gledalce. Stališča največje opozicijske stranke so vsaki demokratični družbi pomembna in relevantna, v oddaji Politično pa gostimo najbolj široko in pluralno paleto predstavnikov slovenskega političnega prostora. Zavračamo očitke o promociji, ker smo ga povabili na nekaj najbolj aktualnih vprašanj, na katera je odgovarjal in, kot je gledalec verjetno opazil, s odgovori sprožil politični plaz v državi, tako da so se z vsebino odgovorov ukvarjali vsi mediji in celotna politika odzivala skozi ves teden. Opazka »spet ste gostili« pa je povsem neutemeljena, saj Janez Janša ni bil gost nobene od naših oddaj leto dni. Nazadnje smo ga namreč gostili v začetku minulega leta.«

Tarča o starostnikih: preveč tem in prehitro

Gledalca **P. K.** in **M. G.** sta bila vesela oddaje Tarča o starostnikih (23. januar), po ogledu pa sta bila razočarana, saj je bila po njihovem mnenju oddaja prekratka za vse goste in teme, ki so jih načeli, prav tako ni bilo povsem jasno, kaj je bila konkretna tema oddaje.

»Formalna stran: Za oddajo, ki traja cca 50 minut,/ko se odštejejo reklame/ je postavljenih, za nekim stoječim pultom, sedem udeležencev. Pred njimi stoji – kot neka nadučiteljica -voditeljica (ki naj bi bila moderatorka) K temu v oddajo vklopijo še predstavnika iz Maribora. Vsaj petino časa se porabi za pripravljene prispevke. Več kot eno petino – morda četrtno časa govori voditeljica.

Kljub temu se mi je začetek zdel vzpodbuden. Prispevek je pokazal, koliko denarja je bilo zapravljenega« za pripravo nekih podlag, za izdelavo osnutkov predlogov..... » (še v samoupravnem socializmu ni bilo toliko latovščine) Navedeno je bilo, koliko raznih komisij in delovnih teles je ustanovljenih..... To je bilo odlično izhodišče, da bi za neko okroglo mizo pripeljali tiste, ki te komisije ustanavljajo in zagovarjajo, in trošijo javni denar. – in na drugi strani tiste, ki na to gledajo kritično in ki bi zahtevali odgovore kaj je narejeno in kje so rezultati. To bi nas gledalce zanimalo, da vidimo kaj in kako delajo in kam ponika denar ??

Namesto razvijanja teme in soočanja dejstev so sledili prispevki z navajanjem kup dejstev – kot npr navajanje skrajnih primerov revščine, med upokojenci – kar je v mes postala naenkrat osrednja tema.Od teme »varna starost« naenkrat preskok na reševanje skrajnih primerov revščine

Sogovorniki – statist (nepolitiki) so dobili priliko da odgovorijo na stavek ali dva. Trije politiki so pa v glavnem izkoristili čas za promocijo svojih strank.

Res me zanima: Kaj je bil namen te konkretne Tarče ??? Kaj so želeli, da mi gledalci »odnesemo« od take oddaje ???« (**M. G.**)

Odgovorila je **Nataša Bartha Rijavec**, urednica uredništva dnevnoinformativnih oddaj in urednica Studia 3:

»Gledalcu se zahvaljujemo za mnenje. Menimo, da gre za nerazumevanje koncepta oddaje, ki temo načeloma vedno obravnava in osvetljuje s pomočjo prispevkov. Izjemoma smo sicer že pripravili tudi oddaje, ki so temeljile izključno na prispevkih, običajno pa prispevkom sledi razprava v studiu. Če gledalec pričakuje zgolj debato v studiu, jo lahko dobi v vrsti drugih oddaj na Televiziji Slovenija. Politiki so bili v oddajo vabljeni zato, da bi javnosti pojasnili, kaj se je dogajalo s problematiko, ki je zelo pereča in ki še vedno ni urejena. Predstavnike civilne družbe smo povabili, da so izostrili težave. Da gre pri dolgotrajni oskrbi za eno največjih težav v državi, pa je jasno že po tem, da se praktično celoten politični spekter strinja, da je to vprašanje potrebno nujno urediti. Zakaj se to ureja toliko let in kje so težave, pa je dobro

ponazorila tudi oddaja. Pravzaprav je oddaja Tarča na to problematiko v zadnjih dveh letih opozarjala večkrat.«

Varuhinja je dodala splošno pojasnilo. Iz odgovora:

»Kot ste sami zapisali, je v 55-minutni oddaji s 7 gosti težko priti do dna tako kompleksni in večplastni tematiki, kakršna je skrb za starostnike. Zato je tem bolj pomembno, da uredništvo izostri zorni kot, da torej natančno opredeli predmet obravnave in občinstvu pojasni, kaj bo rdeča nit oddaje. Če se to ne zgodi, zlahka pride do nesporazuma.

Dodajam, da imate gledalci glede pogovornih oddaj različna pričakovanja. Iz odzivov razberem, da nekateri dajejo prednost strastni in dinamični razpravi, z ostro izmenjavo mnenj in replik za in proti (kot je to večinoma v Tarči), drugi posebej cenijo podatkovno-raziskovalni pristop z analitičnimi prispevki in nazorno grafiko ter poglobljeno razpravo o razkritjih (kot denimo v projektih EkstraVisorja), marsikdo pa si želi predvsem pogovornih oddaj, ki pojasnijo in razčistijo neko tematiko, po možnosti v umirjeni, strokovni, argumentirani in manj polemični razpravi (kot denimo v oddaji Moje mnenje, Globus, Odkrito), prav posebna pričakovanja pa vladajo glede krajših pogovornih form, predvsem v Odmevih, a tudi v npr. Studiu City.«

Kako govorcem zagotoviti primerljivo minutažo?

Trije gledalci so varuhinji pisali zaradi Tarče, ki je bila na sporedu 30. januarja. Menili so, da voditeljica ni enako obravnavala predstavnikov političnih strank, ki so razpravljali o odstopu predsednika vlade.

»Voditeljica oddaje pogosto vpada govorcem v besedo, ali govori istocasno kot govornik, kar je pogosto nerazumljivo za poslušalca. Gospodu Jelincicu, ceprav ga je povabila k besedi, ni dovolila da konca svoje misli. Ne vem zakaj, ga je povabila v oddajo. Oddaja mi je sicer vsec in jo rada gledam.« **(M. M.)**

»V oddaji so si sogovorniki med drugim tudi sami jemali besedo; nekateri govorili nesorazmerno dolgo, drugi pa zelo malo. Poleg tega je voditeljica vsaj v enem primeru, ko je besedo sogovorniku komajda dala, kaj kmalu nato istemu besedo odvzela. Če si vzamem čas, bi lahko tudi zmeril minute in sekunde koliko je kdo govoril - D.Židan zagotovo največ, precej preveč. Pri tem ne gre zato, da bi meril politično, koliko je kdo nastopil ampak zgolj zato, da vse skupaj ne izpade kot da ima SD svojo promocijo na RTV.

Da ne bom samo dal en protest pa tudi predlagam rešitev. Ura, ki jo bomo gledali tudi gledalci/poslušalci naj bo vidna, da ne bo prihajalo do takih nesorazmernih nastopov.« **(F. R.)**

»Takole čez palec bi rekel, da je gospod Židan govoril 60% časa, gospod Počivalšek 20% in preostali trije skupaj 20%. Torej prav nobenega čuta za enakopravnost vseh gostujočih v oddaji. Ne vem ali se je že na štartu tako odločila in je gospoda Jelinčiča dala povsem na konec vrste, da bo zadnji dobil besedo, če jo sploh bo. Pa še takrat, ko mu je dala besedo, mu ni pustila odgovoriti do konca. (...) Potem je bil primer, ko je govoril g. Mesec in mu je g. Židan vpadel v besedo. Če bi bila prava voditeljica, bi to prekinila in g. Židana opozorila, da ima besedo g. Mesec, da pove do konca začetno misel. Pa tega ni naredila, še več, ko je g. Židan končal, ni vrnila besedo gospodu Mescu. (...)

Ne vem, ali voditeljica nikoli ni pogledala kakšnega predvolilnega soočenja, ko je vsakemu skoraj do sekunde odmerjen enak čas. Takšna doslednost v Tarči ni potrebna, bi pa lahko voditelj imel malo več čuta za enakost vseh gostujočih in približno enako odmerjen čas vsem.« **(D. S.)**

Varuhinja je odzive posredovala uredništvu Informativnega programa ter urednikom predlagala pozorno branje in analizo. Pritožnikom je pojasnila različne vidike studijskih pogovornih oddaj ter razliko med volilnimi obdobji in siceršnjim zagotavljanjem pluralnih političnih razprav. Primer odgovora:

»Tudi sama sem kot gledalka opazila, da si je tokrat predsednik ene od strank večkrat vzel besedo in je do določene mere dominiral v razpravi.

Načelno pojasnujem, da v polemičnih oddajah lahko pride do časovne asimetrije, zlasti, če se razvije živahna in strastna razprava, v katero se prodornejši govorci vključujejo samoiniciativno in si tako morda »izborijo« več programskega časa, medtem ko nekateri gostje potrebujejo spodbudo voditelja in raje počakajo na vrsto ali na konkretno voditeljevo vprašanje. V takšni dinamiki izstopajo tudi govorci, ki sleherno izjavo razumejo kot izziv, na katerega se želijo odzvati. Včasih se primeri, da gosti zlorabijo javni eter in predstavijo svojo agendo, namesto da bi sodeloval v razpravi o temi oddaje.

Zato je vloga voditelja tem pomembnejša, saj mora bdeti nad vsebino, biti pozoren na vsako izrečeno besedo, slediti načrtovani dramaturgiji in časovnici, usmerjati razpravo, da ne obtiči na neki točki, spodbujati redkobesedne in krotiti gostobesedne goste, jih pri posameznih temah priganjati, naj dokončajo misel, ali pa jim celo jemati besedo. V tako zahtevnih oddajah mora biti voditelju v oporo celotna izvedbena ekipa, od urednika v režiji do asistenta v studiu, prek ustaljenih poti – slušalk, studijske odštevalne ure itd. Vendar pa je največja teža na voditelju, ki pri vodenju oddaje sprejema tudi hipne odločitve. In je v studiu naposled sam.

Vendar pa se ne morem strinjati, da bi zgolj s štoparico v roki in s strogo odmerjenim časom lahko dosegli vsebinsko izenačen in zanimiv nastop. Televizijska praksa kaže, da se odštevanje sekund obnese le v volilnem in referendumskem času, ko je

uredniška in novinarska avtonomija skoraj suspendirana, saj je treba v studio povabiti vse sodelujoče in jim omogočiti enake pogoje za predstavitve. V teh primerih se občinstvo večkrat odzove s kritično opazko, da je bil čas enako odmerjen za tiste, ki imajo kaj povedati in tiste, ki nimajo, da to ni pravično in predvsem ne prispeva k vsebinskemu razumevanju in razčiščenju.

Kot rečeno, takšna pravila veljajo le v volilnem (referendumskem) obdobju, sicer pa je treba demokratičen in pluralen ter vsebinski dialog zagotavljati skozi jasno zasnovo oddaje, premišljeno studijsko zasedbo in dobro vodenje.

Moram pa dodati, da se včasih izkaže tudi, da imamo gledalci čisto drugačno subjektivno percepcijo od dejanskega stanja: čeprav se nam zdi, da je bil nekdo ves čas pri besedi, se lahko na podlagi analize posnetkov pokaže, da ni imel nič več časa kot ostali, le da je bil bolj izrazit, vpadljiv, provokativen ali artikuliran. Velikokrat bolj šteje, kaj je kdo povedal, kot koliko časa je govoril.«

O pogovornih oddajah: kdo povabi goste, kdo izbira teme, kaj je pristransko

Januarja je bilo več odzivov, v katerih so gledalci izražali mnenje, da je že iz izbire tem, vprašanj ali poteka pogovorov v informativnih oddajah mogoče ugotavljati pristranskost ali opredeljenost voditeljev.

Varuhinja je na splošna zatrjevanja odgovarjala s splošnimi pojasnili glede nastajanja informativnih oddaj. Primer odgovora pritožniku, ki je menil, da se Odmevi ukvarjajo s »strankarskimi publicami« z enega političnega pola (čakalne vrste, naborništvo):

»O zasnovi, dramaturgiji, izbiri tem in gostov v posamezni oddaji ne odločajo voditelji, ampak uredniki. Kdo je urednik posamezne televizijske oddaje, je zapisano v končni špici. Če poenostavim: uredniki urejajo, voditelji vodijo. Tako je tudi pri Odmevih, kjer izkušeni voditelji pripravijo in izpeljejo pogovore, v okviru uredniško zastavljenega fokusa in konteksta, v skladu z lastnim voditeljskim slogom. O poteku oddaje in vlogi voditelja si gledalci ustvarjate različne vtise - ne nujno na podlagi dejstev. Iz izkušenj z obravnavo odzivov lahko zapišem, da gre najpogosteje za zrcaljenje lastnih pričakovanj ali vnaprejšnjega stališča.

Poudarjam, da pristranskost ali navijaštvo v programih RTV Slovenija nista dovoljena. O morebitnih kršitvah načela nepristranskosti pa lahko presojam le, če je pritožba konkretna in podkrepjena z argumenti in dejstvi (in ne sloni zgolj na občutku, okusu, vtisu).

Omenili ste, da so vas zmotili Odmevi, v katerih sta bila gosta iz Levice in NSi. Ne vem, katero oddajo imate v mislih. Meni je ostala v spominu oddaja z dne 17. 1., v katero sta bila poslanca omenjenih strank povabljeni zato, da bi komentirala predlog Zdravniške zbornice za skrajšanje čakalnih vrst, ki ga je "posvojila" stranka NSi. V tem

pogovoru smo žal slišali zelo malo argumentov za ali proti predlogu, kar je bil povod za pogovor, saj je poslanec Levice programski čas izrabil za predstavitev svojega pogleda na zdravstvo nasploh, kljub voditeljičinim poskusom, da bi razpravo usmerila h konkretni tematiki.

Glede medijske obravnave predloga za obuditev naborništva, pa lahko zapišem le, da je ta predlog podala največja parlamentarna stranka in da ima javnost pravico vedeti, kaj je vsebina predloga, kako se do njega opredeljujejo druge politične stranke, kakšne so možnosti za njegovo sprejetje in kakšne bi bile posledice morebitne uveljavitve. Pri izbiri programskih vsebin Informativni program TV Slovenija uporablja različna merila, med njimi sta tudi merili aktualnosti in pluralnosti.«

Kdo sme govoriti o številu vernikov RKC?

Varuhinja je v vednost prejela pismo programskega svetnika **Janez Juhanta** z naslovom Vera kot nacionalna dobrina?, v katerem se je odzval na oddajo Tednik z dne 27. januarja oz. prispevek z naslovom Zakaj vse manj vernikov. Menil je, da bi morali imeti v takšnih prispevkih pripadniki RKC pravico, da razlagajo sami sebe in da v njem ne bi smel nastopati sociolog religije Marjan Smrke.

Varuhinja je spremljala korespondenco med programskim svetnikom in vodstvom TV Slovenija, ki je bila v vednost poslana tudi članom Programskega sveta, vodstvu RKC, časopisu Družina in še nekaterim posameznikom.

Varuhinja v tem dopisovanju ni sodelovala. Pismo je kot pritožbo obravnavala potem, ko je programski svetnik potrdil, da ga zanima varuhinjin odziv.

Varuhinja je v obravnavi odgovorila tudi na omembo ločenih zadev, ki jih je omenil pritožnik, in sicer glede ure predvajanja Duhovne misli na Prvem programu Radia Slovenija ter spremljanja imenovanja novega škofa krško-celovške škofije na Televiziji Slovenija.

Glede prispevka v Tedniku varuhinja meni, da pritožba ni upravičena.

Glede radijske sheme in jutranje rubrike Duhovna misel ter obsega televizijskega poročanja o škofu Marketzu pa je pridobila odziv pristojnih odgovornih urednikov ter podala načelna pojasnila.

Korespondenca, ki obsega pritožbo, odgovor vodstva TV Slovenija, pritožnikov odgovor na odgovor ter varuhinjin odziv, je objavljena kot **PRILOGA 1** k temu poročilu (str. 69).

O intervjuju, ki ga ni bilo

Gledalec **P.D.** je varuhinji poslal pismo, v katerem v imenu več podpisnikov sprašuje o pogovorni oddaji TV Slovenija, ki je bila po njegovih informacijah načrtovana, ne pa tudi posneta in predvajana.

»a) Zanima nas, zakaj ni prišlo do srečanja oz. do realizacije oddaje Večerni gost, v kateri bi nastopil g. Slavko Kmetič, v zvezi odpovedi mitinga resnice, ki je bil napovedan še pred vojno za Slovenijo leta 1991.

b) Po verodostojnih informacijah je bil g. Slavko Kmetič eden od glavnih akterjev, da do tega mitinga ni prišlo. To naj bi g. Slavko obelodanil v tej oddaji v katero ga je povabil g. Jože Možina.

c) Zakaj je to oddajo preprečila (z intervjujencem – potencialnim g. Slavkom Kmetičem) sama glavna urednica te oddaje Manica J. Ambrožič?«

Odgovorna urednica Informativnega programa **Manica J. Ambrožič**:

»Oddaje Večerni gost ni v Informativnem programu TVS SLO, zato domnevam, da gledalec v svojem pismu govori o oddaji Intervju. Ta je namenjena predstavitvi življenjskega opusa zanimivih sogovornikov in ne osvetljevanju tem in dogodkov, ki zahtevajo pluralno in večstransko predstavitev mnenj.

Gospod Kmetič je svoj pogled na dogajanje, povezano s t. i. mitingom resnice leta 1989 v Sloveniji podrobno predstavil v daljšem pogovoru na TVSLO 3 decembra leta 2017.

Letos ob 30. obletnici prelomnih dogodkov pripravljamo več okroglih miz, na katere bomo povabili različne sogovornike, ki bodo osvetljevali vsak svojo izkušnjo teh prelomnih dogodkov in tudi soočali mnenja.«

Dodatno pojasnilo **varuhinje**:

»Kot varuhinja ne sodelujem v načrtovanju programskih vsebin in da hipotetičnih vprašanj ne morem obravnavati. V pravilniku o varuhovem delovanju izrecno piše, da sme varuh obravnavati samo odzive, vprašanja in pritožbe, ki se nanašajo na objavljene programske vsebine.

Lahko pa pojasnim, da v medijih o zasnovi, poteku, razvrščanju in umeščanju posameznih vsebin, kakor tudi o fokusu, kontekstu in žanru obravnave, odločajo uredniki. Uredniki ne le smejo, ampak tudi morajo urejati programske vsebine. Urejanje je njihovo delo in poklicna naloga. Novinarji seveda predlagajo vsebine, sogovornike, zorni kot itd., o predlogih velikokrat poteka živahna razprava, če so na mizi različni argumenti. Na koncu pa odloča odgovorni urednik, ki tudi po zakonu nosi največjo odgovornost, saj odgovarja za sleherno objavljeno informacijo.«

Odgovor se v delu, ki se nanaša na uredniške pristojnosti, navezuje na zadevo O komentarju, ki ga ni bilo v varuhinjinem poročilu za december 2019 (str. 18).

Moravski kip svobode – rumena tema?

Gledalka **I. L.** je bila kritična do objave novice o »moravskem kipu svobode« v Dnevniku 10. januarja, ki je po njenem mnenju »rumena« tema in ne sodi v informativno oddajo javnega medija.

»Sem redna gledalka vašega Dnevnika, ker menim, da nacionalna televizija kljub vsemu poroča najbolj kvalitetno in objektivno. Me je pa že drugi dan zmotilo, da je ena od tem (ob bok krizi na bližnjem vzhodu, brexitu, požarom v Avstraliji in še čem res pomembnim) tudi 'moravski kip svobode'. (...) Če že kdo postavi tisto 'skrapucalo' kot kip svobode - ok, njegov način umetniškega izražanja, ampak vse naprej od tam pa je bolj za v Pavliho, kot pa v nacionalni dnevnik. Če že mora biti kdo obveščen o teh abotnostih naj se to prestavi vsaj v 'kroniko' in nikakor ne v nacionalni dnevnik. Pa tudi 'anketirance' bi lahko izbirali bolj objektivno, da bi bilo razvidno iz izjav, da ni ravno vsa populacija popolnoma omejena.«

Odgovor urednice dnevnoinformativnega programa **Nataše Rijavec Barth:**

»V našem osrednjem Dnevniku poročamo o vseh za državo in javnost ključnih temah, gledalcem pa ob koncu ponudimo tudi kakšno zanimivost – izbiramo med dogajanjem doma, na lokalni ravni, ali v svetu. In dogajanje v zvezi z 'moravskim kipom svobode', tudi zadnja novica o požigu, je bila zanimiva ne le za domačo javnost, ampak, glede na poročanje, tudi za številne evropske in svetovne medije.«

Bionapoved v vremenskih rubrikah

Gledalka **L. H.** je varuhinjo vprašala, zakaj v vremenski rubriki TV Slovenija, ki sledi informativnim oddajam TV Slovenija, meteorologinja občasno poda tudi t. i. biovremensko prognozo. Po njenem mnenju je to nestrokovno in moteče.

»Na vas se obračam s prošnjo, da ukrepate, da ga. Cegnar pri napovedi vremenske napovedi neha postavljati diagnoze oz. napovedovati, kako se bomo ob spremembah vremena počutili mi, ki smo nanj žal še kako občutljivi. Gospa ni zdravnica, zato naj ostane kar na svojem področju.«

Varuhinja je gledalki poslala nekaj povezav na spletni strani Agencije RS za okolje in Nacionalnega laboratorija za okolje in hrano, ki sodelujeta v pripravi dnevnih bionapovedi. Dodala je še pojasnilo:

»Pojasnjujem, da je biovreme sestavni del vremenske napovedi ARSO in zajema skupek dejavnikov, na podlagi katerih strokovnjaki napovejo, kako bo vreme vplivalo na počutje. Za strokovna pojasnila o tem so pravi naslov strokovne inštitucije.

S programskega vidika se strinjam z uredništvom Informativnega programa, ki bdi nad izvedbo vremenskih rubrik na TV Slovenija, da so ti podatki pomembna obogatitev in

dodana vrednost vremenskih napovedi, saj lahko koristijo zlasti gledalcem, ki se soočajo z alergijami, boleznimi dihal, občutljivostjo na vremenske spremembe itd.«

II. KULTURNI IN UMETNIŠKI PROGRAM

Prenos novoletnega koncerta

Gledalka **I. B.** je opozorila na napako pri komentiranju prenosa novoletnega koncerta z Dunaja, ko je bil netočno naveden instrument nastopajoče slovenske glasbenice.

»Žalostno da nacionalna RTV ob raznih tujih izvajalcih ve vse, o slovenskih, kar naj bi bil naš ponos, pa bore malo.«

Odgovor urednice glasbenih oddaj **Danice Dolinar**:

»V komentarju novoletnega koncerta smo omenili slovenske glasbenike, ki igrajo v orkestru Dunajskih filharmonikov, tudi violinistko Petro Kovačič, čeprav na letošnjem koncertu ni igrala. Žal pa je pri tem prišlo do napačne navedbe instrumenta, za kar se opravičujemo.«

Božično voščilo pravoslavnim vernikom v Sloveniji

Varuhinja je prejela sporočilo gledalca **B. S.**, ki ga je zmotil božični nagovor pravoslavnim vernikom po Dnevniku 6. januarja. Po njegovem mnenju sodijo takšna voščila v verski program in ne osrednji programski čas, TV Slovenija pa bi morala poskrbeti, da bi bila poslanica izrečena v slovenščini.

Varuhinja je urednika uredništva verskih oddaj **Vida Stanovnika** prosila za podatke o prazničnih nagovorih ter pritožniku odgovorila:

»Javni medij verske vsebine v svoje televizijske in radijske programe ter na splet uvršča v skladu z letnimi programskimi načrti (PPN), ki jih pripravijo in uskladijo uredništva, na predlog vodstva pa kot organ soupravljanja in v imenu javnosti potrdi Programski svet RTV Slovenija.

Praznični nagovori se tradicionalno umeščajo v osrednji televizijski čas. Že leta 1991 sta za božič in veliko noč – v skupni poslanici – gledalce nagovorila predstavnik Katoliške in Evangeličanske cerkve. Od leta 2002 pa TV Slovenija predvaja na letni ravni osem prazničnih nagovorov, ki jih pripravijo predstavniki RKC, Evangeličanske cerkve, SPC (za božič in veliko noč) ter Islamske skupnosti (za ramazanski in kurban bajram). V skladu s programsko shemo se omenjena voščila predvajajo po osrednji večerni informativni oddaji. Kasneje so dostopna tudi na spletu (<https://www.rtvlo.si/tv/verski>, rubrika Verske poslanice).

O tem, kdo izreka voščilo, se odločijo v posamezni cerkvi oz. skupnosti. Zadnje božično poslanico katoliškim vernikom je tako podal koprski škof Jurij Bizjak, velikonočno pa mariborski nadškof Alojzij Cvikel. V imenu SPC je voščil metropolit zagrebško-ljubljanske metropolije s sedežem v Zagrebu Porfirije Perić, v preteklosti sta to storila tudi paroha ali drug predstavnik ljubljanske oz. celjske župnije. Če je voščilo izrečeno v tujem jeziku, se poskrbi za prevod v slovenščino (kar je tudi sicer zakonska dolžnost javnega medija).

Urednik uredništva verskih oddaj na Televiziji Slovenija Vid Stanovnik je ob pojasnilih glede voščil zapisal tudi tole: »Naj ob tem omenim, da papež Frančišek namenja veliko pozornost odnosom s sestrskimi pravoslavnimi cerkvami. Leta 2019 je tako na dveh pastoralnih potovanjih obiskal Bolgarijo in Makedonijo, ter drugič Romunijo.

Prav tako je v letošnji božični poslanici koprski škof Jurij Bizjak, v imenu vseh slovenskih katoliških škofov, za božič izrecno voščil 'bratom pravoslavnim kristjanom' ter v novem letu želel vse dobro 'mlajšim bratom po Abrahamu, muslimanom'.«

Menim, da vaša pritožba ni upravičena.«

Deklina zgodba: neprimerno predvajanje napovednika

Gledalka **B. G. R.** je opozorila na neprimeren termin predvajanja TV-napovednika za programsko vsebino, namenjeno odrasli publiki.

»Spoštovani, gre za nadaljevanke Deklina zgodba. Skrajno neprimerno je, da se vsebina filma, ki ima oznako omejitve za otroke, reklamira tekom dneva, celo včeraj dopoldan, v soboto, med prenosom smučanja. Če že morate to reklamirati, dajte not druge prizore, ne pa kri v potokih, ki lije po stopnicah. Filmu se lahko izognem, reklamam pa ne. To predstavlja totalno nasilje nad ljudmi. Kot TV državnega pomena, za katero moramo plačevati naročnino, pričakujem, da boste bolj spoštljivi do svojih gledalcev. Populistična miselnost, da samo šokantni prizori pritegnejo ljudi, je podcenjevanje tistih gledalcev, ki še mislimo s svojo glavo. Menim pa, da je to tudi v nasprotju s poslanstvom RTV Slovenija.«

Varuhinja je odziv posredovala pristojnim službam in vprašala, ali lahko spremenijo vsebino napovednika, če ga nameravajo predvajati tudi čez dan oz. ali ga lahko predvajajo le v poznejših urah. Vodja službe za promocijo TV-programov in oddaj **Doris Vozny Potočki** je odgovorila:

»Napovednik za distopično serijo Deklina zgodba je narejen po modelu uradnega trailerja. V vseh pogledih odraža vsebino in estetiko te vrhunske nadaljevanke. Vsebina je namenjena zahtevni, odrasli publiki zato je dogovorjeno, da se tudi napovednik predvaja samo po dvajseti uri. Za objavo v dopoldanskem času opravičujemo.«

Kakšno je pravo zaporedje epizod serije o Bauhausu?

Gledalec **V. K.** se je pritožil zaradi zaporedja v predvajanju nadaljevanje Bauhaus – nova doba. Vsebina ga je pritegnila, zmotilo pa, ker je bil konec decembra in v začetku januarja dvakrat predvajan prvi del.

Uredništvo tujega igranega programa je zagotovilo, da se ves čas izvaja kontrola predvajanj. Kljub temu niso nezmotljivi in so se pripravljene za napake opravičiti. V tem primeru pa napake ni bilo. Gledalec je očitno v zaporedju spremljal premierno in ponovitveno predvajanje istega dela na prvem in drugem sporedu TV Slovenija.

Gledalec se je zahvalil za pojasnilo in opravičil za neutemeljeno pritožbo.

Pohvale za igrani, dokumentarni in izobraževalni program

Varuhinja je januarja prejela več pohval za vsebine Kulturno-umetniškega programa RTV Slovenija. Gledalec **M. B.** je pohvalil nadaljevanko Jezero in film Gajin svet, predvajan 1. januarja.

»Mirno se lahko ta slovenska dela kosajo s katerokoli tujo nanizanko oz. tele novelo - t.i. »žajfnico«. Pošteno zapisano: Za več dolžin čolna jih presegajo. In to z bistveno manjšim proračunom, ki je na razpolago za snemanje in za honorarje v Sloveniji, a propos tujini!

Naša domača dela so zelo realna, stvarna, vzeta iz okolja **naše prelepe domovine**, kjer vsi ti in takšni dogodki in življenjske usode, se tudi v resnici dnevno dogajajo, vsem nam, ali posameznikom izmed nas, in so prikazane nato na TV SLO kot preplet življenjskih usode slehernikov domovine Slovenije. Navdušujoče.«

Pohvaljenih je bilo več oddaj Izobraževalnega programa:

»Želim čestitati ustvarjalcem oddaje Selfi. Gledljiva, tekoča, zanimiva, aktualna oddaja, čestitke!« **(S. D.)**

»Naključno sem naletela na film Ogenj znanosti, ki me je prijetno presenetil. Vsi nastopajoči, od direktorja dr. Lenarčiča do mlade dr. Žagarjeve so bili izredno zanimivi. Zelo dobro je bilo, ker ste jih predstavili tudi v njihovem vsakdanjem življenju. Prav navdušila me je njihova predanost znanosti, to, kako jih znanost navdihuje in kako prav znanost dela bolj zanimivo tudi njihovo življenje nasploh. Iskrena hvala za vaše delo.« **(A. E.)**

»Z veseljem sem si 11.1.2020 na TV Slovenija 1 ogledala dokumentarni film Ogenj znanosti. Film me je navdušil in vse priznanje ustvarjalcem. Želim si še veliko podobnih oddaj, ker so resnično kvalitetne.« **(M. S.)**

»Oddajo (Pre)velike hiše sem si z zanimanjem ogledala, in ugotovila, da zelo lepo kombinira mnenja, argumentacije in razlage graditeljev in stanovalcev ter

strokovnjakov različnih disciplin. Predvsem ni – kot je to pogosto – izpostavljena kritičnost do nekaterih iz arhitekturnega vidika manj razumnih odločitev, ampak je kolegici uspelo fenomen postaviti v širši kontekst ter celo podati pozitivno vizijo, kaj tovrstne hiše omogočajo stanovalcem dandanes.« (Š. L. L.)

»Pohvaliti bi želela dokumentarni film Prevelike hiše. Gledali smo vsi doma, videla sem, da je taščo ganilo do joka, ker jo je pokazano spomnilo na leta njene mladosti. Vsi so hodili v službe, vsi so prejeli plače, dobili kredite, zidali so za standard in boljše življenje in prihodnost, za svoje otroke in vnuke, da bodo imeli več prostora in boljše pogoje, kot so jih imeli oni.« (A. I.)

Varuhinji je bilo posredovanih tudi več pohval za dokumentarni film Izgorelost: program za samouničenje; sodelujoča v oddaji je napisala:

»Ne morem si kaj da vam ne bi poročala o izredno številčnem pozitivnem odzivu včeraj in danes, mnogih klicev in prošenj za dodatne informacije, ki sem jih dobila po predvajanju oddaje. Na podlagi vase oddaje se že organizirale delavnice in to samo v dveh dneh!!! To samo kaže kako velika je potreba po tovrstnih znanjih in veščinah.

Upam, da boste imeli možnost oddajo prevesti v angleščino saj je bila sprejeta z nadpovprečno velikim zanimanjem. (M. R.)

III. RAZVEDRILNI PROGRAM

Silvestrski program: neslane pivske šale

Varuhinja je prejela pohvalo in kritiki silvestrskega programa TV Slovenija. Gledalka S. A. je po telefonu sporočila, da je ob gledanju Klemna Slakonje, Darje Gajšek in Blaža Švaba tako uživala, da si je obe oddaji pogledala dvakrat.

Gledalki V. Ž. in M. B. pa sta zapisali, da so bili humoristični vložki neprimerni in da so promovirali pijančevanje.

»Z oddajo Slovenski pozdrav na Silvestrski večer ste nas močno razočarali, ker ste vključili nastop Tilna Artača in Urške s tako negativnima likoma: prvi kot pijanec, druga kot predebela ne vem sploh kaj, oba s pritlehnim humorjem, ki je primeren za na pol pijano družino v vaški gostilni. Brez kamer. NIKAKOR PA TAK NASTOP NI ZA NA SLOVENSKO TV. Kaj nam hočete s takimi liki sporočiti?« (V. Ž.)

»Kljub na splošno kvalitetni oddaji, kljub vsej (odlični) slovenski glasbi (hvala za to, da je oddaja vključila le slovenske glasbenike in slovensko glasbo!), sem močno razočarana nad enim delom oddaje Silvestrski pozdrav, zaradi česar vlagam tudi pritožbo na tržni inšpektorat. Gre za vlogo Serpentinška mlajšega (v podobi g. Artača), ki je skoraj ves njemu namenjen čas uporabil za precej odkrito oglaševanje alkohola

oz. pitja alkoholnih pijač. Še posebej mi v spominu ostaja njegova novoletna želja za srečo vsem tistim, ki se bodo to noč znašli na cesti skupaj z njim. To zadnje je v popolnem nasprotju z odličnimi oglasi glede ne-vožnje po pitju alkohola, ki jih vrtite na TV. (...)

Pogosto se vsi skupaj sprašujemo, zakaj mladi menijo, da se da (dobro) zabavati le, če imaš ob / v sebi alkohol. In zakaj še vedno toliko ljudi vozi pod vplivom alkohola. In zakaj ljudje na splošno smatrajo pitje alkoholnih pijač kot neškodljivo, celo koristno... Žal je tokrat k temu prispevala tudi silvestrska oddaja na TV SLO.« **(M. B.)**

Odziv odgovornega urednika Razvedrilnega programa **Vanje Vardjana**:

»Silvestrski pozdrav je že peto leto najbolj gledana oddaja Televizije Slovenija ob prehodu iz starega v novo leto. Osnovna vizija ustvarjalcev programa je dobra zabava, sproščeno vzdušje v mariborski dvorani Tabor ter spevna slovenska glasba. Prednost dajejo popularnim glasbenikom in glasbenicam, ki oblikujejo sodobno pop kulturo in sodijo v sam vrh medijske prepoznavnosti. Oddaja vsa leta vsebuje tudi elemente humorja, kjer sodelujejo uveljavljeni interpreti ter pisci besedil iz gledališkega in televizijskega okolja oziroma ustvarjalci humorističnih radijskih vsebin, tudi stand up komiki ter avtorji satire. V zadnji silvestrski oddaji je majhen del govorjenega programa vseboval tudi tematiko uživanja alkohola ob posebnih priložnostih, kar novo leto je, obravnava je bila humorna, občasno tudi kritična do te navade v Sloveniji. Namen ustvarjalne ekipe v tem segmentu ni bil žaljiv, niti ne zavajajoč, šlo je zgolj za simbiozo humorja in praznika, ko se večina Slovencev in Slovenk povese. O kritiki so se v redakciji analitično pogovorili in jo bodo v prihodnje pri oblikovanju vsebin tudi upoštevali.«

Pojasnilo **varuhinje** glede ločevanja oglasov in programa:

»Dodajam pojasnilo, da je v medijskem podajanju vsebin treba ločevati med oglasi in programom, znotraj programov pa je nujno upoštevati razliko med žanri. Oglasne vsebine na televiziji so tiste, ki so objavljene za plačilo oz. ustrezno nadomestilo, in morajo biti jasno ločene – s sliko in zvokom – od programskih vsebin, pri tem pa velja vrsta omejitev in prepovedi – kaj se sme oglaševati, v kakšnem obsegu in kdaj. Te omejitve so zapisane v zakonih, programskih standardih in kodeksih RTV Slovenija. Kar vas je v silvestrski oddaji zmotilo, niso bili oglasi, ampak humoristične točke v razvedrilni oddaji. Televizijski humor, pa naj si gre za satiro, skeč, burlesko, parodijo, pripovedovanje šal itd., ni namenjen podajanju dejstev, izobraževanju ali kritični presoji družbenih pojavov, ampak razvedrilu. Seveda se tudi od humorja pričakuje, da upošteva družbene vrednote in dober okus. O tem morajo programski ustvarjalci vedno znova tehtati, saj je pomembno, da se ne prestopi ločnice med duhovitim ter žaljivim, vulgarnim, nesramnim itd. Kje je ta ločnica, je vprašanje, o katerem se morajo uredništva vedno znova pogovarjati, pri tem pa upoštevati tako

kritike kot pohvale. Morda vas bo zanimalo, da sem v zvezi z oddajo, ki vas je zmotila, prejela tudi zelo pohvalne odzive.«

Dodatno pojasnilo **varuhinje** glede televizijskega humorja:

»Dodajam pojasnilo, da televizijski humor, pa naj si gre za satiro, skeč, burlesko, parodijo, pripovedovanje šal itd., ni namenjen sporočanju dejstev, kritičnih ali izobraževalnih vsebin, temveč razvedrilu.

Seveda se tudi od humorja pričakuje, da upošteva družbene vrednote in dober okus. O tem morajo programski ustvarjalci vedno znova tehtati, saj je pomembno, da se ne prestopi ločnice med duhovitim ter žaljivim, vulgarnim, nesramnim itd. Kje je ta ločnica, je vprašanje, o katerem se morajo uredništva vedno znova pogovarjati, pri tem pa upoštevati tako kritike kot pohvale. Po vašem mnenju je bila ločnica prestopljena, po drugi strani pa sem v zvezi z oddajo, ki vas je zmotila, prejela tudi zelo pohvalne odzive. S tem hočem povedati, da morajo imeti ustvarjalci v mislih silno raznoliko občinstvo.«

Nagradna igra kviza Vem! namenjena le nekaterim

Gledalka **G.S.** je varuhinji poslala pritožbo glede nagradne igre za gledalce kviza Vem, v kateri lahko sodelujejo samo gledalci z elektronsko pošto.

»Zelo radi gledamo kviz Vem, prav prijetno je ugibati črko in besedo. Pričeli ste z vprašanjem gledalcev pred TV ekranom. Odgovor naj bi posredovali po epošti. A tega nimajo vsi. Kako si upate, glede na plačevanje prispevka za vse, omejiti odgovor samo na epošto. Zakaj to ne razširite še na telefon in mobilne številke. Kaj je tu enakopravnost za vse (glede na obvezen prispevek), tudi mi drugi bi radi odgovarjali, a smo pri tem tretjerazredni, to se nacionalna tv ne bi smela »privoščiti«, razmislite.«

Odgovor odgovornega urednika Razvedrilnega programa **Vanje Vardjana**:

»Veseli nas, da radi spremljate našo oddajo. Nagradno igro za gledalce smo po francoskem vzoru uvedli že leta 2015 in takrat je bilo mogoče sodelovati samo z mobilnimi ali stacionarnimi telefoni. Po opozorilu FURS-a, da gre za igro na srečo, za katero nismo registrirani, smo morali nagradno igro žal umakniti. Kar nekaj časa smo iskali možnost kako priljubljeno popestritev vrniti v oddajo, da bo le-ta za gledalce brezplačna in ne drži da odgovore sprejemamo po elektronski pošti. Sodelovati je mogoče tudi s pametnimi telefoni.«

»Anonimna« voditelja Slovenskega avta leta

Gledalec **L. M.** je vprašal, zakaj v oddaji Slovenski avto leta 2020, ki je bila na sporedu 11. januarja, voditelja oddaje nista bila podpisana ali predstavljena.

»Spostovani, gledam vaso oddajo Slovenski avto leta, vse prisotne v ziriji ste predstavili, voditeljev pa ne. Ali menite, da si gledalci tega ne zaslužimo? Davida Urankarja poznam, katera pa je sovoditeljica, pa le ugibam. Mogoče je Lea Sirk ali pa katera druga-dajte malo bolj resno opravljati javno službo-placujemo jo tudi mi!«

Ogovorni urednik Razvedrilnega programa TV Slovenija **Vanja Vardjan** je pojasnil:

»Vsi nastopajoči so bili sicer navedeni v kočni špici oddaje, napisi v oddaji in končni so se dopolnjevali. Zaradi obilice podatkov, ki jih je bilo treba grafično posredovati ob začetku oddaje, pa voditelja nista bila podpisana. Se pa strinjam, da bi lahko voditelja predstavila en drugega, a tega žal nista naredila, na kar bomo voditelje in scenariste v primeru podobnega scenosleda opozorili v prihodnje.«

IV. ŠPORTNI PROGRAM

Pomembni športni dogodki sodijo na nacionalko!

Ljubitelja športa **A. O.** moti, kar se prenosi velikih športnih dogodkov selijo na komercialne postaje.

»Sem velik spremljevalec športnih programov in sem zadnja leta zelo nezadovoljen, ker vedno več aktualnih športnih dogodkov roma na privatne športne kanale (A, Sport TV...), kjer so zelo slabi in nestrokovni komentatorji. Na RTV Slovenija pa se dogaja, da ključni športni dogodki v Sloveniji, kjer trenutno nekaj pomenimo, kot so odbojka, košarka, rokomet..., romajo na prej omenjene športne kanale, kjer so prenosi in komentatorji vse prej kot sprejemljivi.«

Varuhinja je mnenje posredovala pristojnemu odgovornemu uredniku, gledalcu pa med drugim odgovorila:

»Glede športnih prenosov tekem, na katerih se kuje nacionalni ponos, se ne bi mogla bolj strinjati z vami, da bi sodili v javni medij. V državi imamo tudi [pravilnik](#) o oblikovanju seznama najpomembnejših dogodkov, ki bi morali biti prosto dostopni večini televizijskih gledalcev, vendar ni soglasja o njegovi razlagi. Zato takšne sezname predvsem na športnem področju kroji denar za nakup licenc. RTV lahko konkurira le z omejenim denarjem, saj je RTV prispevek namenjen celotni ponudbi programov in storitev javnega medija (in ne le televiziji), ob tem pa je že devet let nespremenjen, čeprav se je v tem času podražilo vse, od energentov do športnih pravic ter »naročnin« na komercialne televizije, ki so vgrajene v vedno višje cene paketov različnih operaterjev. Pred dnevi sem v časopisu Vkllop/Stop prebrala, da Televizija Slovenija od RTV prispevka dobi manj denarja, kot ga denimo »dobi POP TV od ponudnikov kabelskih storitev«. Obseg ustvarjenega je seveda neprimerljiv.«

Novinarji nadlegujejo gledalce in športnike?

Dva gledalca sta pisala, ker so novinarji TV Slovenija po njunem mnenju premalo obzirni do športnikov, zlasti takrat, ko jim ne gre najbolje. Gledalca **J. D.** je zmotil prenos skokov:

»Zelo pogosto in rad spremljam športni program na RTV SLO 2. Bi pa pri tem še bolj užival, če bi nekateri športni novinarji bili vendarle malo manj vsiljivi do nas gledalcev in še posebej športnikov tekmovalcev. (...) Novinarjevo drezanje v skakalce in povsem neustreznokomentarje je potrebno takoj odstraniti iz prenosov. To moti nas gledalce in predvsem je prav gotovo moteče za športnike; to dokazujejo njihovi izrazi na obrazu in tudi odgovori na neumna vprašanja Oprostite, tako je. Upam, da boste ustrezno ukrepali.«

Odgovor odgovornega urednika Športnega programa **Gregorja Peternela**:

»Intervjuji med prenosi so dodana vrednost neposrednih prenosov. Za gledalce, ki tako dobijo komentar dogajanja neposrednega udeleženca tekmovanja. Vsi tovrstni intervjuji so vnaprej dogovorjeni z vodstvom reprezentanc/klubov in stalna praksa povsod po svetu ter del vsakdana profesionalnega športnika.«

Varuhinja je pritožnika opozorila na dostojno raven komunikacije.

»V mnenju ste za novinarsko delo enega od športnih novinarjev in komentatorjev zapisali več trditev: da so njegovi podatki ničvredni, neprimerni, nekakovostni in neumni. Menim, da takšne ostre besede, ki niso podkrepjene s konkretnimi argumenti, v ničemer ne prispevajo k morebitnemu izboljšanju programov.

Vsak odziv, ki ga prejmem, preberem z vso spoštljivostjo in odgovornostjo, vsekakor pa tudi od pritožnikov pričakujem spoštljivost do programskih ustvarjalcev.«

Gledalec je vztrajal:

»Če ste moje sporočilo razumeli kot nespoštljivost do programskih ustvarjalcev, je žal takšna ugotovitev neobjektivna. Če tega spoštovanja (do ustvarjalcev športnega programa) pri meni ne bi bilo, potem ne bi potreboval svojega TV sprejemnika, da lahko več ali manj spremljam vse, kar nudi predvsem TV SLO2. Če iz tega ni bila razumljena pohvala do večine ustvarjalcev tega programa, potem jo navajam sedaj še posebej. Nikoli pa stvari niso tako dobre, da ne bi mogle biti še boljše. S svojim sporočilom sem vam želel posredovati konkretno možnost izboljšave. Takšne možnosti so velikokrat tudi v tem, da se opozori na slabosti in neprimernosti, ki izhajajo iz konkretnih primerov. (...)

Verjemite mi, da boste za konkretni primer (neprimerni, moteči ... intervjuji s skakalci v nemškem delu letošnje novoletne skakalne turneje) večino gledalcev zelo težko prepričali v vašo navedbo, da so "vsi tovrstni intervjuji vnaprej dogovorjeni z vodstvom reprezentanc/klubov in ...". Takšni v konkretni obravnavani situaciji prav gotovo ne! Ali ste o tem (primernost vprašanj, pristop in izvedba intervjujev) mogoče

povprašali tangirane ali pa kake kompetentne strokovnjake za to? Neka dodana vrednost ti intervjuji prav gotovo niso bili. Če že govorimo o dodani vrednosti pri športnih prenosih, potem je v skakalnem športu to g. Jelko Gros ... Strinjam se, da bi to lahko bili (in tudi so!) tudi pogovori s športniki, a morali bi biti (pogovori!) bolj naravni, sproščeni ..., še posebej če se izvajajo v trenutku, ko rezultati mogoče niso ravno najboljši.«

Gledalec **K. G.** je bil kritičen do vprašanj, ki jih je novinarka na Rogli zastavila deskarju Timu Mastnaku (18. 1., TV SLO2):

»Pišem vam povsem dobronamerno in z upanjem, da se naši športni novinarji vsaj malce podučijo in izboljšajo v osnovnih medčloveških odnosih in komuniciranju. Sem redni gledalec Rtv slo in sem resnično zadovoljen s programom in kvaliteto vsebin, ampak vprašanja vaših športnih novinarjev včasih res mejijo na grotesknost in se večkrat znajdem v jezi, ko vidim kako brez idej, suhoparno in kako nesramno vaši novinarji sprašujejo naše športnike ob slabših (in na žalost tudi dobrih) rezultatih. Danes je bil intervjuvan naš deskar na Rogli, ki mu ni šlo, skoraj na zatožni klopi, češ: "Kakšna zguba ste, saj vam praktično že celo sezono ne gre?!" Športni novinarji bi se bolj kot kdorkoli morali zavedati zahtevnosti športov in tekmovanj na najvišjih nivojih in nam gledalcem in našim športnikom dati vsaj nekaj pozitivne in bodritve. Verjamem, da novinarka ni želela namerno žaliti našega deskarja (in vso reprezentanco), ampak ga po vseh komunikacijskih veščinah, normah in (mi je žal, da moram to napisati) kmečki pameti, je. Novinarji, še posebej na Rtv slo, bi morali biti vzgled vsem gledalcem in našo moralo buditi in nam vlivati pozitivna čustva in optimizem. To so neke čisto osnovne veščine kadar si pred kamero in menim, da je skrajni čas, da vašim zaposlenim omogočite kakšne tečaje pozitivne komunikacije, da bomo gledalci še z večjim zadovoljstvom gledali naše športnike, gladiatorje, ki predstavljajo in s ponosom zastopajo našo Slovenijo. S tem pa bodo vzgajali tudi druge Slovence k bolj pozitivnemu pogledu na svet in razočaranja, kar pa vedno prinese boljše obče dobro.«

Odgovor odgovornega urednika Športnega programa TV Slovenija **Gregorja Peternela**:

»Tokrat se z gledalcem ne strinjam. Delo novinarja je, da športniku postavi primerno vprašanje z namenom, da nanj dobi odgovor, ki pojasni dogodek, zaplet, dogajanje, ... Vprašanja morda vedno niso najbolj posrečeno postavljena, vsekakor pa novinar na svojem delovnem mestu ni zadolžen, da tolaži športnika ob njegovem neuspehu. Seveda je lahko sočuten, ampak njegova naloga je, da od akterja dogajanja izve, kaj se je dejansko zgodilo, kaj so razlogi za to itd. Seveda pa je pri tem potreben profesionalne pristop, pri čemer pa niti v primeru, ki ga gledalec opisuje, niti sicer, novinarji Športnega programa nikoli niso žaljivi, niti privoščljivi. To pa bi bilo nedopustno.«

Varuhinja je dodala naslednje mnenje:

»Po ogledu posnetka pritrjujem uredniku: novinarka je bila do športnika spoštljiva, topla in empatična, z zastavljenimi vprašanji pa mu je omogočila, da komentira potek tekme in napove nadaljevanje sezone. Vprašanja so si sledila smiselno in razumevajoče (Kako dolgo boste sanjali stotinko, ki vas je ločila od želenega cilja? Vaša vožnja je bila lepa, vendar očitno niste bili dovolj hitri, čemu to pripisujete? Ste morda v prvem delu proge pogrešali navijače, ki so vas z glasnim navijanjem ponesli v drugem delu? Čemu pripisujete, da ne pridete do polfinala, kako to, da se tehtnica ne nagne na vašo stran? Kako se boste zbrali za pozitivno nadaljevanje sezone, da bi stopili na stopničke?). Opazovala sem tudi tekmovalca, ki je podrobno pojasnjeval svoj pogled in napovedal trdo delo naprej.

Verjamem, da je lahko percepcija pri različnih gledalcih tudi drugačna, vendar menim, da v tem primeru ne moremo govoriti o nespoštovanju, kršitvi ali napaki.

Zagotovo športniki raje in lažje komentirajo uspehe kot poraze, vendar so tudi slabše uvrstitve sestavni del tekmovanj, o katerih se tekmovalce sme in mora vprašati.«

Gledalec se je zahvalil za odgovora in se strinjal s pojasnilom.

Ženski skoki na TV SLO 2, moški na TV SLO 3

Gledalca **J. M.** je zanimalo, zakaj je bil posnetek ženskih skokov predvajan na TV SLO 2 in prenos moških skokov na TV SLO 3.

»Sprušujem vas po zdravju. Ura je 16:15, vi predvajata nočni posnetek žensk iz Sappora, je pa direkt posnetek moških skokov.«

Odgovor je pripravil odgovorni urednik Športnega programa na TV Slovenija **Gregor Peternel**:

»Skoke smo neposredno prenašali na SLO3 in o tem gledalce obveščali v kravlu na ekranu, pa tudi reporterji so na to opozarjali med svojimi prenosi dan pred tem in tudi tisti dan. Razlog za prenos skokov na SLO3 je bil, ker je zaključek tekme sovpadal s prvim delom tekme slovenske reprezentance na evropskem prvenstvu v rokometu. S tem nismo prikrajšali niti ljubiteljev skokov niti rokometu. Posnetek skokov je na SLO 2 sledil po koncu rokometne tekme.«

Komentiranje športnih prenosov

Varuhinja je prejela več odzivov na komentiranje smučarskih skokov in rokometu. Gledalci so podajali mnenja, kakšno naj bi bilo zanimivo in kakovostno komentiranje ter kdo komentatorsko delo opravlja v skladu z njihovim pričakovanjem. Primer odziva:

»Kot gledalec in plačnik rtv prispevka, sem izjemno razočaran nad komentiranjem rokometu. Šport naj bi razveseljeval ljudi, ob njunih komentarjih pa smo gledalci popolnoma razočarani in postajamo depresivni, ko poslušamo samo negativnost, jezik, ki naj bi bil slovenščina, pa to ni. Po pogovorih z znanci in prijatelji, nas 95 odstotkov meni, da nam tega res ni potrebno poslušati. Prosimo za komentatorje, ki nas bodo povezovali in SLO športu delali dobro. V upanju na čim več delovnih uspehov vas lepo pozdravljam in vam želim, čim več delovnih uspehov.«

Odgovor odgovornega urednika **Gregorja Peternela**:

»Komentiranje tekem EP v rokometu ocenjujem za kakovostno. Tomaž Kovšca in Roman Pungartnik sta dobro opravila svoje delo. Negativnost? Pri zaostanku za 8 golov v tekmi za tretje mesto sta reporterja poudarjala, da je to razlika, ki se jo še vedno da nadoknaditi. Tako kot se je to zgodilo na tekmi SP 2017, ko je Slovenija osvojila 3. mesto. Reporterja sta verjela v preobrat do trenutka, ko je bilo jasno, da je tekma odločena. Reporterja nista delal prehitrih zaključkov in predčasno "pokopala" slovenske reprezentance.

Kar se rabe slovenščine tiče pa je res, da je strokovni reporter občasno uporabljal tuje, pogosto strokovne, izraze, na kar je bil opozorjen in jih bo v prihodnosti odpravil. Njegova primarna naloga je strokoven komentar, a nacionalni medij mora skrbeti za nego slovenskega jezika in temu primerno usposobiti in pripraviti tudi strokovne sodelavce.«

Zakaj po angleško in ne po srbsko?

Gledalka **Š. K.** je na varuhinjo naslovila vprašanje o izbiri jezika za komunikacijo s selektorjem slovenske rokometne reprezentance Ljubomirjem Vranješem v prenosih Televizije Slovenija. Gledalka je opazila, da je po tekmi Slovenija – Madžarska (19. 1. 2019, TV SLO2) selektor na vprašanje v slovenščini začel odgovarjati v srbsščini, nadaljeval pa je v angleščini. Zanimalo jo je, zakaj se je to zgodilo in ali ima v Sloveniji angleščina prednost pred drugimi tujimi jeziki.

»Že v drugi tekmi je vaša novinarka v intervjuju zahtevala od selektorja Vranješa da govori angleško, ko je že začel govoriti srbsko. V prejšnjih pogovorih je govoril srbsko, tako tudi komunicira z igralci. Sama je govorila slovensko, prevod pa prepustila komentatorju. Rada bi izvedela kdo konkretno (oseba ali kdo drug) je to zahteval. Ali je v Sloveniji angleščina drugi uradni jezik. Mislim, da gre še za eno obliko šovinizma, skoraj rasizma.«

Pojasnilo odgovornega urednika Športnega programa **Gregorja Peternela**:

»Selektor Vranješ se lažje izraža angleško kot srbsko. To je povedal naši novi novinarski ekipi na prizorišču. Zato so se domenili, naj odgovarja kar v angleščini. Slovensko pravi, da razume, tako da mu vprašanja ob živih javljanjih postavljajo slovensko, odgovarja pa v angleščini. Samo, da ne švedsko, pa je vse ok.

Novinarka ga je včeraj neposredno po tekmi samo opomnila, da lahko govori angleško, če/ker mu je tako lažje, ni pa zahtevala odgovora v angleščini.

Torej, vse v dogovoru s selektorjem, da mu olajšamo komunikacijo.«

Gledalke odgovor ni prepričal:

»Selektorjeva komunikacija s tekmovalci poteka v tekoči srbščini, tudi v intervjujih po prvih tekmah ni bilo opaziti, da ima težave z jezikom. Po tekmi z Islandijo je začel govoriti srbsko, verjetno na namig vaše novinarko je rekel -ja moram govoriti angleško. Po tekmi z Madžarsko je zopet začel srbsko, novinarkin glas "prosim angleško" pa je zvenel kot ukaz. Ne zdrži vaša trditev, da slovenska vprašanja razume, a odgovarjati v srbskem ne zna dobro. Verjamem, da ste si posnetek pogledali. Nenavadno je, da novinarka že sama ni prevedla pogovora. Vsi večinoma razumemo srbsko, tako smo morali čakati na prevod novinarja-komentatorja. Veliko spremljam šport in kaj takega še nisem doživela. Glede na sestavo programskega sveta in trenutno naklonjeno politiko desni nacionalistični stranki vaše hiše, me ne bi čudilo, da so novinarji na tekmi dobili taka navodila. To je razizem.«

Varuhinja je odgovorila:

»Prosimo me, naj si pogledam posnetek. Pojasnjam, da sem spremljala že neposreden prenos in si pred pisanjem odgovora pogledala tudi posnetek - kot je to običaj pri obravnavi odzivov na programske vsebine. To sem storila še enkrat. Novinarka je selektorju zastavila vprašanje v slovenščini, ko je začel odgovarjati v srbščini, pa mu je v srbskem jeziku dejala: »Možete i na engleskom.« (»Lahko tudi v angleščini). Ob vnovičnem ogledu vam ne bi mogla pritrditi, da je novinarkina intervencija zvenela kot ukaz, ampak prej kot prijazen medklic. Seveda verjamem, da si intonacije in podtone lahko razlagamo različno.

Sprašujete, kako to, da je selektorjeve odgovore v tujem jeziku v slovenščini povzemal komentator prenosa in ne novinarka v dvorani, ki se je pogovarjala. Lahko odgovorim le, da je to način, ki ga novinarske ekipe Športnega programa TV Slovenija uporabijo vselej, ko se pojavi takšna jezikovna situacija in ko je na voljo takšna možnost. Zagotovo ste že opazili podobne primere v preteklosti. Na tak način si novinarji medsebojno pomagajo: novinarju na terenu ni treba mrzlično razmišljati, kako bo hkrati kakovostno spraševal, si zapomnil vse odgovore in jih po pogovoru kakovostno prevedel, medtem ko si novinar v komentatorski kabini lahko zbrano beleži odgovore in jih nato tekoče povzame v slovenščini. Menim, da gre za dober primer timskega dela, ki koristi vsebini.

Na koncu dodajam, da gledalci večkrat vprašajo, kakšna so pravila za komuniciranje s tujimi sogovorniki v oddajah TV Slovenija. Vselej pojasnim, da morajo biti programske vsebine prevedene v slovenščino, izbira jezika komunikacije pa je stvar vsakokratne presoje, dogovora in praktičnih okoliščin. Osnovno vodilo je, da se morata

sogovornika razumeti in da se v jeziku, ki ga uporabljata, lahko kar najbolje izrazita. Imamo različne primere, ko na primer novinar sprašuje v slovenščini, gost odgovarja v tujem jeziku, ki je lahko njegova materinščina ali tudi ne, imamo tudi primere, ko oba govorita v zanje tujem oz. tretjem jeziku. Zgodilo se je tudi, da je gost, za katerega je slovenščina tuj jezik, želel odgovarjati v slovenskem jeziku, ki pa žal za televizijsko publiko ni bila razumljiva in so uredništva naknadno tehtala, ali bi bilo treba odgovore podnasloviti. Dileme se rešuje različno, tudi glede na to, ali gre za kratke izjave ali daljši intervju oz. ali je pogovor posnet ali pa poteka v živo.

Več o izbiri jezika komunikacije sem npr. zapisala v [poročilu za junij 2019](#), str. 19 (S Severino v hrvaščini). Primer sem predstavila tudi članom programskega sveta RTV Slovenija, poročilo pa je bilo sprejeto brez glasu proti.

Ugibanj in namigovanj o ozadjih, ki ste jih zapisali, ne morem komentirati.«

Gledalka je odgovorila, da bo pojasnilo upoštevala, »dvom pa ostaja«.

Kakšne narodnosti so slovenski športniki?

Gledalec **K. G.** se je po daljšem dopisovanju z uredništvom Športnega programa Gregorjem Peternelom odločil, da še varuhinjo zaprosi za mnenje, kako se pravilno navede narodnostna identiteta slovenskih športnikov. Po njegovem mnenju novinarji ravnajo narobe, ko za vse člane slovenskih športnih klubov in reprezentanc navajajo, da so Slovenci, čeprav morda niso slovenske narodnosti.

»Zelo rad spremljam športne oddaje in prenose. Večkrat so me zmotile napačne (lažne) informacije športnih novinarjev, na kar sem večkrat opozoril urednika športnih programov gospoda Gregorja Peternela. Za kakšne laži gre? Primer: Šport po poročilih, 27. 11. 2019, ob 13,20h, Bojana Knez izjavi »... nastopili so trije Slovenci. Na tekmi med Atalanto in Dinamom sta se srečala Josip Iličić in Petar Stojanović ...« Podobnih laži o narodnosti Josipa Iličića je bilo še veliko. Josip Iličić je rojen v tujini, starši niso Slovenci, njegov materni jezik slovenščina, je priseljensec v Slovenijo, dodeljeno mu je bilo slovensko državljanstvo in NI Slovenec, kot ga zmotno naslavlja novinarji na RTV SLO. Josip Iličić je Bosanec.«

Varuhinja je napisala daljši odgovor z mnenjem o uporabi narodnostnih oznak v javnem mediju:

»Menim, da ste z vprašanjem o narodnosti oz. narodnostni (etnični) pripadnosti odprli izjemno zanimivo razpravo, ki pa na več načinov presega medijsko ali jezikovno raven.

Raziskovalci in poznavalci te tematike vedo, da je definicija narodnosti izmuzljiva, spremenljiva in nestalna, saj se navezuje na družbeno identiteto, ta pa se oblikuje na podlagi različnih meril in njihovih kombinacij. Med merili se običajno navaja poreklo

enega ali obeh prednikov, materinščina oz. znanje jezika, ozemeljska pripadnost oz. kraj rojstva in življenja, državljanstvo, včasih tudi priimek, polt ali veroizpoved, a tudi občutek pripadnosti ter osebno opredeljevanje, izrekanje in identifikacija.

Znani so mi različni pristopi in tudi zagatnejši primeri od tistih, ki ste jih navedli v dopisovanju: kaj koga opredeljuje in kako ter kdo to počne in zakaj. Iz zgodovine poznamo tudi nevarnosti shematskih in arbitrarnih opredeljevanj, ki so v skrajnosti privedla do rasističnega »štetja krvničk« in pogromov.

Menim, da bi morali za trdnejši in predvsem znanstveno in strokovno podkrepjen odgovor glede definicije narodnostne pripadnosti zaprositi poznavalce. Menim, da bi bil lahko pravi naslov Inštitut za narodnostna vprašanja.

Kot varuhinja pa lahko odgovorim na vaše vprašanje o primernosti navajanja etnične pripadnosti v javnem mediju. Menim, da je ključno merilo kontekst, pri čemer se konkretno poimenovanje uporabi za opredelitev odnosa do drugih.

Ko govorimo o članih slovenskih klubov, ki tekmujejo s tujimi klubi ali so z njimi v drugih odnosih (npr. prestop, nakup), ter kadar te športnike med seboj primerjamo z vidika pripadnosti tem domačim/tujim klubom, je poimenovanje Slovenec ali slovenski športnik primerno in ustrezno, saj olajša razlikovanje in vzpostavitev ločnice. Enako velja za člane, trenerje, selektorje in tudi navijače slovenskih reprezentanc, odprav, ekip itd.

Ko npr. poročamo, da je odločilno tekmo evropskega prvenstva s tribun spremljalo več tisoč Slovencev ali da je tekma pred ekrane prikovala na desetisoče Slovencev, je iz konteksta nedvoumno jasno, da ima poročevalec v mislih navijače/gledalce iz Slovenije, ne glede na njihovo poreklo, etnos, državljanstvo itd., in da o slovenskih navijačih/gledalcih poroča brez namena raziskovanja ali ugotavljanja njihove dejanske narodnostne identitete.

Po načelu konteksta se etnični naziv na enak način uporablja pri tujih klubih (reprezentancah, odpravah, navijačih itd.), v odnosu do slovenskih. Če uporabim nedavni primer EP v rokometu, zadostuje informacija, da so se pomerili npr. Slovenci in Španci, ne glede na to, ali je bil v španski ekipi morda kakšen Katalonec ali pripadnik drugega naroda.

Takšen pristop narekuje tudi medijsko načelo ekonomičnosti, ko se daljši nazivi ali poimenovanja posameznikov ali skupin poenostavijo in okrajšajo, da se prihrani čas oz. prostor, pri čemer mora biti iz konteksta razvidno in nedvoumno jasno, o kom se govori. Takšen pristop lahko tudi olajša razumevanje medijske vsebine, kadar se z njim izognemo nenehnemu ponavljanju dolgih, podrobnih ali formalnih poimenovanj.

V odgovoru sem se omejila na podajanje športnih vsebin, kar je bil predmet vaše pritožbe, vendar ta načela veljajo tudi za poročanje o drugih tematikah. Ko na primer

poročamo o slovesu Britancev od Evropske unije, je iz konteksta razvidno, da imamo v mislih državljane Združenega kraljestva.

Ob robu te tematike poudarjam, da v javnem mediju ni dopustno širiti stereotipov in predsodkov na podlagi pripadnosti posamezni skupini (družbeni, spolni, politični, verski, narodnostni, generacijski itd.), in da se ta pripadnost navaja le v kontekstu oz. takrat, kadar ima dejansko informativno vrednost.«

V. PROGRAM PLUS

Seksizem v Žajfnici?

Gledalka **A. D.** je varuhinji pisala zaradi o rubrike Žajfnica v oddaji Dobro jutro. Zmotila jo je razprava o partnerjevih hobijev v rubriki 27. januarja.

»Že sam naslov "Ali podpirate partnerjeve hobije?" me je nekoliko presenetil, še bolj pa sami komentarji, tako voditeljev (predvsem Urankarja) kot tudi gostov. Popoldne sem si oddajo v celoti ogledala, v nadaljevanju prilagam izjave v oddaji: Skeč: Ženska hoče plačat s kreditno kartico, ki je (kot ugotovimo) od njenega moža. Prodajalec ugotovi, da je kartica blokirana, zato reče: "Tale vaš mož je očitno blokiral kartico. In veste kakšen je moralni nauk te zgodbe? Spoštujete hobije svojega moža." // Zanima me, če so tovrstni skeči, ki so žaljivi do žensk, stalna praksa v oddaji in kakšno sliko dajejo gledalcem nacionalne televizije? David Urankar: "Tjaša se je lepo prilagodila tvojemu hobiju oz. tvojemu poklicu." Rok Perko: "Jz sem ji to itak podtaknil." David Urankar: "Lepo plasirano, bravo." Rok Perko: (malo nerazumljivo, zanesljivo je zmanipuliral) "Mal sem zmanipuliral." // Pogovor je bil sicer mišljen šaljivo, izpadel je pa bolj žaljivo. Menim, da je vloga voditelja v oddaji, da vodi in usmerja pogovor, ne pa da spodbuja goste, da govorijo, kako so ženo zmanipulirali. Kako uredniki vidijo vlogo voditeljev? Kliče neka gospa, ki reče, naj bo voditeljica malo manj egasta in naj bolj upošteva Urankarja, ker je v redu možki. David Urankar takoj: "Se popolnoma strinjam!" // Še en primer, kjer se voditelj neprimerno odzove. Verjamem, da lahko pride do neprimernih klicev, vendar je tu bistvena vloga voditelja, da ustrezno nadaljuje. Kot dober primer lahko poslušate oddajo Toplovod, kjer voditelj dejansko zna brzdati neprimerne komentarje, velikokrat tudi v ciničnem in sarkastičnem tonu, vendar je učinek neprimerno drugačen, saj gre za popolnoma drugačen tip oddaje.

V celotni oddaji voditelja in občasno tudi gosta podajajo stereotipne izjave o moških, ki samo gledajo nogomet in ženskah, ki hodijo na jogo ali pa, še boljše, gledajo španske nadaljevanke oz. telenovele. Voditelja sta popolnoma netipična do takšnih izjav, še več, sama jih nanizata kar nekaj. Menim, da bi ravno nacionalna televizija lahko razbijala mite o ženskah in moških, ne pa da jih še veselo širi. Kako se do teh izjav opredeljuje uredništvo oddaje?»

Urednica oddaje Dobro jutro **Daša Lamut Prosen**:

»Za začetek obžalujemo, da se je gledalka ob oddaji počutila užaljeno, to vsekakor ni bil naš namen.

V predmetni oddaji črpamo tematike iz vsakdanjega življenja in o njih razpravljamo z znanimi Slovenci in strokovnjaki, voditelja soočata nasprotujoči si stališči, telefonske linije pa so odprte za komentarje, mnenja in vprašanja gledalcev. Rubrika ima namen tudi zabavati.

Razprava o tem, kako hobiji partnerjev vplivajo na partnerski odnos, se nam ne zdi tako nepomembna: strokovnjaki za odnose namreč opozarjajo, da skupni hobiji lahko bistveno pripomorejo h kakovosti odnosa, zato v tem, da partnerja podpiramo pri njegovih hobijih ali se mu pri njih celo pridružimo, najbrž ni nič slabega ali žaljivega. K pogovoru vedno povabimo tudi strokovnjaka, tokrat je gostoval zakonski in družinski terapevt z licenco. Znani Slovenci, ki gostujejo, pa govorijo iz lastnih življenjskih izkušenj.

Začetni skeč seveda namenoma pretirava, karikira, stereotipizira in parodira naša življenja in odnose, saj je njegov namen zabavati in ponuditi iztočnico za kasnejši pogovor.

V pritožbi navajate, da smo v pogovoru operirali s stereotipi in miti, mi pa pojasnjujemo, da smo predstavljali statistično dokazljiva dejstva. Med pripravami na oddajo smo namreč pridobili uradne raziskave gledanosti posameznih televizijskih vsebin, ki jih je izvedla AGB Nielsen Media Research. Te raziskave kažejo, da si je v letu 2019 nogometne tekme ogledalo 72,57 % moških in 27,43 % žensk. Pri telenovelah pa je ravno obratno: v letu 2019 si je telenovele ogledalo 75,03 % žensk in 24,97 % moških. Ker torej snov za razpravo črpamo iz povprečnega vsakdana, smo se naslonili na zgoraj omenjene raziskave. V pritožbi imate gotovo prav, da je temo vedno mogoče predstaviti še bolj poglobljeno in večplastno, zato smo vašo pritožbo v uredništvu analizirali in o njej opravili razpravo.«

Varuhinja je uredničnemu pojasnila dodala še načelno mnenje glede stereotipov v javnem mediju:

»Povsem se strinjam, da javni medij ne sme širiti stereotipov o posameznih družbenih skupinah, menim pa, da je pri presoji, ali je bila narejena takšna napaka, vselej treba upoštevati fokus, kontekst in žanr podajanja vsebine. Prav tako je pri primerjanju različnih programskih pasov ali oddaj (npr. Dobro jutro VS Toplovod) treba upoštevati bistvene razlike v formatih, avtorskem pristopu in navsezadnje v publiki, ki jo naslavlja.

Menim, da je v dnevnih televizijskih oddajah, ki v sproščenem tonu nagovarjajo široko publiko in imajo namen tudi razvedriti, takšen pristop sprejemljiv in morda tudi

poučen, saj odslikava realne odnose, jih ne idealizira, kvečjemu karikira. Zato, ker jih ne podvrže kritični presoji, rubrike še ni mogoče razumeti kot seksistično utrjevanje predsodka o neenakosti in neenakopravnosti med spoloma.

Zagotovo pa so pomembne tudi nianse: ne le kaj se pove, ampak tudi, kako se to pove, saj je pomembno, da vsebina ni razumljena narobe.«

Dobro jutro: spregledali bob leta?

Gledalka **C. R.** je izrazila nezadovoljstvo, ker prva oddaja Dobro jutro po podelitvi Boba leta 25. 1. ni bila posvečena prireditvi oz. zmagovalni izjavi, kot je gledalka pričakovala.

»Če mi le čas dopušča si z veseljem ogledam oddajo Dobro jutro .Pohvalim lahko voditelje , večino izbranih tem, ...Po sobotni čudoviti prireditvi BOBA LETA 2019 V SNG Maribor , pa sem danes resnično zelo slabe volje in jeza- besna , saj v poročanjih o novicah iz dnevnega časopisja ni bilo ene besede o prireditvi ,ki je po moji skromni oceni presegla vsa naša pričakovanja. Poklon vsem ustvarjalcem ,nominirancem in seveda zmagovalni izjavi Ninne Kozorok.

Spoštovana, vljudno vas prosim za odgovor , ali je nacionalna TV lahko tako pristranska, da poroča le o dogodkih, ki se dogajajo v prestolnici . Kdo je tisti, ki narekuje voditeljem izbiro tem , ali je ljubosumje prestolnice res tako veliko, da ne zmore priznati, da se lahko tudi v drugih krajih Slovenije zgodijo odlične stvari in dogodki.

Danes bi pričakovala ,da bo osrednja gostja oddaje prav Ninna Kozorok in njena izjava, ki je je tako aktualna.Morda pa se vaši odgovorni zvečer ne upajo snet maske in se pogledat v ogledalo... !«

Urednik Programa Plus **Rok Smolej** je glede vabila zmagovalki odgovoril:

»Gospa Kozorog je v oddaji Dobro jutro gostovala pred kratkim, takoj po tem ko je osvojila naslov Slovenka leta. Vabili smo jo tudi že v žensko omizje Zadnja beseda, a se do zdaj še nismo uspeli časovno uskladiti, prav tako tečejo dogovori, da bi bila gospa Kozorog gostja v pogovorni oddaji Od blizu z Vesno Milek. Skratka – Ninno Kozorog z veseljem vabimo v naš program, saj je izvrstna sogovornica in spoštovanja vredna osebnost.«

Varuhinja je dodala pojasnilo o umeščanju vsebin v različne programe RTV Slovenija.

»Kot veste, je javna televizija prenašala prireditev v osrednjem programskem času, novico o zmagovalni izjavi so objavili vsi mediji RTV Slovenija, od večernih poročil Televizije Slovenija, do spletnega portala in poročil Radia Slovenija, kjer smo prisluhnili tudi predstavitvi dejavnosti Ninne Kozorog. Pri pozornem branju, poslušanju in gledanju teh objav nisem zaznala nikakršnega ljubosumja prestolnice ali protimariborskega razpoloženja, kot bi bilo mogoče razbrati iz vaše pritožbe.«

VI. TV MARIBOR, TV KOPER

Ljudje in zemlja: gledalkina analiza

Gledalka **M. T.** je podala mnenje o oddaji Ljudje in zemlja, ki jo tradicionalno ustvarjajo v obeh regionalnih centrih javne televizije. Analizirala je zadnjo decembrsko oddajo, ki so jo pripravili novinarji Televizije Koper (29. 12. 2019), in prvo januarsko oddajo, ki je nastala pod okriljem Televizije Maribor (5. 1. 2020).

»Skoraj redno gledam oddajo Ljudje in zemlja, saj me zanimajo dogajanja v kmetijstvu in novosti. V nedeljo 29.12. sem si jo tudi ogledala in ugotovila, da ste uvedli v oddajo nekaj novosti. Vsakokratne spremembe prinesejo več slabosti. Ta oddaja, ki jo je pripravil studio Koper, pač ni imela nikakršne zveze s kmetijstvom. Šlo je za turistično-kulturno oddajo z veliko (mislim, da 4) glasbenih točk, reklame za turistično kmetijo. Tak prikaz kmetijske oddaje žal ni dober. Taka oddaja bi bolj sodila v koncept turistične. Danes sem si tudi ogledala oddajo od nedelje in tako lahko primerjala. Mariborski studio vsekakor mnogo bolj profesionalno pripravi oddaje na terenu, za koperski studio žal tega ne morem reči. Tudi sicer mislim, da primorsko zaledje nima prav veliko kmetijskih tem, če odmislimo oljkarstvo in vinogradništvo. Zasedila sem v uvodu te oddaje, da ste spremenili koncept, ki je veljal do sedaj. Bajе bodo uvedli tudi novosti iz Evrope, ne vem, če se ta "Evropa" ne bi morala od nas učiti, ne pa, da nam postavlja pogoje in kmete duši z evropsko zakonodajo in birokracijo. V današnji oddaji imate samo prispevke na katerih govorijo funkcionarji, manjka neposredni uporabnik in izvajalec, kmet na terenu. To je bilo v prejšnjem starem konceptu mnogo bolje, funkcionarjev imamo na vseh področjih preveč, niso pa sploh seznanjeni z delom in težavami ljudii na terenu. Take oddaje bodo izgubile gledanost, razen če sprememba koncepta nima prav tega namena. Škoda. Skratka novo ni zmeraj dobro, pa naj pogledamo voditeljico (mlado in simpatično) a vsekakor manj strokovno kot so bile doslej starejše. Vidi se, da je nova metla bolj nagnjena k lepoti, kot h kvaliteti.«

Odgovorna urednica regionalnega TV Koper **Mojca Petrič Bužan** je odgovorila:

»Oddaja Ljudje in zemlja, ki smo jo ob koncu leta pripravili v našem uredništvu, se je po vsebini razlikovala od drugih oddaj, saj je bila prilagojena prazničnem času, ki narekuje nekoliko lahkotnejše vsebine. Z glasbo smo tako želeli dodati razvedrilno noto, s predstavitvijo iskanja priložnosti v turizmu na podeželju pa opozoriti na pomembno dejavnost, ki številnim kmetijam ob osnovni dejavnosti prinaša dodaten dragocen zaslužek.

Na Primorskem je kmetijstvo zaradi podnebnih in drugih posebnosti v marsičem drugačno od ostale Slovenije. Oljkarstvo in vinogradništvo sta pomembni gospodarski dejavnosti, a le dve med številnimi drugimi. Naše oddaje so namenjene tudi širjenju znanja o regijskih značilnostih in predstavitvi pestrosti območij skozi prizmo kmetijstva.

V prispevke oddaje Ljudje in zemlja redno vključujemo mnenja in nasvete strokovnjakov, hkrati pa želimo gledalcem ponuditi čim bolj realno sliko življenja ljudi na podeželju, od dobrih praks do številnih težav, s katerimi se soočajo kmetje na Primorskem. Take prispevke lahko pričakujete tudi v prihodnje. Slikovno zanimiv in razgiban prikaz podobe kmetijstva ne zmanjšuje informativne vrednosti prispevkov. Kmetijstvo želimo približati tudi gledalcem, ki se s to dejavnostjo ne ukvarjajo, jih pa zanima in so prav tako naši zvesti gledalci.«

Odgovorni urednik regionalnega TV-programa **Tomaž Karat** pa je zapisal:

»Pojasnjujem, da smo prvo oddajo v letu 2020 tako kot vsako leto namenili pogledom v prihodnost kmetijstva, ki jo hočeš nočeš kreirajo 'funkcionarji'. Vsekakor pa bo osrednja pozornost tudi v prihodnje usmerjena k neposrednim proizvajalcem. Za razliko od pritožnice sam ne upam soditi o pristojnostih, znanju in kakovosti kmetijske politike v EU in pri nas, zato se do te vsebine ne morem opredeljevati. Brez komentarja pa ostaja tudi pikra pripomba z zaključka 'pritožbe', saj gre za osebno in predvsem laično mnenje gledalke, ki je, ponovno poudarjam, le ena od skupaj 126.500 gledalk in gledalcev, kolikor si jih je ogledalo premierno oddajo Ljudje in zemlja v letu 2020.«

Iz **varuhinjinega** odgovora:

»Kot varuhinja ne posegam v uredniške pristojnosti in tudi ne morem soditi o zasnovi, izvedbi, splošni kakovosti, zanimivosti posameznih oddaj. Moja prva naloga je obravnavati pritožbe, povezane z morebitnimi kršitvami programskih standardov, poklicnih meril in načel novinarske etike; v takšnih primerih tudi napišem mnenja in priporočila, katerih namen je, da bi se izognili ponovitvam napak. Ko gre za mnenja občinstva o oddajah, pa se vselej potrudim, da pridejo na pravi naslov, saj si želim, da jih v uredništvih preberejo, jih analizirajo, o njih premislijo, jih uporabijo kot zrcalo, iz katerega razberejo kakšen koristen napotek za nadaljnje delo, predvsem pa izkoristijo priložnost, da v odgovorih pojasnijo uredniške odločitve. Menim, da se lahko v takšni komunikaciji vsi česa naučimo: uredniki o pričakovanju občinstva, občinstvo pa o delovanju medija.«

VII. SPLOŠNO

Studio neprilagojen za goste na vozičku

Varuhinji je pisal gledalec **D. R.**. Po ogledu oddaje Tarča z dne 16. 1. ga je zanimalo, zakaj studijska postavitve ni prilagojena za goste na vozičku.

»V zadnji oddaji Tarča se mi je zdelo nevljudno in izključujoče, da je od gostov sedel samo g. Sašo Rink (tako rekoč pod govorniškimi pultom), drugi v studiu pa so stali.

Bonton je, da se v pogovoru z nekom, ki ne more stati, sploh če gre za daljši pogovor, tudi drugi usedemo. Sklepam, da Tarča ni licenčna oddaja in da bi se situacijo dalo z vključujočim pristopom elegantno rešiti. Še bolje bi bilo, če bi že ob snovanju scene razmišljali vključujoče, torej tudi o možnosti, da bo nekega dne v oddaji morda nastopil gost na vozičku.«

Odgovor varuhinje:

»Bila sem v stiku z direktorico TV Slovenija Natalijo Gorščak, odgovorno urednico Informativnega programa TV Slovenija Manico J. Ambrožič in koordinatorico invalidskih vsebin na RTV Slovenija Matejo Vodeb. Razveselilo me je, da smo že pred vašim opozorilom opazili neprimerno postavitev, ki je dejansko lahko ustvarila vtis o neenaki ali nespoštljivi obravnavi, čeravno to nikakor ni bil namen. Sporočam vam, da so pristojni že dan po Tarči začeli iskati trajno rešitev. Direktorica je napovedala, da bodo z arhitektom, ki so ga priporočili pri Zvezi paraplegikov, scenografijo prilagodili tudi za gibalno ovirane goste.

Dodajam, da gre za tipično zadrego, ki jo prinesejo t. i. stoječe pogovorne postavitve. Z vami lahko delim uredniško izkušnjo iz predsedniških volitev leta 2007, na katerih je kot kandidatka sodelovala tudi gospa Elena Pečarič. Spomnim se zadrege z organizacijo, postavitvijo, kadriranjem in snemanjem soočenj. Takrat ni bilo mogoče ad hoc spreminjati scenografije, ki je bila narejena tik pred tem, in v času, ko kandidature še niso bile znane. Rešitve smo iskali iz oddaje v oddajo, kakor smo najbolje znali. Vsi smo se iz tega nekaj naučili, vprašanje pa je, ali dovolj. Poznam tudi zadrege iz drugih oddaj, ki so zaradi stoječih pozicij prav tako omejujoče in izključujoče.

Zato me tem bolj veseli, da je tokratna izkušnja sprožila drugačen odziv, resen razmislek in takojšnje ukrepanje za iskanje dobre rešitve. Ne le v tem konkretnem primeru. Verjamem, da bo tudi vaš odziv prispeval k razumevanju, da je treba pri snovanju scenskih rešitev razmišljati vključujoče že vnaprej. Zavedam se, da vedno in povsod in zlasti v primerih licenčnih oddaj ni mogoče odstraniti vseh ovir, povezanih z zakonitostmi TV-medija, verjamem pa, da so izboljšave mogoče, morda ne vse naenkrat, vendar je nekje treba začeti.«

Jezero: Zakaj je v spletnem arhivu na voljo le 7 dni?

Varuhinja je prejela tri pisne pritožbe gledalcev TV Slovenija, zaradi prekratke časovne dostopnosti nadaljevanke Jezero prek spletnega predvajalnika in arhiva RTV 4D.

»Do sedaj si še nisem ogledala nobenega dela nadaljevanke Jezero. Priznam, na začetku sem bila skeptična o kvaliteti, saj sem že večkrat doživela, da uprizoritev knjige ni dosegla kvalitete same knjige (knjiga me je navdušila in sem jo prebrala

dvakrat). Sedaj pa toliko ljudi govori o njej ... vzbudilo mi je zanimanje in bi si nadaljevanke rada ogledala. Ko se prijavim v MMC in želim dostopati do same nadaljevanke, prejmem sporočilo, da ni dostopna ... Nekje sem prebrala, da tudi ne bo dostopna ... Zanima me, zakaj, na podlagi česa je prišlo do takšne odločitve. Nekatero oddajo so dostopne, ta, trenutno najbolj popularna, pa ne ... ne razumem vzroka. Ponavadi je v ozadju kakšna oblika zaslužka, vendar se mi v tem primeru to zdi neprimerno, saj gre za javno RTV, za katero plačujemo obvezni mesečni prispevek. Zanima me obrazložitev te poteze.« **(B. K.)**

»Zakaj je nadaljevanka Jezero dostopna v spletnem arhivu RTV le za določen čas? ... če so produkcijo sofinancirali davkoplachevalci, potem mora biti na ogled javnosti prek portala....« **(A. D.)**

Gledalka **A. R.** se je varuhinji pritožila po prejemu odgovora Službe za komuniciranje RTV Slovenija, da je nadaljevanka Jezero primerljiva s kakovostjo tujih serij, zato so na TV Slovenija sprejeli programsko-poslovno odločitev in njeno dostopnost na spletu – podobno kot pri tujih nadaljevalkah – omejili na sedem dni:

- »1. Politika RTV SLO je torej, da mora biti "kakovosten program, primerljiv s tujim", gledalcem dostopen manj časa kot tujim. A ne bi moralo biti obratno?
2. Kdo & kako presoja, kaj je "kakovostno primerljivo s tujimi serijami"?
3. Ali torej RTV SLO meni, da so vse tuje serije kakovostne, RTV SLO pa je po dolgoletni zgodovini zmazkov leta Gospodovega 2019 prvič spravila skupaj serijo, o kateri meni, da je "primerljiva s tujimi"?
4. Serijo umikate po enakem sistemu, kot če gre za tuje serije, kjer je to stvar avtorskih pravic. Kolikor vem, Jezera ni produciral kak Netflix ali islandska produkcijska hiša, ampak RTV SLO.
5. Če bi se recimo kak hud fen Jezera razbesnel in šel tožiti RTV SLO, me prav zanima, kako bi to potezo pravno utemeljili ...?«

Pojasnilo direktorice TV Slovenija **Natalije Gorščak**:

»Podobno, kot je uvrščanje oddaj v programsko shemo televizije stvar programske odločitve, je tudi uvrščanje oddaj na splet stvar programske presoje. Oddaje, ki so v na TV-portal RTV Slovenija in so starejše od dneva, ko smo uvedli prvo možnost ogleda na spletu, niso dostopne ves čas. To, da so na spletu, je anomalija sistema, ki doslej še ni bil urejen. Zdaj smo ga začeli urejati in v prihodnje bomo morali ločevati med spletnimi ogledi na zahtevo, t. i. VOD, in arhivom, na način, kot to velja za starejše oddaje. BBC ima, na primer, svoje oddaje na voljo na spletu ob predhodni registraciji teden dni, nato pa so shranjene v arhivu in dostopne le izjemoma in pod določenimi pogoji. Odločili smo se, da bomo z letom 2020 omejili čas predvajanja posameznih vsebin na spletu in oblikovali časovne pasove za gledanje vseh delov serij naenkrat oz. maratonsko gledanje serij.

RTV Slovenija je v procesu omogočanja registracije plačnikov RTV-prispevka s posebno številko, ki bo omogočala gledanje naših programov v tujini in drugačno možnost gledanja vsebin RTV Slovenija. V kratkem bomo javnost seznanili s podrobnostmi načina registracije in možnosti, ki jih bo slednja ponujala.«

Varuhinja je v zadevi napisala **MNENJE in PRIPOROČILO:**

»Pritrjujem direktorici, da področje dostopnosti arhivskih vsebin na spletu ni urejeno in da programske odločitve, torej tudi odločitve o dostopnosti, lahko sprejema vodstvo.

Kot varuhinja nimam pristojnosti, da bi posegala v poslovne ali programske odločitve vodstva Zavoda ali posameznih enot. Pojasnilo direktorice TV Slovenija pa kljub temu sprejemam z grenkim priokusom. Gre namreč za odločitve, ki posega v ustaljene gledalske navade in ni bila vnaprej napovedana.

Domače televizijske vsebine, torej tiste, ki so nastale v produkciji TV Slovenija, so bile doslej na spletu časovno neomejeno dostopne. Omejitvev pri seriji Jezero je posledica nove programske politike.

Neomejena dostopnost domačih vsebin je bila večkrat poudarjena zlasti v obdobju uvajanja obvezne registracije za uporabo spletnega predvajalnika in arhiva RTV 4D spomladi 2018, kakor tudi kasneje, ko so uporabniki izražali mnenje, da je registracija v nasprotju z javno naravo javnega medija.

Kot varuhinja sem takratnemu ad hoc uvajanju obvezne registracije nasprotovala. Uporabniki so upravičeno opozarjali na pomanjkljivo javno komunikacijo, odsotnost vsebinskih pojasnil in argumentov, predvsem pa so novost spremljali različni zapleti (tehnične težave z registracijo, zapleti za publiko s senzornimi ovirami, nedorečenosti v informiranju, odsotnost stalne podpore itd.). Večkrat sem predlagala, da se obvezna registracija ukine, dokler ne bo zagotovljena stalna podpora uporabnikom s težavami, predvsem pa do takrat, ko bodo nedvoumno pojasnjeni razlogi za poseg v ustaljene uporabniške navade. Ob uvedbi novosti je bila za uporabnike edina korist, da so si tuje vsebine lahko po spletu pogledali za 7 dni nazaj. Zadnja novost je uvedba možnosti ogleda programov iz drugih držav EU (odprava geoblokade), ki pa so jo registrirani uporabniki pridobili šele slabi dve leti po uvedbi obvezne registracije.«

Menim, da je dolžnost javnega medija, da programske odločitve sprejema zavedajoč se posledic posega v pridobljene in uveljavljene navade občinstva. Zlasti pri uvedbi večjih novosti in sprememb, ki zadevajo program in občinstvo, je potrebno posebej skrbno tehtanje argumentov za in proti ne le na ravni posameznih enot ali programov, ampak na ravni Zavoda, v dialogu s strokovno javnostjo, upošteva je poslanstvo in doseg javnega medija ter tako, da bodo gledalci, poslušalci, bralci in uporabniki o spremembah in razlogih zanje vnaprej kakovostno obveščeni.

Menim, da je transparentno delovanje javnega medija njegova prednost in dodana vrednost.

Vodstvu TV Slovenija in RTV Slovenija bom priporočila, da po ustaljenih komunikacijskih poteh občinstvu pojasnijo, kaj je namen novosti, ki je začela veljati z letom 2020. Priporočila bom tudi, da se poišče način za sprotno obveščanje spletnih gledalcev oz. uporabnikov RTV 4D, za katere oddaje iz produkcije TV Slovenija bo veljala časovna omejitev v dostopnosti.

E-naslovi televizijskih oddaj in avtorjev

Gledalec **M. K.** je pisal, ker na spletni strani www.rtv slo.si ni uspel najti kontakta za oddajo Pričevalci. Prosil je za e-naslov oddaje in/ali e-naslov njenega ustvarjalca.

»Hvaležen vam bom, če pripišete tudi zakaj kontakta oddaje Pričevalci ni navedenega med kontakti vseh vaših oddaj.«

Gledalec je od Službe za komuniciranje RTV Slovenija prejel e-naslov oddaje, varuhinja pa je pripravila naslednje pojasnilo, ki vsebuje tudi **MNENJE** in **PRIPOROČILO**:

»Pojasnjujem, da je naslov oddaje Pričevalci objavljen na podstrani te oddaje (<https://www.rtv slo.si/tv/dokumentarni/pricevalci/o-nas/503599>), pomotoma pa ni bil uvrščen med e-naslove oddaj in uredništev. Napaka je zdaj popravljena: <https://www.rtv slo.si/rtv/kontakti-in-informacije/e-naslovi-oddaj-urednistev-in-oddelkov/464483>. Zahvaljujem se vam, ker ste opozorili na pomanjkljivost.

Pristojni Službi za komuniciranje RTV Slovenija bom vnovič priporočila, da v sodelovanju z uredništvu in enotami poskrbi za ažuriranje spletnih informacij Zavoda, saj gre za nepogrešljiv kanal pretoka informacij in idej med občinstvom in ustvarjalci. Priporočila bom pregled, osvežitev in ureditev tako prej omenjenega imenika e-naslovov oddaj, uredništev in oddelkov, kakor seznama osebnih izkaznic oddaj (<https://4d.rtv slo.si/izkaznice-oddaj/>). Menim, da gre za nujno sestavino kakovostnega komuniciranja, brez katerega ni zaupanja med medijem in javnostjo.«

Gledalec je prejela tudi pojasnilo glede objave e-naslovov posameznih novinarjev, urednikov ter drugih ustvarjalcev in sodelavcev RTV Slovenija, ki ga je na varuhinjino prošnjo pripravila pooblaščenka za varstva osebnih podatkov **Simona Habič**.

Pooblaščenkino pojasnilo je objavljeno kot **PRILOGA 2** k temu poročilo (str. 77)

Prepozno – prezgodaj, premalo – preskromno, same ponovitve!

Varuhinja je prejela več sporočil gledalcev, ki »globoko razočarani« nad programom TV Slovenija, tako v času novoletnih praznikov kot v januarju. Kritike ponovitev, oglasnih vložkov ter mnenja o sporedu in ponudbi javne televizije so bili sestavni del večine telefonskih klicev.

Pritožniki so v utemeljevanju, zakaj pričakujejo »boljši program«, napačno navajali, da RTV prispevek plačujejo le za gledanje TV SLO1 in TV SLO2, pa tudi, da prispevek za gledanje televizije plačujejo dvakrat – enkrat RTV Slovenija in drugič operaterjem. Varuhinja je podajala podrobna pojasnila o tem, da RTV ni samo televizija ter razliko med javnim medijskim servisom in komercialnimi mediji oz. operaterji.

Na kritike o »samih ponovitvah« je poskusila odgovoriti s podatki o premiernih programih, o izstopajočih vsebinah ter o tistih programih, ki jih v materinščini in jezikih manjšin ne producira nobena komercialka.

Odzive je posredovala vodstvu Televizije Slovenija, nekajkrat je za odgovor prosila tudi direktorico **Natalijo Gorščak**. Nekaj primerov:

»V času praznikov so se na primer ponavljaje ene in iste vsebine (napr. ambientni vsaj 5x), poleg tega pa redno cel kup ponavljajočih pol urnih TV izložb, ki niso nič drugega kot oglasna sporočila, le da so "zapakirana" pod program in se ne štejejo v kvoto reklamnih sporočil, ki je po ZMED omejeno na 10 min na uro emitiranega programa.. Z plačili RTV prispevka vam je omogočeno stalno financiranje dejavnosti in z racionalizacijo dela bi imeli dovolj sredstev za kvalitetni program, brez reklamnih sporočil. Tako pa razen nekaj stalnih oddaj ,v bistvu predvajate vsebine iz vaše arhive, da zapolnite programski čas. (...) Zavedam se, da kot pooblaščenka nimate nobenih orodij, da bi se tako zatečeno stanje lahko v kratkem času spremenilo, ker to lahko spremeni samo nov zakon o RTV, ki bi prepovedal oglaševanje na nacionalki. Napisal sem vam le moje mnenje, sem pa skoraj zagotovo prepričan, da to tematiko tudi vi dobro poznate. Samo javno tarnanje direktorja o premalo sredstev ni upravičeno, njegova prva naloga bi morala biti racionalizacija delovnih mest prilagojena današnjim razmeram in tehnologiji. Tako pa trdim, da je v produkcij vsaj 2x preeč zposlenih, poleg vseh pa še stalni zunanji pogodbeni izvajalci drugih produkcijskih hiš.« **(J. N.)**

»Kljub temu, da vem, da se ne bo kaj dosti spremenilo, moram izraziti svojo... ob (ne)gledanju TV Slovenije med božičem in novim letom in sicer. Gre predvsem za 3. program, ki ga, kadar gre v živo, redno gledam, ker tu vidimo, kakšni smo. Da pa dva tedna prikazujete , kar je bilo že videno, je pa višek: mogoče je bil v ponovitvah kak smisel, kaka rdeča nit, pa vendar...Seveda je tretji rezerviran za to, kar kaže-pa mora biti tako zabetonirano? Pred nekaj časa ni bilo.

Nato Slovenski pozdrav: kako dolgo bo še to trajalo??? Pa Modrijani krat na kvadrat? Pa " franšiza " Prifarci In dormeična Rebeka Dremelj? Groza na kubik!!! Pa razpokana koža na podplatih.... in vrtenje napovednika zjutraj pred Odmevi kar pol ure??

Kako da lahko Hrvati ob tem, da imajo le tretjino slovenskega BDP, uspejo napolniti 4 programe? Gledljive, poučne, z veliko manj butastih reklam (Oh, upokojenci, poohitite že...)

Obenem nam vsake toliko poveste, kaj imate vse v arhivu (tudi glasbenem)--pa je to vse trikrat zaklenjeno in zaščiteno, da ja ne bi nihče imel kaj od tega?

Plačujem, a nimam dovolj videti; gledam drugo - in to zastonj.« **(M. P.)**

»Same ponovitve starih slovenskih nadaljevank, kviza VEM, Zadnje besede in še marsičesa. Če moramo gledalci že razumeti, da televizijci potrebujejo počitnice (zelo doge poletne, ko se bomo spet nagledali ponovitev), pa ne razumem, da januarja, po božično-novoletnih praznikih, ne vidimo ničesar novega. Razen, seveda Jezera, ki ga propagirate tako dolgo in vsiljivo, da verjetno s tem odvrnete pozornost od ostale praznine. In zdaj predlagam, da bi imel tudi bančni račun plačnikov obvezne televizijske naročnine približno tri mesece dopusta. Ob tem bi se televizijski delavci lahko zamislili.« **(M. B.)**

»Sedaj, ko sem v pokoju rad gledam vaše programe, vendar se mi zdi vsebina jutranjih oddaj pretežno namenjena mlajšim, ki pa ob jutranjih urah ne morejo spremljati teh oddaj. Ponovitve so pa tudi zjutraj, tako da ni čudno, da spremljajo razne reči mladi po računalnikih in mobitelih, če jim ne ponudite ustreznih zanimivih vsebin.

Da ne govorim o poročilih, ki jih ob sobotah in nedeljah ter praznikih dopoldan sploh nimate, enako velja za poletne mesece. Res zanimivo, ostale evropske države imajo to drugače.

Tudi počitniški programi, ki nam jih ponujate so skromni. Prav tako je kvaliteta in ponudba vaših večernih filmov skromna in ni na nivoju evropskih držav.« **(I. Č.)**

Primera odgovora direktorice TV Slovenija **Natalije Gorščak**:

»TV Slovenija od RTV-prispevka dobi le dobro tretjino sredstev, kar nikakor ne zadostuje za njeno delovanje, zato mora dobršen del svojega proračuna zaslužiti na trgu, kar pa pomeni, da moramo predvajati tako TV-prodajo kot oglase. Tudi mi kot ustvarjalci oddaj in snovalci programov bi z veseljem predvajali manj oglasov, vendar potem, med drugim, ne bi mogli spremljati vseh športnih prenosov, ki jih imamo, pravice za slednje so se namreč v zadnjih desetih letih ne samo podvojile, v večini primerov kar potrojile. Ko moramo tehtati med tem, ali naj imamo več oglasov in zato več športnih prenosov in med tem, ali naj imamo manj oglasov in posledično manj športa, se odločimo za prvo. Gledalci naše odločitve vedno znova potrjujejo tudi z visoko gledanostjo športnih prenosov, ki so, žal, odvisni tudi od velikega števila oglasov in TV-prodaje.

Program TV SLO 3 smo zminimalizirali zaradi pomanjkanja finančnih sredstev. V preteklosti je imel ta kanal svoje kadre in sredstva, z zniževanjem proračuna TV SLO pa smo najprej ukinjali tiste dele programa, ki so najslabše gledani, to je v našem primeru TV SLO 3. Glede na to, da je to kanal, ki je edini v celoti dostopen tudi preko satelita in v vseh časovnih pasovih, na njem večkrat ponovimo oddaje informativnega značaj, tako da jih npr. lahko gledajo v ZDA, Avstraliji in podobno.

Oddaja Slovenski pozdrav je izjemno dobro sprejeta med gledalci, vendar bomo kljub temu vanjo z novo sezono uvedli nekaj novosti, v njej bo tudi popularna in ne samo narodnozabavna glasba. Tudi Modrijani in Prifarci so izjemno dobro sprejeti med gledalci, ob njih pa snemamo tudi koncerte Kreslina, Predina, Nine Pušlar in drugih izvajalcev.

V terminih, ki nimajo veliko potencialnih gledalcev t.j. ponoči in zgodaj zjutraj smo se namesto info-kanala odločili predvajati napovednike, medtem ko imamo na TV SLO 2 info-kanal. Žal sredstev za program, ki bi ga lahko predvajali ponoči in dopoldne na TV SLO 2, nimamo, bi pa si želeli v tem času vrteti cikle starejših kakovostnih filmov, nadaljevanj in dokumentarnih serij.

Ne glede na hrvaški BDP je proračun HTV mnogo višji od proračuna TV SLO, tudi na HTV predvajajo Dormeo in podobne oglase, kot jih imamo na TV SLO.

Arhivski material ni brezplačen in ga ne moremo predvajati tako, da nekaj vzamemo od tam in damo v spored. Vsako predvajanje je za TV SLO strošek, saj je treba plačati avtorske pravice, v nekaterih primerih so te celo višje kot za nove oddaje, saj doslej z avtorji ni bilo sklenjenih dogovorov. S tem se pospešeno ukvarjamo in upamo, da nam bo starejše oddaje, filme in serije, kmalu uspelo predvajati pod pogoji, ki bodo sprejemljivi za obe strani, za TV SLO in avtorje.«

»Ne morem se strinjati z vami, da naš jutranji program ni pester – na TV SLO 1 imamo 4 ure jutranjega programa v živo in glede na rezultate gledanost in odziv gledalcev je naš program odlično sprejet med gledalci. Če, ko govorite, da naš jutranji program ni dovolj pester, mislite na TV SLO 2, se z vami strinjamo, tam nimamo ničesar, pa bi si želeli predvajati cikle starejših filmov, zanimivih dokumentarnih vsebin in podobno. Vzrok je samo eden – nimamo dovolj finančnih sredstev, da bi te programe lahko kupili. Od vaših 12,75€ pride na TV SLO le dobra tretjina, kar zadošča za skrajni minimum, ki ga imamo na ekranih. Glede poročil ob sobotah in nedeljah – tudi to pomeni kapacitete in sredstva, tako da nadaljujemo s prakso iz preteklosti, kjer ob dnevih, kjer dogajanje ni tako pestro – razen v izjemnih primerih, ko pa imamo poročila tudi preko vikenda, prvi Dnevnik ostaja prva informativna oddaja v soboto in nedeljo.

Glede večernih filmov, o katerih govorite, da niso na nivoju evropskih držav, menimo, da našega filmskega programa zagotovo ne spremljate. V ponudbi imamo najbolj

kakovostne in z najvišjimi odličji s pomembnih festivalov nagrajene filme, res pa je, da tako imenovanih kinodvoranskih, »box-office« uspešnic nimamo v ponudbi, saj menimo, da ponudba komercialno zanimivih filmov, bolj sodi na komercialne TV-kanale kot na naše.«

RADIO SLOVENIJA

I. RADIO PRVI

Kam je izginil Radio Ga Ga?

Več poslušalcev je zanimalo, zakaj januarja ob petkih ni bilo oddaje Radio Ga Ga, trije so oddajo zaman iskali v spletnem arhivu.

»Občasno sem poslušal oddajo Radio Ga-Ga prek vašega arhiva. Zadnja oddaja, ki je v arhivu, ima datum 3.1.2020. Te oddaje ne shranjujete več v arhiv? V prihodnosti ta zanimiva oddaja ne bo več dostopna prek arhiva?« (J. K.)

Varuhinja je poslušalcem posredovala pojasnilo odgovornega urednika Prvega **Danijela Posleka**, da oddaje zaradi bolezni v ekipi tri petke zapored ni bilo na sporedu.

Jutranja shema: pogrešamo poročila s številki 112 in 113

Varuhinja je prejela tri prošnje poslušalcev Prvega, da bi posredovala za vnovično uvrstitev oglašanj s številki 112 in 113 v jutranjo programsko shemo.

»Naprašam vas, da na vaš prvi program Radia Slovenija ponovno uvrstite oddajo: **Poročilo Policije - statistični pregled dogajanj v zadnjih 24 urah ! Z ukinitvijo** omenjene oddaje - poročila Policije, ste nam državljanom in državljkam republike Slovenije, "zakrili" **zahtevno in zelo odgovorno delo Policije in javne agencije Republike Slovenije za varnost prometa.**« (D. T.)

Pojasnilo odgovornega urednika Prvega programa Radia Slovenija **Danijela Posleka**:

»Drži, da smo s 1.12. spremenili programsko shemo na način, da jutranjih oglašanj s številki 112 in 113 ne objavljamo več. Zgolj navajanje statističnih podatkov smo torej opustili, ker zgolj navajanje števil na leta uveljavljen način prevečkrat ni prinašalo želene dodatne informativne vrednosti. Vsekakor pa poročanje o delu služb za zaščito in reševanje ter policistov umeščamo v druge dele programa, ko je to po uredniški presoji smiselno. Sploh izredni dogodki bodo vedno našli prostor v našem programu in to ne samo v jutranjem pasu, kot je bilo do zdaj. In ob tem bomo skozi različne tematske in informativne prispevke poslušalke in poslušalce tudi v prihodnje opominjali na izjemno pomembno delo, ki ga za našo družbo opravijo tako policisti kot gasilci in drugi akterji služb za zaščito ter reševanje.«

Jutro na Prvem: ali ne veste, da po vas merimo čas?

Poslušalka **M. K.** je razočarana zaradi sprememb v programu Prvega, zlasti med 6. in 7. uro zjutraj.

»Najprej ste lansko leto (2019) spremenili vremensko napoved po Sloveniji iz 6.34 minute na 6.15., tako nekako, nisem se še navadila na to, letam iz kopalnice, da slišim koliko je stopinj v Ljubljani (vozim se s kolesom in je temperatura zraka zame še kako pomembna). Pa ne samo to, ni mi všeč, da včasih ne gre po "vrstnem redu" - najprej Ljubljana....., in potem ne vem ali je Ljubljana bila omenjena ali ne. Pe enemletu se še nisem navadila in še vedno v kopalnici gledam na uro, da bom ja pravočasno ven!.

Letos ste nam ukinili Črno kroniko, ki je bila jako zanimiva. In poučna tudi. Neverjetno kaj vse se ljudem zgodi. Seveda ne brskam po spletu, da bi vse to izvedela. Še delam, in bom še naprej, čeprav sem v 67. letu.

Zakaj vam pišem? Kaplja čez rob pa je bila v ponedeljek, 6.1.2020 na koncu nočnega programa, med 4. in 5. uro. To je bil termin s čudovito staro in starejšo slovensko glasbo. Ne bom rekla, da sem to poslušala vsak ponedeljek, velikokrat pa. IN sem zelo uživala. Ta urica mi je polepšala dan. In kakšna glasba je bila na omenjeni ponedelje, nek angleški ali ameriški cigumigu in rompom.

Skratka, še sedaj ko to pišem, sem kar znervirana, res. ZAKAJ JE POTREBNO VEDNO NEKAJ KAR JE DOBRO, PA NE SAMO DOBRO, ČUDOVITO, ČLOVEKA POSTAVI NA NOGE, SPREMINJATI NA SLABŠE, NA ZANIČ?? V tej uri je bila stara slovenska glasba, 60 - 70 let, že pozabljena in zopet obujena. In na kupu je bila. Teh pesmic drugače sploh ne slišiš. Pa ne reči, da ste zdaj shemo spremenili in bo ta glasba nametana čez dan.

Na srečo vsaj še niste ukinili ponedeljkovo šolsko urico slovenske glasbe med 23.15 uro in polnočjo. Upam, da se to ne bo zgodilo.«

Odgovor odgovornega urednika Prvega **Danijela Posleka**:

»Termin vremenske napovedi je bil spremenjen v času mojega predhodnika, tudi sam pa sem mnenja, da je termin ustrezen. Verjamem, da vsakršna takšna sprememba pri poslušalkah in poslušalcih terja nekaj prilagajanja in predvsem razumevanja. Tudi zato jih uvajamo postopno in po temeljitem premisleku.

Glede vsebine glasbene ponudbe pa je naš cilj tudi v nočnih in zgodnje jutranjih terminih predvajati razmeroma široko vsebino in tako v omenjenem terminu pridejo na vrsto tudi tuje skladbe, nikakor pa ne izključno te. Še vedno je dovolj prostora tudi za starejšo slovensko glasbo, ki jo redno umeščamo v program. In ne samo v omenjene pasove, ampak tudi v preostale pasove, kjer pa glasba ni nametana, ampak je v termine umeščena po strokovni presoji naših glasbenih urednikov.«

Varuhinja o poseganju v ustaljene navade občinstva:

»Kot varuhinja lahko prispevam le razmišljanje o poseganju v ustaljene poslušalske in gledalske navade, saj se velikokrat srečam s tovrstnimi odzivi. Povsem razumem občinstvo, ki si želi, da bi njihovi najljubši programski pasovi, voditelji, oddaje, programi itd. ostali nespremenjeni, saj jim velikokrat posamezne oddaje krojijo dan, natanko vedo, kdaj je kaj na sporedu, radio ali televizija sta njihov sopotnik in včasih tudi (edina) družba. Pri tem je zanimiv tehnološki razkorak: mlajši publiki, ki oddaje spremlja prek spleta, saj ima na voljo tablice, pametne telefone in druge pripomočke, je praktično vseeno, kdaj je kaj na sporedu, saj se sami odločajo, kdaj bodo kaj poslušali in si tako sami oblikujejo spored. Po drugi strani imamo generacije občinstva, ki radio poslušajo po radiu, televizijo pa gleda po televizorju ter izbiro vsebin, njihovo zaporedje in urnike prepušča urednikom, zato jih posegi v spored bistveno bolj prizadenejo. Imamo pa tudi veliko občinstva nekje vmes, ki RTV vsebine spremljajo po različnih poteh (malo po računalniku, malo v avtu in na kolesu, malo pred radijskim televizijskim sprejemnikom ...) in niso pretirano vezani na ustaljene rubrike, opazijo pa, ko se nekatere vsebine izpojejo ter predlagajo osvežitve in novosti. Seveda morajo uredništva, ko ohranjajo staro in uvajajo novo, iskati ravnovesje med temi interesi ter, slediti trendom ter upoštevati finančne in kadrovske pogoje.

Razumljivo je, da ne morejo upoštevati sleherne želje, verjamem pa, da odzive, kakršen je vaš, preberejo pozorno in z resnim razmislekom, kaj je mogoče storiti, da bi zvestemu občinstvu čim bolj ustregli.«

Poslušalka se je zahvalila za prijazen odgovor ter navkljub spremembam pohvalila program Radia Prvi.

Spremenjen urnik Duhovne misli

Varuhinja je v vednost prejela pismo programskega svetnika Janez Juhanta, ki se nanaša na televizijsko oddajo Tednik, dotakne pa se tudi nove ure predvajanja sobotne in nedeljske Duhovne misli na Prvem.

Pojasnilo odgovornega urednika Prvega **Danijela Posleka** je vključeno v varuhinjin odziv, ki je skupaj s korespondenco v zadevi objavljen kot **PRIOLOGA 1** k temu poročilu (str. 69).

Potek obravnave pritožbe je opisan v poglavju Televizija Slovenija, Informativni program, Kdo sme govoriti o številu vernikov RKC? (str. 43).

Dolgovezenje poslušalcev v Svetovalnem servisu

Poslušalka **J. B.** je kritična do poteka oddaje Svetovalni servis; motijo jo »dežurni« klicalci, ki zainteresiranemu občinstvu kradejo čas, zato meni, da bi morali v oddaji poskrbeti za »protokol« zastavljanja vprašanj.

»Z veseljem poslušam jutranji svetovalni servis, saj vedno zvem kaj zanimivega. Čas za svetovanje in odgovore strokovnjakov je zelo pičlo odmerjen, zato me moti dolgovezenje in filozofiranje nekaterih poslušalcev, ki razvijajo svoje teorije. Strokovnjaki jim nasedejo, ker jih slišijo samo v takratni oddaji. Zato jih kar poslušajo in jih ne prekinejo. (...) Predlagam, da kličoči pozdravi ob vzpostavitvi telefonske zveze, v eter pa zastavi svoje vprašanje in se brez dolgovezenja poslovi. Tako bo dovolj časa vsaj še za pet vprašanj in odgovorov.

So tudi servisi, v katerih je malo vprašanj in v glavnem govori strokovnjak sam. Takrat pa dajte možnost tudi "teoretikom", ki ne potrebujejo odgovorov, ampak je pomembno samo to, da se oglasijo in zadostijo svojemu egu.«

Odgovor **Danijela Posleka**, odgovornega urednika Prvega:

»Drži, da občasno ob kontaktnih oddajah v živo kateri izmed poslušalk in poslušalcev razmeroma dolgo razlaga svoj pogled ali pa nekoliko dalj časa postavlja vprašanja. Vsi voditelji, ki sooblikujejo tovrstne oddaje pa se trudijo, da je tega čim manj in je postavljanje vprašanj kratko in jedrnato. Temu bomo sledili tudi v prihodnje, saj je uredniška želja, da svoj odgovor dobi čim več poslušalk in poslušalcev.

Kar pa se tiče servisov, kjer je malo vprašanj pa to prav gotovo ni zaradi gostov, ki so vedno pripravljene odgovarjati na vprašanja, ampak je manko vprašanj posledica slabšega odzivanja poslušalk in poslušalcev.«

Poslušalka se je za odgovor zahvalila, ustvarjalcem Prvega programa pa zaželela uspešno ustvarjanje zanimivih programov.

Glasba: preveč razbijaške, premalo narodno-zabavne

Poslušalec **M. K.** je kritičen do glasbene ponudbe v jutranjem programskem pasu na Prvem programu Radia Slovenija.

»V jutranji program je vključene preveč tuje razbijaške glasbe, ki spada v VAL202. Zakaj ste povsem izbrisali narodno-zabavne skladbe? A ni to del naše kulture? Nekaj časa nazaj sem podobno vpraševal. Odgovarjal mi je g. A. Stropar, da jo očitno nekdo ocenjuje kot manj vredno. A sem edini, ki to vprašuje? Kot primer koncept pri sosednjem HR radiu. Navajen sem poslušati ta jutranji program in me to močno moti.«

Odgovor **Danijela Posleka**, odgovornega urednika Prvega programa Radia Slovenija:

»Sicer ne vem, katero glasbeno zvrst poslušalec označuje za tujo razbijaško, kljub temu pa poudarjam, da je jutranja glasbena ponudba prvega izjemno raznolika in ne preferira nobene glasbene zvrsti, še najmanj tujo glasbo. Izbor opravljajo vrhunsko izobraženi glasbeniki uredniki, ki zasledujejo raznovrstnost izbora. In tako v ta izbor občasno prihaja tudi narodnozabavna glasba, ki je nikakor nismo povsem izbrisali. Posebno težo pa ji dajemo tudi v drugih programskih pasovih, posebej pa ob tematskih oddajah in ob koncertih tedna. Tako zatrjujem, da te glasbe na Prvem nihče ne ocenjuje kot manj vredno, ampak je ustvarjalcem jasno, kako pomemben del naše kulture je.«

Poslušalec z odgovorom ni bil zadovoljen:

»Podal sem pač mnenje, ker nisem zadovoljen. In očitno ne bom . Vem da bom težko vplival na koncept izbora glasbe v jutranjem programu. Mnenja sem, da ta program posluša bolj tradicionalno poslušalstvo, in da nisem edini, ki tako misli. Kaj bi bilo torej narobe, če bi zjutraj pred delovnimi obveznostmi enkrat na uro slišali kak lep valček ali polko ter vmes kako slovensko narodno (zborovsko). Ne želim polemizirati, vendar mediji imate vpliv med drugim tudi na narodno samozavest.«

Pritožniku je odgovorila **varuhinja**:

»Vaših zadržkov ne razumem kot polemiko, ampak kot željo, da bi bil radijski program, ki ga poslušate, čim bolj ukrojen po vašem okusu. Takšno pričakovanje je povsem razumljivo, vendar težko uresničljivo. Presenetilo bi vas, kako različne želje mi opisujejo poslušalci – nekateri menijo, da bi morali predvajati več novitet, drugi si želijo evergrine, tretji pogrešajo versko glasbo ali džez ali italijanske kancone itd. Včasih se zdi, da niti deset različnih programov ne bi zadostilo vsem.

Ne glede na to pa vem, da ima urednica glasbenega uredništva Simona Moličnik izjemno velik poslušalstvo za domačo glasbo, saj je dolga leta ustvarjala oddajo Slovenska zemlja v pesmi in besedi. Ko pogledate njen življenjepis (na tej povezavi: <https://radioprvi.rtv-slo.si/avtor/simona-molicnikrtvslo-si/>), potem ste lahko prepričani, da zelo dobro razume, kakšna glasba sooblikuje identiteto in kakšna je pri tem vloga javnega radija.

Zagotavljam vam, da je prejela vaše pismo, verjamem tudi, da ga bo v največji možni meri upoštevala.«

II. VAL 202

Zapisi iz močvirja: o meji sprejemljivega v satiri

Poslušalec **M. B.** se je pritožil zaradi tedenske satirične rubrike Vala 202 Zapisi iz močvirja, ki je bila na sporedu 14. 1., nato pa v besedilni obliki objavljena tudi na spletu.

»Pravkar se je na valu 202 odvrtel prispevek Marka Radmiloviča Zapisi iz močvirja. Satira je obravnavala ameriški predsedniški par in mladega angleškega princa in njegovo ameriško ženo.

Bil sem šokiran na pokroviteljskimi in žaljivimi ocenami prav vseh štirih. Še posebej žaljiv je bil do Melanije Trump, pa tudi njenega moža. Nisem zaljubljen v njih, a vseeno smatram, da se nikakor ne spodobi, da se na NACIONALNEMU radiu države, ki je ameriška zaveznica, tako prostaško govori o njihovih najvišjih predstavnikih. Naj na tem mestu podam oceno, da se omenjeni gospod danes ni prvič neokusno in sramotno ponorčeval iz ljudi, tako naših kot tujih.

Gospa Todorovski, predlagam, da poslušate prispevek in ocenite, ali je nivo ustrezen ali ne, kot ocenjujem sam. Mislim, da je prostaštvo potrebno prepustiti zasebnim medijem, nacionalni medij, ki pa ga nenazadnje v precejšnji meri plačujemo državljani, mora pa biti vzor dostojanstva in visoke kulture.«

Odziv je pripravil urednik dnevno-aktualnega programa Vala 202 **Luka Hvalc**:

»Zapisi iz močvirja so satirična rubrika, ki občasno temelji tudi na zavestnem pretiravanju in nerealnih primerjavah. Strinjamo se, da je označevanje vzeto iz konteksta lahko tudi pretirano in dobesedno brano žaljivo, a gre nedvomno za prepoznavni stilistični pristop avtorja, ki ga je vedno treba postaviti v kontekst celotnega zapisa in satire. Iz celotnega konteksta konkretnega zapisa z naslovom 'Umetnostna kritika' je nedvomno zaznati satiro, ki so jo sodeč po drugih odzivih zaznali tudi številni poslušalci in bralci. V konkretnem primeru gre za mešanje realnosti in fikcije v ob že izhodišču zagonetnem dogajanju okrog 'kipa', ki je razburil Slovenijo. Poleg tega zapis obravnava globalno močno izpostavljene javne osebnosti s področja politike, ki pogosto izražajo zelo močna stališča, zato je tudi moč in kontekst satire treba razumeti v tem smislu.«

Varuhinja je odgovoru dodala še načelno pojasnilo o satiri v javnem mediju:

»Tudi ta žanr je v programih RTV Slovenija dovoljen, pomembno pa je, da je ločen od informativnih vsebin, da torej ne zmede občinstva v presoji, kakšna je narava in namen oddaje. Satirični prispevki morajo biti v programe vključeni tako, da poslušalci zlahka ločijo med informacijami in dejstvi ter satirično predelavo teh informacij in dejstev.

Menim, da v konkretnem primeru ni moglo priti do nesporazuma med uredništvom in občinstvom, saj je ločnica opredeljena že z avtorsko rubriko, ki aktualnemu dogajanju nastavlja ogledalo z neporočevalskimi prijemi.

Pri satiri je pomembno tudi, da avtorji skrbno tehtajo, kako izreči jedko kritiko dogajanja doma in po svetu, ne da bi prestopili meje med duhovitostjo in duhovičenjem. Žaljivke, vulgarnosti in prostaštvo niso dovoljeni, pričakuje se upoštevanje dobrega okusa in vrednot občinstva. Vendar pa to ne pomeni, da satirik – ko svojo puščico usmeri v ravnanje skupin in posameznikov ali v družbene pojave in fenomene – ne bi smel v kritiki ravnanj in pojavov uporabiti različnih prijemov, od zajedljivosti do provokacije in smešenja. Vsekakor pa se mora izogniti poseganju v osebno dostojanstvo imenovanih. Pri tem je meja, do katere je avtorju satire dovoljeno iti z družbenim komentarjem, vsekakor višja, ko gre za politike in javne osebe ter njihovo javno delovanje in izjave.

Menim, da je v konkretnem primeru avtor upošteval pravila in da ni prestopil meje sprejemljivega.

Verjamem, da lahko poslušalci različno razumemo povedano, da si posamezne besede in odtenke sporočila različno razlagamo. Zato odzive vselej posredujem uredništvom in jih pozovem k razmisleku o teži javno izrečene besede, ob tem pa si ne bi želela, da bi se samoomejevali (ali samocenzurirali) na škodo ustvarjalnosti in žlahtnega žanra.«

Pritožnik se s pojasnilom ni strinjal, menil je, da uporabljene besede ne sodijo niti v satiro.

MMC

I. VSEBINA

Sporen naslov članka o reševalcu in psički Šaki?

Bralec **J. K.** se je pritožil nad spletnim člankom z naslovom »Šaka poškodovanega lastnika morda obvarovala tudi pred napadom zveri«, objavljenim 16. januarja. Po njegovem mnenju takšen zapis neupravičeno širi strah pred zvermi.

»Avtor je nesrečo pohodnika vmešal v politični problem Slovenije oz. problem gospodarjenja s prostoživečimi živalmi. Jezi me amaterizem avtorjev na omenjenem portalu in pisanje nedopustnih člankov, višek teh pa predstavlja prej omenjeni.

Zveri in nesreča niso med seboj povezani, tako da je omenjanje krvoločnih zveri nedopustno in predstavlja pritisk na javnost, da je potrebno zveri iztrebiti. Ustvarja strah do zveri in povzroča nedopustno škodo samemu sprejemanju omenjenih živali

med ljudmi ter škodo ljudem, ki se trudijo da bi bilo sobivanje divjih zveri in ljudi mogoče.

Nesreč v naših gorah je veliko in prav v vseh gorstvih prebivajo divje zveri, pa nihče ne piše, da je imel planinec srečo, da ga niso pojedle zveri. Avtor bi lahko tudi napisal, da je ponesrečenca Šaka morebiti obvarovala tudi pred migranti, ki jih je trenutno veliko v slovenskih gozdovih. Morebiti ga je obvarovala pred štajersko vardo, ki se potika po gozdovih, morebiti ga je obvarovala pred gozdnimi pižari, ki jih je čedalje več v spreminjajočem se podnebjju...tudi žled bi bil nevaren za njega...

Skratka nedopusten članek, ki je sramota za novinarstvo in vse, ki so zaposleni v tej ustanovi.

Želel bi da me seznanite z ukrepi, ki so možni kadar novinar objavlja članke, ki so popolnoma neresnični. Rad bi prijavil avtorja in urednika, ki je dovolil objavo tega članka. Želim, da nekdo odgovarja za takšne oslarije, ki jih nato bere cela javnost.«

Odziv urednice uredništva novih medijev Kaje Jakopič:

»V članku je vse povzeto po STA. Naslov izhaja iz vsebine članka, saj je v članku tudi tale vsebina: 'Kot razmišljajo reševalci, je psička Šaka svojega gospodarja morda obvarovala tudi pred napadom zveri, ki so na tem območju, in tako pripomogla k temu, da je poškodovani preživel noč.'

V naslovu je beseda 'morda', kot je tudi v izjavi spodaj, tako da ne gre za nikakršno pretiravanje. Tudi ne vidimo smiselnosti očitkov, da gre za povezovanje s 'političnim problemom v Sloveniji'.

Članek s tem naslovom je nadaljevanje (t. i. follow up) zgodbe, saj smo prvi članek o tem dogodku objavili že en dan prej, poudarek v naslovu pa je bila vsebina, ki se je naslednji dan pojavila kot nekaj novega, zato se je novinarki zdelo smiselno, da jo izpostavi v naslovu.«

Varuhinja je dodala pojasnilo o povzemanju agencijskih novic:

»Menim, da je urednica ustrezno odgovorila na vaše dileme. Menim tudi, da je agencijska novica povzeta in opremljena v skladu s standardi. Ob tem poudarjam, da je potrebno pri presoji o skladnosti vselej upoštevati fokus, kontekst in žanr. Članek, o katerem ste mi pisali, ni bil tematiziranje ali problematiziranje odnosa med človekom in zvermi, ampak opis zanimive usode pogrešanega planinca.«

Pritožnik z odgovorom ni bil zadovoljen, napovedal je pritožbo na ministrstvo za kulturo ter ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano.

»Preko njih bom probal ugotoviti kaj je primerno in kaj ni, ter kako se nepravilnosti sankcionirajo. Članek bom tako ali drugače spravil v ospredje, med javnost. Saj je očitno politično naravnano. Vaša podpora članku, pa prav tako očitna.«

Romi – dovoljena uporaba slabšalnega poimenovanja?

Bralec **J. N.** je prebral spletni članek z naslovom »Rom je Rom, pa naj bo še tako urejen. V večinski skupnosti ga bodo vedno imeli za Roma«, ki je bil v rubriki Predsodki objavljen 14. 1.. Med uporabniškimi komentarji je opazil zapis, v katerem je uporabljeno slabšalno poimenovanje za pripadnika romske skupnosti. Moderator se na prijavo neprimerne komentarja ni odzval.

»O prispevku samem ne bi razpravljaj. Zbodel pa me je komentar pod imenom »tinesi«, kjer avtor zapiše: »Jaz s cigani nisem imel nikoli slabih izkušenj«. Administratorja (cenzorja na portalu MMC) sem pozval, kako lahko nekemu dovoli uporabljati ime za Rome, ki vsem ostalim ni več dovoljeno? Ni »politično korektno«? (Ne vem, če to ni celo z zakonom regulirano?) Vendar uporabnik Rome seveda hvali. Kakšna dvojna merila imajo? Kdo odloča o objavi? Kakšni prekarci? Komentatorji na RTV SLO portalu (ki ga plačujemo) resda uporabljamo psevdonime, vendar nismo anonimni. Ob registraciji, je vsak od nas posredoval svoje podatke, poleg tega pa smo izsledljivis pomočjo IP-ja. Ko sem administratorja opozoril na to očitno nekorektnost (uporabo imena), me je enostavno ignoriral in komentarja ni umaknil.«

Urednica novih medijev **Kaja Jakopič** je varuhinji posredovala odgovor administratorja, s katerim se kot urednica strinja, saj po gre po njenem mnenju za »komentar, v katerem uporabnik tega izraza ni uporabil v kontekstu negativnega zapisa oz. izraz ni bil uporabljen v žaljivem tonu«.

Administrator je pojasnil:

»Meni se ta zapis ni zdel problematičen, celoten kontekst je pozitiven, zato je komentar ostal. Uporabnik navaja svoje pozitivne izkušnje s to skupnostjo in goji do njih pozitiven odnos. Pojma stereotip in predsodek nista sinonima. Komentar morda operira s stereotipi, ne nastopajo pa v njem odklonilen odnos in negativna čustva, kar je značilno za predsodke. Uporabnik predstavi svojo osebno pozitivno izkušnjo in jo deli z drugimi. Meni se to zdi zelo pomembno v primerih, ko se obdeluje takšne teme. Zato se mi zdi škoda zavrniti takšen komentar le zaradi ene uporabljene besede in pri tem spregledati celoten kontekst. Prav tako je tudi ta beseda "cigan" dvoumna, saj jo pogosto uporabljajo sami pripadniki te skupnosti. Imamo tudi "ciganske pesmi", "ciganski golaže" itd. Na primer iz članka o skupini Šukar: »Igor Misdaris: Z marsikom bi si radi delili oder, vprašanje je le, ali lahko pridemo do njih. Tisto, kar je nam bolj dosegljivo, je pač tisto, kar je v okolici. Vsekakor bi mi bilo izmed pop zvezdnikov zanimivo delati morda s Severino ali Gibonnijem, nekoč bi rad na odru stal skupaj z Zvonkom Bogdanom, mislim da bi bilo zanimivo sodelovanje s Stingom ali pa s Tino Turner, ampak te so že prevelike zvezde za nas Cigane«

Varuhinja se s takšnim pojasnilom ne more strinjati; o tem je napisala **MNENJE** in **PRIPOROČILO**.

»Poudarjam, da je beseda cigan zaznamovana in slabšalna. V javnem in spoštljivem govoru je ne uporabljamo. O pomenu besede se lahko uredništvo in posamezni avtorji kadar koli prepričajo z uporabo različnih priročnikov, od pravopisa do SSKJ (spodaj kopiram primer gesel).

Menim, da slabšalna beseda svoje zaznamovanosti ne izgubi zgolj zato, ker ni uporabljena v negativnem, zaničljivem, sovražnem ali rasističnem kontekstu.

Če govorimo o tonu v konkretnem komentarju, ki ga moderator šteje za primernega, ta morda res ni žaljiv, je pa pokroviteljski, sodba o manjšini je izrečena zviška, s pozicije večvrednega. Menim, da je pomembno upoštevati dejstvo, da uporabljena beseda v romskem jeziku ne obstaja, ali in kdaj to slovensko besedo uporabljajo pripadniki romske skupnosti, pa bi bilo smiselno preveriti pri viru, morda kar pri gostu rubrike.

Menim, da o neprimernosti izraza vse pove že dejstvo, da se v sami rubriki, torej v predstavitvi sogovornika, v vprašanjih in odgovorih, dosledno uporablja edini nevtralni izraz v slovenščini, to je beseda Rom.

Zato uredništvu priporočam, da pri uporabniškem komentiranju rubrike o predsodkih – ne glede na to, kdo je sogovornik – uveljavlja enako jezikovno in dialoško raven, kot velja za novinarje.

Na koncu pojasnujem, da kot varuhinja ne morem uredništvom nalagati, kaj morajo ali česa ne smejo storiti. Želim pa si, da v največji možni meri upoštevajo varuhinjina mnenja in priporočila.«

GESLI IZ PRAVOPIISA IN SSKJ:

Cigàn -ána m, preb. i. (à á) Rom

Cigánka -e ž, preb. i. (â) Rominja

cigánski -a -o (â)

Slovenski pravopis, www.fran.si, dostop 3. 2. 2020.

cigàn -ána m (à á)

1. nav. slabš. Rom: ogrski cigani; družina, skupina ciganov; zasanjan cigan

● ekspr. je tak cigan slabo oblečen; ekspr. pri nas je kot pri ciganih vse je v neredu; smeje se kot cigan belemu kruhu široko, na vsa usta

2. slabš. zvit, lahkomieln ali malopriden človek: to ti je pravi cigan; še hujši cigan je, kot si ti; potepa se, cigan

Slovar slovenskega knjižnega jezika, druga, dopolnjena in deloma prenovljena izdaja, www.fran.si, dostop 3. 2. 2020.

Uporabnik se je zahvalil za odgovor in mnenje.

Uravnotežite poročanje o cepljenju!

Predstavnik politične stranke Za zdravo družbo **Gregor Kos** se je odzval na spletni članek z naslovom Pravilno cepljenje preprečuje zaplete in smrt, objavljen 16. 1. in televizijski prispevek z enako vsebino in naslovom Pediatri svarijo pred poplavo lažnih novic, ki je dodan k članku na www.rtv slo.si. Prispevek po njegovem mnenju ni celovit in bi ga moralo uredništvo uravnotežiti z informacijami, ki jih navaja v dopisu.

»Novinarji so kršili novinarski kodeks, saj so posredno lažno zatrдили, da so varnostne študije cepiv metodološko ustrezne in nadzorovane s strani neodvisne inštitucije, zato bi jim morala javnost zaupati. Trditev, da so cepiva varna, bi lahko izrekli šele, ko bi bila opravljena longitudinalna, metodološko ustrezna varnostna študija.

Toda, metodološko ustreznih varnostnih študij (»double blind randomized placebo study«) ni, kar priznava tudi sam izumitelj dr. Plotkin (povezava na youtube). Če bi RTV novinarji na podlagi Zakona o dostopu do informacij javnega značaja, podali prošnjo za vpogled v varnostne študije in laboratorijske teste cepiv, ki so obvezna za otroke v Sloveniji, bi dobili tak odgovor, kot smo ga mi.

JAZMP nam je namreč poslal odgovor, kjer so pojasnili, da se proizvajalci sklicujejo na poslovno skrivnost, država pa je sprejela takšne zakone, ki javnosti ali neki neodvisni organizaciji, ne omogočajo vpogled v sestavine cepiv.

Verjamemo, da je tak zakon upravičen za podjetja tipa Coca-Cola, ki skriva svoj recept za pripravo pijače in ga seveda ne želi razkriti, da ne bi prišlo do kopiranja, toda nihče ni pitje Coca-Cole zapisal kot zakonsko obveznost. Tukaj bi morala biti izjema.«

Odgovorna urednice Informativnega programa TV Slovenija **Manica J. Ambrožič**, ki je pristojna tudi za informativne vsebine na www.rtv slo.si:

»Novinarka se je v prispevku, ki ga pritožnik navaja, osredotočila na okužbe z ošpicami, ki so pri nas vse pogostejše zaradi premajhne precepljenosti prebivalstva. Zdravniki opozarjajo, da tudi v Sloveniji vse več staršev odklanja cepljenje in da bi v primeru, če bi cepivo ne bilo učinkovito, za ošpicami zbolelo še bistveno več ljudi, ki so bili v stiku z okuženimi. Prispevek pa se v ničemer ni osredotočal na testiranje in študije o cepivih.

Ob tem naj dodam, da tudi v Informativnem programu TVS delimo mnenje Varuhinje pravic gledalcev in poslušalcev, ki je že večkrat zapisala, da 'je v javnem mediju pri podajanju znanstvenih in strokovnih vsebin treba dajati prednost znanstvenim in strokovnim dognanjem in dokazom, pred laičnimi mnenji in laičnimi interpretacijami teh dognanj!.«

Varuhinja je dodala splošno pojasnilo o podajanju javnozdravstvenih vsebin v javnem mediju, ki ga je objavila v novembrskem poročilu na str. 9 in v decembrskem poročilu tudi na str. 9.

O brisanju uporabniških komentarjev pod spletnimi članki

Varuhinja je tudi v januarju prejel več pritožb, ker so moderatorji odstranili posamezne uporabniške komentarje. Pritožniki so spraševalo o vlogi moderatorjev, o tem, kdo so njihovi nadrejeni, vztrajali pri objavi, se sklicevali na pravico do svobode javne besede itd. nadzoru uporabnikov in objavah neprimernih komentarjev.

Varuhinja je podajala splošna pojasnila o namenu moderiranja, odgovornosti po Zakonu o mediji in uredniških pristojnostih. Pritožnike je napotila k branju spletnega kodeksa ter pogostih vprašanj in odgovorov o komentiranju in moderiranju. Pojasnjevala je, da nima vloge nadmoderatorja, lahko pa preveri, če pride do nesporazumov v konkretni zadevi in če pritožnik navede svoje uporabniško imen.

Pritožnica **T. B.** je menila, da varuhinja deluje kot »zaščitnik nepravilnosti in pometanja pod preprogo«, zato je o zadevi pisala ministru za kulturo in varuhu človekovih pravic.

RTV SLOVENIJA

I. JEZIKOVNA KULTURA

Kako se pravilno naslovi predsednika, ministre, poslance?

Gledalko in poslušalko RTV-programov **L. F.** je zmotilo, ker se v novinarskih prispevkih predsednika vlade, predsednika države, ministre in poslance (in včasih tudi druge ljudi) večkrat omeni ali naslovi le s priimkom.

»Npr. zelo pogosto predvsem mladi novinarji kar z Šarec, Pahor itd. Najmanj kar bi bilo potrebno je gospod pred priimkom še bolj pa premier vlade ali predsednik države, oziroma minister ta pa ta. Tu se začne spoštovanje do vladajočih. Ne razumem novinarjev in komentatorjev, da ne poznajo osnovni pravil poimenovanja. Drugače pa so gospodi in gospe v zaporih in ne vem še kje v kazenskih postopkih.«

Ker pritožnica ni navedla konkretnih primerov, jih je **varuhinja** odgovorila s splošnim pojasnilom:

»Z vašim opozorilom strinjam, saj v javnem mediju ni pomembno le, kaj se pove, ampak tudi, kako se pove.

Kot varuhinja govorni kulturi posvečam veliko pozornost: sem v stalnih stikih z neformalno lektorsko koordinacijo RTV Slovenija, spodbudila pa sem tudi občasna srečanja lektorjev in urednikov za poenotenje jezikovnih smernic.

Tematiki naslavljanja smo posvetili smernico leta 2018, pri čemer smo upoštevali medijsko prakso ter se posvetovali tudi s predavatelji na Filozofski fakulteti in Fakulteti za družbene vede ter Inštitutom za slovenski jezik Frana Ramovša. Smernico

si lahko preberete na tej povezavi: https://www.rtv slo.si/files/varuhinja/2018_12_11-porocilo_november_2018.pdf (str. 72).

V sporočilu niste zapisali, v katerem programu in kdaj ste opazili neprimerno naslavljanje, prav tako ne vem, ali imate v mislih posamezne novinarske prispevke v informativnem programu ali pogovorne oddaje, komentarje, morda sproščene hibridne formate, kot je na primer Zadnja beseda itd. V različnih žanrih in različnih programih sta namreč raven formalnosti in pravica do opuščanja različni. V vsakem primeru je uvodoma ali ob prvi omembi potrebno navesti celoten naziv ter ime in priimek, v nadaljevanju pa je zaradi ekonomičnosti in razumljivosti dovoljena okrajšava. Nenehno ponavljanje bi bilo za avtorja omejujoče, za gledalca in poslušalca pa moteče. Spoštljivo poimenovanje gospod/gospa se v novinarskih prispevkih opusti, v pogovorih pa ohranja.«

O govorni omikanosti in pokašljevanju

Ali je v javnem mediju dovoljeno, da poklicni govorec v programu pokašljeuje in s tem moti vsebino? Gledalca **D. N.** in **A. O.** sta ob spremljanju smučarskih skokov menila, da gre za nespoštovanje pravil govorne kulture:

»Spoštovani, prosim, da poslušate komentatorja skokov, ki celo oddjo pokašljeuje ali se odkašlja ali kako bi to poimenovala. To je zelo moteče, saj ne moreš v miru spremljati skokov. Mislim, da imate dovolj komentatorjev, ki niso prehlajeni. Upam, da boste ukrepali.« (**D. N.**)

»Višek neokusnega komentiranja je bila sobotna (11.01.2020) moška tekma v smučarskih skokih, Val di Fiemme, od 16.00 ure dalje. Takšno komentiranje z dodatki "hrkanje" ni okusno, je nepotrebno in ne sodi na TV. Če ima komentator zdravstvene težave, se ga naj prestavi na drugo delovno mesto, kjer ne bo motil gledalce s svojimi nespodobnimi in neprimernimi dodatki h komentarjem, če pa je to iz prirojene navade, potem ga zaradi ugleda RTV Slovenije nemudoma odstranite s komentatorskega mesta.« (**A. O.**)

Pojasnilo odgovornega urednika Športnega programa **Gregorja Peternela**:

»Reporter Andrej Stare je med prenosom sobotne tekme smučarskih skokov iz Val di Fiemmeja res pogosto, moteče pokašljeval. Reportersko delo je opravljal po komaj prestani bolezni, a so mu posledice povzročale težave tudi tekom prenosa, ki pa jih niti sam ni pričakoval. Andrej, ki je po izobrazbi zdravnik, se je zavedajoč sobotnih težav znal pripraviti za prenos naslednji dan in v nedeljo izpeljal korekten prenos. Za moteče pokašljevanje v sobotnem prenosu se vam opravičujemo. Novinarji Športnega programa svoje delo opravljajo z veliko ljubeznijo in včasih tudi, ko niso v brezhibnem zdravstvenem stanju.«

Varuhinja je v odzivu zapisala **MNENJE** o kultiviranem govoru v javnem mediju:

»Dodajam, da sem si posnetek pogledala oz. poslušala tudi sama. Strinjam se z opozorilom, kakor tudi z urednikovim odgovorom: komentatorjev govor je bil resnično večkrat in moteče prekinjan s pokašljevanjem oz. odhrkavanjem. Opazila pa sem tudi (na kar je opozoril urednik), da je bil komentar prenosa naslednji dan, torej 12. januarja, bistveno drugačen, govor je bil tekoč in brez prekinitev oz. neprimernih zvokov. Napisali ste, da je neokusno pokašljevanje tudi sicer večkrat opaziti pri komentatorju, katerega delo je predmet vaše pritožbe. Takšno navedbo j težko preverim, lahko pa podam splošno pojasnilo.

Menim, da občinstvo od poklicnih govorcev v radijskih in televizijskih oddajah javnega medija upravičeno pričakuje kultiviran govor. Pri tem imam v mislih ne le uporabo zbornega jezika, jasno in razumljivo izražanje ter omikano podajanje vsebine ter šolan in negovan glas, ampak tudi ustrezno kondicijo in higieno govornih organov. Navsezadnje gre za sestavni del lepega vedênja, ki ne dopušča glasnega čiščenja dihalnih poti in govoril (kašljanje, smrkanje, hrkanje, sopihanje, vzdihovanje itd.) v javnem prostoru, denimo na javnih prireditvah, saj je moteče za okolico, šteje pa se tudi za neprimerno, neuglajeno in neotesano.

Menim, da je spoštovanje bontona najmanj, kar ima občinstvo pravico pričakovati od javno nastopajočih v javnem mediju. Verjamem, da je to vodilo vseh novinarjev, napovedovalcev, komentatorjev in drugih poklicnih govorcev ter njihovih urednikov in vodij na RTV Slovenija. Prav je, da občinstvo na morebitna odstopanja opozori in da pristojni ravnajo tako, da se preprečijo ponovitve.«

Zadane ali zadane in prizadene ali prizadane

Januarja sta prispeli dve pritožbi glede napačne rabe oblik glagolov zadeti in prizadeti v vsebinah TV Slovenija. Gledalka **S. A.** je v pritožbo vključila še nekatere druge jezikovne napake televizijskih voditeljev, ki jih je zasledila 20. 1. 2020 na TV Slovenija.

»Šport: komentatorji in sokomentatorji govorijo »zadane«. Vprašajte jih, če igralec zadane, ali je dosegel »zadatek« ali zadetek.« **(K. M.)**

»pravkar smo lahko v oddaji Dobro jutro (tema sladkorna bolezen) zopet vsaj dvakrat od voditeljice slišali besedo PRIZADANE. In kar je še huje - tudi v ozadju je bila z velikimi črkami na ekranu napisana ta nepravilna beseda namesto besede PRIZADENE. Potem je je človek PRIZADAT namesto PRIZADET, ali kako je s tem?« Še vedno, tudi danes, je voditelj izrekel besedi OD KJE namesto OD KOD, problem je tudi uporaba črke Z in S. Danes izrečeno: Z PRIMERNIM, Z PREPREČEVANJEM Namesto S primernim, S preprečevanjem, saj je vendar vedno pravilno tisto, kar najlažje skupaj izgovorimo.

Na SSKJ sem iskala besedo PRIZADANE, pa je ni, kar je razvidno tudi iz spodnje priloge.

Vem, da sem verjetno že kar malo sitna z opozarjanji napačne rabe našega jezika. Nisem fakultetno izobražena, tudi jaz ne vem vsega, sem čisto »navaden« človek, a vendar me tako popačenje slovenskega jezika vedno ujezi, še posebno, če se to dogaja na državni RTV, kjer bi moral biti še poseben poudarek na pravilni rabi slovenskega jezika. Kot vemo, so včasih radijski in televizijski napovedovalci imeli tečaje oziroma osebo, ki jih je poučevala o pravilnem govorjenju in uporabi slovenskega jezika. Videti je, da tega ni več. Veste, kaj naredim? Televizijo ugasnem, saj vidim, da so te moje pripombe in prizadevanja kot »bob ob steno«, kakor radi rečemo. To pa verjetno ni namen te oddaje, kajne? **(S. A.)**

Na sporočilo **S. A.** je odgovorila urednica oddaje Dobro jutro **Daša Lamut Prosen**:

»Strinjamo se, da je nepravilna raba slovenskega jezika neprimerna za nacionalno televizijo, na to smo opozorili vse vpletene v včerajšnji oddaji, prav tako pa smo se v uredništvu še enkrat pogovorili. Žal se za nastale napake za nazaj lahko samo opravičimo, močno pa upam, da se ne bo več ponovilo.«

Varuhinja je dodala še pojasnilo:

»Tudi sama verjamem, da RTV Slovenija mora delovati kot steber slovenskega zbornega jezika. Prepričana sem, da kljub vsem napakam, zlasti v oddajah, ki potekajo v živo in v katerih mora govorec sproti tvoriti besedilo – tudi o temah, ki jih ne pozna dobro, to vlogo RTV uspešno opravlja.

Menim, da je skrajno krivično, če bi zaradi napak v eni televizijski oddaji kar vsem programskim ustvarjalcem v vseh medijih RTV Slovenija kar povprek očitali, da ne poznajo slovenščine, da so nepodkovani in – zanič. To mnenje zapisujem premišljeno in upošteva, da se na dnevni ravni ustvari na tisoče minut govorenega programa (v okviru vseh radijskih in televizijskih kanalov, kakor tudi na spletu, teletekstu in podkastih) in da vsem programskim ustvarjalcem v Zavodu pomaga le nekaj lektorjev in komaj dva fonetika.

To pa ne spremeni dejstva, da so napake v javnem govoru narejene: treba jih je popraviti in odpraviti.«

II. OGLAŠEVANJE

Preveč oglasov za javni medij!

Januarja so prispele tri pritožbe glede prevelikega obsega oglasov v programih TV Slovenija.

»Pa dobro ali se res norčujete iz nas, med biatlonom je reklam, skoraj toliko kot progama. Jaz, pa nisem edina bi vam ukinila prispevek, ker toliko reklam si ena nacionalka s prispevkom nas državljanov ne bi smela privoščiti. Tudi sicer same ponovitve in reklame in prodaje. Če ne bi imeli prenosov športa vas nikoli ne bi gledala, plačevat pa moram.« (S. K.)

»Danes me je pa spet zelo zmotilo,,zaradi teh vaših reklam,,,,v odaji ,dobro jutro,,,govorijo,potem reklame,vreme,ki traja mogoče malo več kot 1 min in spet reklame,,,sedaj pa jaz začel štopat odajo in posebej reklame,,pa da vidim,,,, na eni tv imam v 1 uri 2x4 min reklam vi pa imate več in še 1x več kot 10 min,,če bi skupaj sešteval bi bilo bi si upal trdit za več kot 15 min,,,,,,kajti reklame so tudi to ko imate tisto za jetra,pa še to da ni 100% učinkovito in zdravniki niso za to.....KATASTROFA RTV SLO« (J. N.)

»Že večkrat sem vam pisal glede reklam.Pa se zadeva samo slabša iz dneva v dan. Na slabih 30 min prigrama nam servirate reklame in tovedno znova enake. Nas imate za bebce ali kaj ?« (N. M.)

Varuhinja je pritožnikom podajala splošna pojasnila o zakonskih omejitvah, jim posredovala povezave na zakone in AKOS, ki nadzoruje objave, ter pojasnjevala obseg javnega medijskega servisa in način njegovega financiranja. Pritožniki s pojasnili niso zadovoljni.

Kdo bdi nad vsebino oglasov?

Gledalko **F. Č.** je zmotilo oglaševanje prehranskega dopolnila. Menila je tudi, da javni medij ne bi smel oglaševati blaga in storitev, ki morda niso v sozvočju s trajnostnim in vzdržnim razvojem planeta.

- »1. oglaševanje prehranskih dopolnil Biostile zasledimo skoraj na vseh lokalnih TV in sedaj še na nacionalni TV v oddaji Dobro jutro. Ali so odgovorni sploh preverili kakovost, poreklo, certifikate, dovoljenje za trženje v naši državi, strokovno usposobljenost gospe, ki priporoča prehranska dopolnila? Zdravstvene trditve o zdravljenju s prehranskimi dopolnili so v naši državi prepovedane. Ali so povprašali o tem za mnenje Ministrstvo za zdravje, Javno agencijo za zdravila in medicinske pripomočke.
2. Vedno več je strokovnih, preverjenih informacij o škodljivosti tekstilne industrije, o njenem onesnaževanju okolju, o presežkih tekstilnih izdelkih, o cenah izdelkov, ki kažejo na proizvodnjo z izkoriščanjem delavcev. Tudi v Točki preloma na TV SLO1

je bila govora o tem. Potem pa na TV SLO 1 zasledim reklame podjetja KIK, ki oglašuje majice, hlače po ceni 5 evrov.«

Odgovor **Ane Mušič** iz Službe za trženje oglasnega prostora TV Slovenija:

»Služba za trženje vsebinsko in tehnično pregleda vse oglase, ki pridejo na naš naslov, predvajanje pa lahko zavrne na podlagi 2. točke 19. člena Poklicnih meril (dostopno tukaj: <https://www.rtv slo.si/rtv/kdo-smo/zakoni-predpisi-in-dokumenti/pravilnik-o-poklicnih-standardih/475078#19>). Za preverjanje kakovosti, porekla, certifikatov in podobnega nismo pristojni. Oglasno oddajo sem si ogledala (predvajala se je 22.1. ob cca 8:40 na TV SLO 1) in menim, da zdravstvenih trditvev v neposredni povezavi z izdelkom, ki ga prodajajo, ne navaja, res pa navaja nekatere splošne zdravstvene trditve.

Glede oglaševanja majic po 5 evrov pa bi odgovorila podobno. Podlaga za zavrnitev oglasa so Poklicna merila ter druga zakonodaja s področja oglaševanja. Zakon o RTV Slovenija naši hiši dovoljuje tržno dejavnost, kamor spada tudi prodaja oglasnega prostora. Oglase predvajamo v skladu z zakonskimi omejitvami, zavedamo pa se, da za določene gledalce predstavljajo motnjo. A s prodajo oglasnega prostora pridobimo dodatna sredstva, ki jih lahko namenimo za bogatitev programa RTV Slovenija, med drugim nove formate oddaj, pa tudi atraktivne športne prenose, česar sicer morda sploh ne bi bilo na naših sporedih.«

Varuhinja je dodala:

»Pod črto: menim, da pristojne službe svoje delo opravljajo natančno in z vso dolžno skrbnostjo. Kot varuhinja z vso odgovornostjo sodelujem v analizi programskih vsebin, ki morajo biti v celoti skladne z medijsko zakonodajo ter programskimi standardi, poklicnimi merili in etičnimi načeli RTV Slovenija. Ko gre za oglase, z mnenjem in priporočilom posežem izjemoma, le takrat, ko bi po mojem mnenju z nadaljnjim predvajanjem konkretne vsebine škodili javni varnosti in javnemu zdravju, pri tem pa se zavedam, da mora vsak opraviti svojo vlogo in da v Sloveniji na tem bdijo predvsem druge inštitucije.

Seveda pa je vselej mogoče razpravljati o smiselnosti oglaševanja na sploh, o družbenih vrednotah in dobrem okusu, o potrošništvu in navsezadnje o tem, kako bi bilo mogoče delovanje javnega medijskega servisa utemeljiti tako, da bi se v največji možni meri financiral iz javnih sredstev, da trženje oglasnega prostora ne bi bilo potrebno in da bi se bilo mogoče izogniti oglasnim prekinitvam, promocijskemu umeščanju izdelkov, sponzoriranju in predvsem televizijski prodaji.«

Pritožnica je odgovorila, da je ogorčena nad vladavino kapitala.

III. TEHNIČNE ZADEVE

Slab začetek leta: prekinjen film in težave na RTV 4D

Gledalec **I. Z.** je opozoril na dve napaki v začetku leta: film Učitelj Žaba (TV SLO1, 7.10) je bil prekinjen pred koncem oz. deset minut prezgodaj, na spletnem predvajalniku RTV 4D pa 1. januarja nekaj časa ni bilo mogoče spremljati televizijskega programa.

»Skrbno sem spremljal silvestrsko-novoletni filmski maraton na 2. programu TV SLO. Vse je bilo lepo in prav do zadnjega (sicer ponovitve) filma "Učitelj Žaba", ki pa je bil predvajan samo 70 minut in nato surovo prekinjen 10 minut prezgodaj. Nadaljevalo se je s predvajanjem dveh glasbenih videospotov. Zgleda je nekdo spet slabo kode nastavil. Leta 2019 ste si kar nekaj takih spodrslijajev privoščili, letos pa torej že takoj prvi dan. Sicer niti ne razumem, zakaj mora filmski maraton trajati dobesedno do jutra. Mirno bi lahko bil kak film manj na sporedu. Spet moram izraziti upanje, da je šlo za veliko napako in da se to ne bo več dogajalo. Da ne omenjam, da se na portalu 4D ni dalo spremljati 1. programa TV SLO. Ni kaj, slab začetek leta.«

Varuhinja je napaki preverila pri pristojnih, ki so potrdili, da so bile težave, in se za to opravičili.

Vodja televizijskega predvajanja **Miša Vrbec** je varuhinji poslala daljše tehnično poročilo, iz katerega je razvidno, da je filmski prekinitvi botrovala človeška napaka, storjena ob vnosu podatkov v predvajalnik. Pristojnemu uredništvu so zato predlagali, da bi ponovili film, če bi bila na voljo prosta licenca. Direktorica TV Slovenija **Natalija Gorščak** je napovedala, da bodo film ponovno predvajali med prvomajskimi počitnicami.

Vodja MMC **Luka Zebec** pa je pojasnil, zakaj nekateri uporabniki prvega januarja niso mogli spremljati TV SLO 1 preko spleta:

»Razlog je bil v prehodu na novega ponudnika predvajanja preko spleta, ki smo ga izvedli ob prehodu na novo leto in v okviru katerega se niso posodobile povezave na vseh strežnikih (stare povezave pa niso več delovale). Napaka je bila odpravljena 1.1. okrog 14. ure. Za napako se opravičujemo.«

Zamolkel zvok v radijskem poročanju dopisnika

Poslušalec **B. V.** je 10. januarja opozoril na slabšo kakovost zvoka v oglašanju dopisnika RTV Slovenija iz Washingtona.

»Zvok je namreč povsem zamolkel in tudi nekoliko tišji od ostalega poročanja. Tudi, če dam bolj naglas ne pomaga dosti, ker potem pa že zvočniki bobnijo. Skratka, prosim vas, da zvok g. Stoparja nekoliko izboljšate - npr. dodate malo visokih tonov in znižate nizke.«

Vodja Produkcije Radia Slovenija **Janez Ravnikar** je po analizi konkretnega poročanja potrdil, da posnetek ni bil dober. Ker pa je bil dopisnik v tistih dneh v Sloveniji, so lahko pregledali njegovo opremo in postopke, ki jih uporablja.

»Vsa oprema deluje brezhibno, je bilo pa ugotovljeno, da pri posnetih prispevkih prihaja do napake pri pretvorbi posnetka v ustrezen format. Vsi parametri so bili ustrezno nastavljeni in preverjeni. Pričakujemo, da do tovrstnih odstopanj v tem primeru ne bo več prihajalo.«

Kmalu zatem **poslušalec** pisal ponovno, saj po njegovem mnenju kakovost še ni bila ustrezna.

»Prispevki Andreja Stoparja so le za odtenek boljši (npr. danes zjutraj) - mogoče samo nekoliko glasnejši, ne pa kvalitetnejši - kot, da bi govoril iz soda.

Ne morem verjeti, da pri toliko tehnike in kadra, ki ga imate na razpolago, ne zmorete zagotoviti ustrezne kvalitete.«

Zadeva se je uredila v začetku februarja, ko je vodja Produkcije Radia Slovenija **Janez Ravnikar** sporočil:

»Naši sodelavci so se temeljito lotili reševanja težave s kvaliteto zvoka dopisnika. Kolegi so pustvarili identično tehnično okolje kot ga uporablja dopisnik. Tonski mojster se je posvetil nastavitvam snemalnika, upoštevajoč specifično glasno dopisnika. Kolegi v laboratoriju so natančno popisali vse postopke nastavitve programa, ki ga uporablja za urejanje posnetkov, in nastavitvi kakovosti (bitrate in frekvenca). Vsa navodila so bila poslana dopisniku in implementirana v proces. Vse kar je bilo mogoče narediti na daljavo, je bilo narejeno, ko pride dopisnik v Slovenijo, se mu še zamenja vetrni ščit mikrofona in pregleda vso opremo.«

Pritožnik je potrdil, da je razlika med prej in potem dobro slišna.

Jezero: žal nerazumljivo ...

Varuhinja je tudi v januarju prejela pritožbe (8 pisnih, 8 po telefonu) zaradi slabe razumljivosti govora glavnega junaka v nadaljevanki Jezero. Večina jih je pohvalila vsebino, poudarjala pa težavo z zvokom.

»V glavnem se ne pritožujem, tokrat pa bi rada ne le v svojem imenu opozorila na slab zvok v nadaljevanki. vseprek se pogovarjamo, da Cavazze ne razumemo. Enostavno ne vemo, kaj govori. Sama sem nekajkrat prevrtela, a ne razumem njegovih besed.« **(B. P.)**

»Popolnoma nerazumljiva filmska govorica dveh glavnih igralcev, pa tudi ostalih protagonistev. S katerimkoli gledalcem omenjene serije sem se pogovarjal, odgovori: "saj bi bila serija še kar v redu " ČE BI JIH KAJ RAZUMEL " Čeprav je produkcija

slovenska, naj bo s SLOVENSKIMI PODNAPISI ,da jih bomo razumeli kaj govorijo, pa še gluhonemi bodo imeli kaj od tega.« **(J. B.)**

»Že pri gledanju prvega dela sem bila zelo razočarana. Super igralci, ki se pogovarjajo med seboj, so pa za gledalce zelo nerazumljivi. Da ne govorimo o dialektu. A so se ti ljudje sploh gledali, ali je kdo to pregledal predno je šlo na program? Ali se zavedajo da je TV program, program za širše množice? To je tako kot da je igrano in posneto za predvajanje ožji skupini. Potem naj nam TV zniža naročnino če uvršča take serije v program. Če se tega ne da popraviti naj se seriji doda podnapise, da bomo gledalci deležni tudi vsebine ne samo lepih slik zimske idile. Igralce pa bi bilo smotrno opozoriti na take pomanjklivosti. Mislim, da za to obstaja odgovorni organ v sklopu scene in režije.

Drugo, da se vse naše nadaljevanke sinhronizirajo v ljubljanskem narečju. Kaj na naših šolah in posebej na akademiji ne poučujejo slovenskega jezika? Zelo žalostno saj se bo po takem sistemu slovenski jezik izgubil, oziroma preimenoval iz slovenščine v ljubljansčino. O tem bi moral razmisliti tudi minister za šolstvo.« **(A. V.)**

»Z zanimanjem sem pričel spremljati nadaljevanke JEZERO. Že po prvi epizodi sem ugotovil, da razumem zelo malo teksta oziroma dialogov. Nekateri igralci vsaj občasno govorijo jasno in glasno, nekateri pa »nekaj brundajo v brado«. Še najbolj je to očitno pri glavnem igralcu Cavazzi, ki »šarmantno« glasno šepeta v brado. Da bi bolje razumel govor sem storil vse kar je mogoče, povečanje glasnosti, močnejši višji toni, itd. Ne pomaga veliko.« **(S. R.)**

»Gre za to, da slovenskih filmov in nadaljevanek skoraj ne morem več gledati, saj skoraj ničesar ne razumem; enostavno ne slišim niti vedno z ustnic ne razberem, kaj igralci govorijo. Saj zvok je bil vedno šibka točka slovenskih filmov, pred desetletji še bolj kot zdaj; nekam zamolkel pa še slabo sinhroniziran s sliko. Ampak, zdaj ni bolje. Morda se je tehnologija nekaj izboljšala, je pa razumljivost govornega poslabšala bolj ohlapna, nezborna izreka - sleng, narečje, momljanje... Vrhunec mojih težav (no, res da nisem gledal mnogoterih prejšnjih izdelkov - nadaljevanek slovenskih televizij) pa je nadaljevanke Jezero, v njem pa mlajši Cavazza, pri čemer ostali igralci niso bistveno bolj razumljivi.« **(F. J.)**

»Zelo slab audio (zvok) ki onemogoča normalno slišati govorjeni del. Pri skoraj vseh igralcih, posebej pa še pri Cavazzi. Nemogoče je razpoznavati nekatere besede ob normalnih nastavitvah glasnosti na TV sprejemniku. Ne samo jaz in žena, ampak vsi prijatelji, znanci in sodelavci to opažajo in se pritožujejo. Tudi temnost posnetkov je pretirana (prevladujoča), kar ni lepo. Škoda Na vseh drugih kanalih, kjer gledam filme in oddaje, slišim zvok normalno in vsako govorjeno besedo. Škoda! Ocena za zvok in sliko nezadostno, vsebina pa seveda odlična, tako kot v knjigi. Vem, da ne morete nič narediti, ampak vsaj sporočite na ustrezne naslove. Hvala!« **(D. K.)**

Film Jezero bi morali podnasloviti. Kavazze se večinoma nič ne razume. Šport: komentatorji in sokomentatorji govorijo "zadane". Vprašajte jih, če igralec zadane, ali je dosegel "zadatek" ali zadetek. **(K. M.)**

»na tv slo se odvija nadaljevanka jezero, ki sem jo z navdušenjem pričakovala, še posebej, ker sem prebrala 1. del istonaslovne knjige.

Sama po sebi je enkratna, režija, scenarij enkratno, svetovno, glasba fantastična, fantastična igralska zasedba, še posebej sebastjan cavazza, vse pohvale.

A glej ga zlomka. Vso to fascinacijo, napetost, ki bi se morala zgoditi v vsej svoji polnosti kriminalke-pokvari zvok, ton. oziroma gre bolj za "požiranje, momljanje" besed igralcev, še posebej sebastjana cavazze. Suma sumarum zaradi ključnih kriminalističnih izrazov, besed, ki ravno le-te povzročijo čar in napetost vsake napete zgodbe, je nadaljevanka takorekoč pokvarjena ali pa vsaj z grenkim priokusom.to je tudi mnenje mojih znancev...

Škoda. Fer bi bilo, da bi dali podnapise, kar bi bilo normalno, ne vem, kako to, da niste. pošteno bi bilo, da nadaljevanko ponovite še enkrat.

Sicer pa pohvale produkciji in igralcem. **(S. G.)**

Varuhinja je sprva pritožnikom predlagala kratkoročno rešitev, uporabo podnapisov za gluhe in naglušne, kasneje pa posredovala celovito pojasnilo, ki ga je podpisala direktorica TV Slovenija **Natalija Gorščak**. Odgovor je objavljen v decembrskem poročilu str. 30.

Pri ponudniku satelitske platforme zatemnjen TV SLO 3

Varuhinjo je poklical gledalec **M. Š.**, ki spremlja programe TV SLO prek ponudnika satelitske platforma Total TV. Moti ga, ker je program SLO 3 velikokrat zatemnjen. To opazi, ko na tem programu gleda šport. Navedel pa je tudi primer, ko ni mogel gledati tiskovne konference predsednika vlade. Pri ponudniku storitve so mu zatrdili, da je odgovoren RTV Slovenija. Meni, da je neupravičeno prikrajšan za vsebino RTV Slovenija, čeprav plačuje RTV-prispevek.

Varuhinja se je o težavi pozanimala pri vodju OE Oddajniki in zveze **Miranu Dolencu**, ki je potrdil, da je treba gledalca kot stranko Total TV-ja napotiti na njih. Gledalec je sprejel pojasnilo in napovedal, da bo vnovič pritožil pri ponudniku storitve, sicer pa v takšnih primerih program TV SLO 3 spremljal prek prizemnega signala.

IV. DOSTOPNOST IN PRILAGOJENI PROGRAM

Koliko TV-vsebin je sploh podnaslovljenih?

Varuhinja je v vednost prejela pismo gledalke **M. K.** glede dostopnosti televizijskih vsebin za gluhe gledalce:

»Med 10. 10. 2019 do 15. 1. 2020 sem bila začasno gluha, ker sem bila operirana zaradi vstavitve polževega vsadka. Nato pa sem morala s postopno rehabilitacijo se naučiti ponovno poslušati. Poslušanje še ni dobro, a je že toliko napredovalo, da mi podnaslavljanje ni več nujno potrebno.

Ko sem v tem vmesnem času spremljala sicer meni ljube oddaje: tv dnevnik, odmevi, moje mnenje, Kviz Joker, prisluhnico tišini idr.

Moram reči, da sem presenečena ugotovila, da vse oddaje niso podnaslovljene s pomočjo txt na strani 771 za prvi program oz. 772 drugi program nacionalne tv.

Kaj sem opazila? Opazila sem, da npr. pri dnevnikih in odmevih so večinoma ponaslovljene vsebine, ki jih napovedovalci berejo s takoimenovanjega bobna, medtem, ko v prispevkih, ko na vprašanja novinarjev odgovarjajo različni sodelujoči, niso podnaslovljeni. Prav tako, opažam, da npr. ni podnaslovljena oddaja KODA, ki osvešča uporabnike o potrošništvu. Res je, da je na MMC omogočeno sinultarno tolmačenje tolmača SZJ (slovenski znakovni jezik) a to ni to. Zavedati se je potrebno, da SZJ pozna le ozek segment gledalk in gledalcev. Sama ga poznam kar dobro, a kaj ko zaradi močne slabovidnosti oz. pravzaprav slepote 4. kategorije ne vidim in si z njim nimam kaj pomagati?

Zato iskreno prosim, da se začne omogočiti podnaslavljanje oddaj, ki potekajo v živo. Opazila sem, da so v ponovitvah večinoma vse oddaje podnaslovljene preko txt a to hkrati pomeni, da osebe z omejitvami sluha nismo v enakovrednem položaju z ostalimi gledalci, ki lahko oddaje gledajo, ko se jim zahoče, ker ne potrebujejo prilagoditev, medtem, ko moramo mi čakati na ponovitev ali si jo pogledati na internetu, če ga imamo? Vedeti je potrebno, da mnogo starejših z omejitvami sluha nimajo interneta oziroma računalnika ali pa ne znajo uporabljati računalnik v taki meri, da bi dostopali do interneta kjer so oddaje res v polnosti dostopne tako z avdiodiskripcijo branja podnapisov kot podnaslovljeni slovenski govor. Hvala vam za to.«

Gledalko je zmotilo tudi, da napovedovalke v oddaji Prisluhnico tišini niso zvočno prevedene:

»Druga stvar, ki me kot gledalko zelo moti, pa je oddaja Prisluhnico tišini. Napovedovalke, ki so gluhe in berejo napovednik niso zvočno prevedene kot so vsebine prispevkov v oddaji. Prav je, da napovednik in zaključke oddaj berejo gluhe napovedovalke, saj je oddaja namenjena osveščanju o skupini ljudi z omejitvami sluha in o gluhoti. A hkrati se z načinom, da se ne ozvoči teksta napovedovalk, ki tekst berejo v kretnjah in so samo podnaslovljene, zelo omejuje krogu gledalcev, ki slabo vidijo. Kot slabo vidim tudi sama. Naj povem, da napovedovalke berejo izjemno hitro, podnapisi so tanki in majhni zato jih je nemogoče videti ter jim slediti.«

Odgovor je pripravila **Mateja Vodeb**, vodja Službe za dostopnost programov:

»Zadnjih nekaj let opremljamo vedno večji delež oddaj z zvočnimi opisi, zvočnimi podnapisi ter s tolmačem v slovenski znakovni jezik. Vse našete tehnike so postale del redne produkcije, kar je pomemben korak na poti do večje enakopravnosti uporabnikov, ki takšne prilagoditve potrebujejo. Razvoj novih tehnologij omogoča vrsto izboljšav. Ko je mogoče, primerne nove tehnologije tudi implementiramo v naše produkcijske sisteme. Ena od takšnih tehnologij je na primer sinteza govora, ki omogoča osebam z okvaro vida kakovostno spremljanje tujejezičnih delov oddaj s pomočjo zvočnih podnapisov v živo. Prav tako smo zadnja leta izboljšali kakovost podnapisov in povečali delež podnaslovljenih oddaj. Žal pa še nimamo sistema, ki bi nam omogočal kakovostno podnaslavljanje v živo. V živo lahko s pomočjo vnaprej pripravljenih tekstov ustvarjalcev programov zagotavljamo le podnapise pri dnevnoinformativnih oddajah. Nekatere države že zagotavljajo zelo kakovostne podnapise v živo s pomočjo nove tehnologije razpoznave govora, ki pa je za slovenski jezik šele v razvoju. Ponekod uporabljajo tudi hitro tipkanje s pomočjo navadne tipkovnice, vendar pri teh tehnikah prihaja do časovnega zamika. Navkljub vsem naštetim težavam nameravam v kratkem izvesti testiranje živega podnaslavljanja s pomočjo hitrega tipkanja in iskati primerno rešitev. Povezujemo se tudi z razvijalci in strokovnjaki na področju razpoznave govora ter upamo, da bo tehnologija kmalu dosegla nivo, ki bo ustrezal potrebam televizijskega produkcijskega sistema. Trenutno se trudimo, da osebam z okvaro sluha omogočimo ogled kar največjega možnega deleža televizijskih oddaj s pomočjo podnapisov in vsaj ogled ponovitev živih oddaj s podnapisi, do katerih lahko uporabnik dostopa na različnih platformah. Ko ste tudi sami navedli, nekateri gledalci rajši gledajo naše programe preko televizijskega sprejemnika, zlasti mlajša populacija pa skoraj izključno uporablja internetne prenose ali video vsebine na zahtevo.

Predlog, ki ste ga navedli v povezavi z oddajo Prisluhnimo tišini, sem posredovala ustvarjalcem oddaje.«

V. VARUHINJA

Sodelovanje za boljšo medijsko pismenost

Direktorica Agencije za komunikacijska omrežja in storitve Republike Slovenije (AKOS) **Tanja Muha** in varuhinja pravic gledalcev in poslušalcev RTV Slovenija Ilinka Todorovski sta podpisali protokol o sodelovanju na področju medijske in informacijske pismenosti.

Sodelovanje je AKOS predlagal ob zagonu spletne strani MiPi (www.mipi.si), s katero želijo širšo javnost ozaveščati o pomenu kritične in preišljene uporabe medijskih vsebin in

informatijskih tehnologij. Varuhinja in AKOS bosta prostovoljno in neodplačno izmenjavala spletne povezave in spletne vsebine, ki bi lahko koristile obiskovalcem obeh portalov.

Delavnica o odzivanju na grožnje novinarjem

Varuhinja se je 14. januarja udeležila delavnice o pravnem odzivanju na napade ter komuniciranju pred in med kriznimi situacijami, ki jo je 14. 1. organiziralo Društvo novinarjev Slovenija, in sicer v okviru projekta Zaščita nadzorne vloge civilne družbe in novinarjev v Sloveniji.

VI. SPLOŠNO

Nova tehnologija 5 G: kako o tem poročati v programih RTV Slovenija?

Ob poročanju o uvajanju nove tehnologije 5 G je varuhinja prejela več odzivov. Nekateri pritožniki so menili, da mora javni medij uravnoteženo poročati o argumentih za in proti, nekateri pa so opozarjali, da ni primerno izenačevati argumentov znanosti in psevdoznanosti. Nekaj primerov:

»RTV prispevek plačujemo VSI IN PRIČAKUJEMO, DA BOMO OBVEŠČENI O VSEM KOREKTNO, KAR SE SPLOH POMEMBNEGA DOGAJA ZA CELOTNO ČLOVEŠTVO! ZATO NAM NI VSEENO, DA TEH INFORMACIJ NE DOBIMO! Dobičkonosni telekomunikacijski industriji vemo, da jim to ni všeč, vendar kljub temu NE RAZUMEMO TEGA, DA TUDI V SLOVENIJI SE VSEBOLJ NEGIRA INFORMACIJE PROTI 5 G. NEGIRA SE TE SRČNE LJUDI IN NJIHOVO PRIZADEVANJE O REALNOSTIH, O POSLEDICAH, NJIHOVE ŠTUDIJE, KI SO IZDELANE SRČNO, Z ODGOVORNOSTJO, OZIROMA JIH SPLOH V JAVNOSTI NI! ZAKAJ NAJ NE BI ŽIVELI V SOŽITJU IN ZDRAVO ŠE NAPREJ....? AMPAK VERJEMITE, NARAVA JE TISTA, KI ODLOČA IN NARAVA BO ZOPET ODLOČILA IN NIKDAR NE ČLOVEK! (In kot posledico bomo nosili VSI, najprej na degenerativnem področju glave in nato naprej po telesu in tudi ti bogati ljudje ne bodo izuzeti! Se zavedajo tega? Se zavedamo tega vsi skupaj?)

Na TV torej pogrešamo prispevke o škodljivosti 5G, lejte tudi teh posnetkov na Youtube ni več, (so že umaknjeni ali jih ni moč najti!) ZAKAJ?

Prosimo samo za srčno posredovanje naprej informativnim programom, da s srcem seznanijo slovensko javnost ŠE O DRUGI PLATI, o škodljivosti 5 G, o študijah tistih srčnih ljudi, ki se resnično prizadevajo in čutijo odgovorne!« (F. Ž.)

»Ko sem poslušala oddajo DOBRO JUTRO dne 27.januarja 2020 v odlomku "Preverjamo mite in resnice o 5 g omrežju", sem bila zelo negativno presenečena. Da bi bili miti in resnice resnično verodostojno odgovorjeni z odgovoroma da ali ne, bi morali imeti za goste neodvisne znanstvenike, ki imajo strokovno izobrazbo s

področja bioloških učinkov različnih vrst sevanj, ko je tema o zdravju ljudi in delovanju na okolje(medicina, biomedicina, biologi...) in ne iz stroke elektrotehnike. (...)

V danem primeru je bil ta prispevek diskriminatoren do vseh nas tistih v Sloveniji, ki nam je mar za zdravje vsakega izmed vas, za vaše in naše otroke, vnuke, za zdravo naravo, za zdrav planet, za zdravo družbo, za njen zdrav razvoj. Saj je edino zdrav človek lahko tudi uspešen, kreativen.....

Ker je minister za javno upravo Rudi Medved organiziral prvi javni posvet o 5 g tehnologiji, ob upoštevanju 8. člena (načelo previdnosti - Zakon o varstvu okolja) o tem, kaj nam ta tehnologija prinaša, smo šele začeli odprt dialog, kjer ima svoj glas tudi javnost. Za to potezo si zasluži vse pohvale.

Ne more o načinu življenja vseh državljanov in državljanek Republike Slovenije v prihodnjem času odločati samo peščica politikov oz. trg kapitala in industrije in postavljene mejne vrednosti s strani plačane znanstvene stroke, ki je financirana s strani industrije in so njim tudi prilagojeni rezultati študij.

Tu je potreben konstruktiven dogovor v dobro vseh državljanov in državljanek Republike Slovenije, torej organizirani odprti javni posveti in pregled neodvisnih znanstvenih študij na svetovnem nivoju. (...) Hvala v naprej za vaše razumevanje in ureditev nastale neuravnoteženo predstavljene problematike, ki se tiče prav vseh nas, vsakega posameznika, vsake živali, rastline, narave.....to je družbeno vprašanje - in vsi državljani se moramo skupaj odločit, kam bomo peljali našo družbo in naša življenja.« **(I. R.)**

»Na vas se obračam s pritožbo glede povečevanja psevdoznanosti, ki si jo dovoli RTV. Avtorji prispevkov (na Radiu Slovenija in MMC) nekritično izenačujejo strokovnjake in politike z psevdoznanstveniki, ki že dalj časa zastrupljajo javno debato o 5g z lažmi, izmišljotinami in drugimi polresnicami. Da se novinarji javnega medija do tega ne znajo ali ne zmorejo opredeliti in psevdoznanstvenike jemljejo kot relevantne sogovornike, ki lahko parirajo z znanstveno in politično stroko, je škandal prve vrste in po mojem mnenju v neskladju s Programskimi načeli RTV, ki omenjajo natančnost, preverjanje dejstev (kar ni isto kot izenačevanje psevdoznanosti in znanosti), verodostojnost (kako naj zaupam mediju, ki psevdoznanost enači z znanostjo), odgovornost (vključevanje lažnivcev in psevdoznanstvenikov v poročila je zelo neodgovorno ravnanje).

Prosim, če to temo predstavite tudi Programskemu svetu in jih opozorite, da je RTV delno odgovoren tudi za zagotavljanja delujočega socialnega okolja in da povečevanje psevdoznanosti vodi v zelo neprijetno prihodnost, kjer bomo kaj hitro ugotovili, da znanje nima nobene vrednosti in da je važno samo to, kdo je najglasnejši.« **(D. S.)**

Varuhinja je v odgovorih vnovič spomnila, da mora javni medij pri obravnavi kontroverznih tematik, ki sprožajo nesoglasja, nasprotovanja in delitve, tem bolj skrbeti za celovito, nepristransko in verodostojno podajanje informacij. O tem je zapisala **MNENJE** in **PRIPOROČILO** vsem uredništvom RTV Slovenija.

»**Ko se razpravlja o dilemah, povezanih z zdravjem, znanostjo, novimi tehnologijami itd. mora dajati prednost argumentom stroke, znanstvenim dognanjem, izsledkom, smernicam** in dejstvom pred mnenji, občutki, prepričanji in subjektivnimi pogledi laične javnosti ali tako imenovane psevdo- oz. paraznanosti.

Kot sem že pojasnjevala v podobnih oz. sorodnih ali primerljivih zadevah (npr. glede razprave o klimatskih spremembah ali o cepljenju), je pri tovrstnih tematikah treba **prisluhni različnim mnenjem, ni pa mogoče uporabiti merila uravnoteženosti**, ko bi matematično izravnavali argumente zagovornikov in nasprotnikov, pri tem pa prezrli, da gre na eni strani za stroko, na drugi strani pa za nedokazane trditve ali podatke, ki jih je stroka ovrgla.

Če se primerja neprimerljivo, govorimo o lažnem uravnoteževanju (false equivalence), ki ni združljivo z odgovornim novinarstvom.

Po drugi strani pa je javni medij v tematikah, ki sprožajo delitve ali celo širijo preplah, dolžan spremljati tudi poglede, ki odstopajo od znanstvenega soglasja, in **v imenu zaskrbljene javnosti od odločevalcev in stroke terjati odgovore, pojasnila, analize, razlage**.

Tudi v primeru uvajanja tehnologije 5 G velja, da **javni medij ne sme zviška gledati na tiste, ki so zaskrbljeni, imajo pomisleke in se bojijo škodljivih posledic, ampak mora upoštevati obstoj teh strahov in raziskovati vzroke teh zadržkov**. Pomembno je iskati in podajati mednarodne primerjave.

Posebej pomembno je, da medij informacije črpa iz verodostojnih virov, da preverja ozadja in avtorstva objav ter strogo ločuje med dejstvi, lažnimi novicami, senzacionalizmom, teorijami zarot in sejanjem strahu prek družbenih omrežij. Pri tem ima javni medij tudi izobraževalno vlogo.

Varuhinja je to mnenje in priporočilo posredovala tudi **Jožetu Horvatu, ki je v imenu Združenja sonaravnih kmetov Slovenija** pisal na prek 30 naslovov in javni medij pozval k takšnemu poročanju o tehnologiji 5 G, da »skupaj preprečimo hudo nevarnost za vse nas v RS ki je 'tik pred vrati'«. Pritožnik je pisal tudi Programskemu svetu RTV Slovenija, ki je zadevo odstopil v obravnavo varuhinji.

V pritožbi je bila konkretno izpostavljena le ena programska vsebina, in sicer prispevek o dilemah nove tehnologije 5 G v Prvem dnevniku TV Slovenija 5. januarja, v katerem je nastopal tudi sam. Po njegovem mnenju je bil poročilo ne celovito.

Odgovorna urednica Informativnega programa TV Slovenija **Manica J. Ambrožič** je med drugim odgovorila:

»Prispevek je bil pripravljen korektno in profesionalno, v njem so bila vsa relevantna mnenja. Ključna težava, ki jo je novinarka v prispevku izpostavila, je pomanjkanje raziskav in dokazov o zdravstvenih učinkih omenjene tehnologije. Gospod Horvat se pritožuje nad krajšanjem njegove izjave – skoraj vse posnete izjave morajo novinarji in uredniki pred objavo skrajšati, vsekakor pa vedno objavimo bistvo povedanega. Prispevek je bil objavljen v nedeljskem Prvem dnevniku, ki je ena naših najbolj gledanih informativnih oddaj.

Gospod Horvat v svojem pismu omenja tudi govornice: 'Govori se tudi, da imajo uredniki na RTVS neki črni seznam oseb, katerih ne smejo snemati za TVS ali jih pokazati gledalcem. Ali je to res?' Naj gospodu Horvatu in vsem naslovnikom pisma jasno in odločno zagotovim, da seznama prepovedanih sogovornikov na naši televiziji ni.«

Varuhinja je pritrdila urednici, da je bil prispevek celovit prikaz različnih pogledov o tehnologiji 5 G ter v skladu z žanrom novinarskega poročila.

Lahko smo ponosni na RTV Slovenija!

Varuhinja je prejela pismo **K. G.**, v katerem je pohvalil radijske in televizijske programe javnega medija in ustvarjalcem sporočil, naj bodo ponosni na svoje dosežke.

»S partnerko (31 in 32 let) redno spremljava skoraj izključno vaše programe - Radio Prvi, Val 202, Ars ter oba programa TV. Že tekom študija v tujini sem veliko spremljal kontaktne oddaje na RTVSlo1 in druge. Menim, da šele, ko greš za nekaj let v tujino, lahko resnično začneš ceniti vso kvalitetno vsebino, ki jo pripravlja naša javna televizija. Za vsako oddajo in skrbno izbran program je potrebno ravno toliko truda in časa, kot v drugih, večjih deželah, kjer pripravljajo vsebino za več deset milijonov gledalcev, pa vseeno vam s sredstvi, ki jih imate uspe opraviti čudovito delo!

Želim vam, da se borite in tako dobro delate še naprej, ker ta borba ne ostane neslišana, ampak nam gledalcem od povsod - še posebej iz bolj oddaljenih koncev Slovenije (in tujine) pomeni izredno veliko. Pomeni, da Slovenski narod pod Alpami še vedno intelektualno, pozitivno in vztrajno veča svojo širino, samozavest in kulturo na vseh področjih ter stopa proti prihodnosti bolj pokončen, samozavesten in dober. Bodite ponosni na vse svoje dosežke. Mi namreč smo na vas, tako kot na vse naše odlične znanstvenike, kulturnike, športnike, humanitarce, zdravnike, javne uslužbenice itd.«

Varuhinja se je za pohvalo zahvalila ter dopisala:

»Redko prejmem takšen odziv, običajno berem pritožbe, očitke, kritike, tudi veliko grobih in pavšalnih sodb o nacionalki, nemalokrat žaljivih do programskih ustvarjalcev.

Ko berem, da imamo tudi občinstvo, ki razume pomen javnega medijskega servisa, me navdaja upanje, da imata kakovostno novinarstvo in medijska ustvarjalnost vendar prihodnost. Menim, da je RTV Slovenija (vsem pomanjkljivostim, napakam, kratkim stikom, občasni zatohlosti in zastarelosti, ujetosti v stare vzorce itd.) izjemno pomemben gradnik skupnosti, zlasti v globaliziranem svetu, ko lahko na trgu kupiš kar koli, razen izvirnih televizijskih in radijskih programov v slovenščini in o Sloveniji, Slovencih, naši zgodovini, družbi, vrednotah itd.

Seveda je medijskih idej še veliko, zlasti med mlajšimi kolegi, a so zaradi različnih omejitev obsojene na predale. Lahko si predstavljate, koliko frustracij in okrnjene samozavesti je zaradi tega v kreativnih ekipah javnega medija.«

PRILOGI

PRILOGA 1: Kdo sme govoriti o številu vernikov RKC?

Korespondenca o prispevku v Tedniku, 27. 1. 2020 z naslovom Zakaj vse manj vernikov. Varuhinjin odziv vsebuje tudi pojasnilo glede ure predvajanja Duhovne misli na Prvem programu Radia Slovenija ter spremljanja imenovanja novega škofa krško-celovške škofije na Televiziji Slovenija.

1) PISMO PROGRAMSKEGA SVETNIKA JANEZA JUHANTA

poslano na naslove vodstva RTV Slovenija, člane Programskega sveta, varuhinje pravic gledalcev in poslušalcev, predstavnike RKC, časopis Družina

Vodstvu RTV SLO!

28.1.2020

V oddaji Tednik ponedeljek 27. 1. 2020 je v prispevku: Zakaj vse manj vernikov ? nastopil tudi prof. dr. Marjan Smrke.

Hvalevredno, da se naša nacionalna RTV zanima za verske vsebine in nam predstavlja stanje vernosti v Sloveniji. Snovatelji prispevka so nas obvestili o stanju vernosti in izpostavili njen upad pri Slovencih oziroma poudarili, kako pri mladih vernost sorazmerno narašča.

Kot veren katoličan pa sem presenečen, da vernost presoja sociolog, ki že preučuje vernost, z negativnimi pristopi in konotacijami do vernega človeka - kar je usedlina polpreteklosti oziroma liberalistične miselnosti 19. stol.- . V njih se odaža težnja, da bi vernost odpravljal, zapostavljal in verne prikazal milo rečeno v negativni podobi. Taka praksa je bila na članici UL, ki ji pripada, pred letom 1990. Upam in želim, da smo omenjene čase presegli. Ali nismo verni tvorni sooblikovalci naše skupnosti? Verni smo tudi najštevilčnejši plačniki RTV naročnine. Torej zakaj se v takih oddajah ne moremo sami sebe razlagati in imeti enakopravnega mesta v njih? V Sloveniji imamo veliko vernih in nevernih sociologov, ki bi lahko rezultate obravnavali brez slabšalnih konotacij in brez načelnega negativnega odnosa do pojava vernosti, krščanstva in vloge vernih v družbi? Če pa je potrebna znamenita »uravnoteženost«, pa bi verjetno poleg »marksističnega« bil primeren oziroma na mestu vsaj še »krščanski« sociolog. Ali (še vedno) nismo katoličani enakopraven in demokratično sprejet del te družbe, saj s svojim vrednostnim sistemom skrbimo tudi za narodov blagor oziroma dajemo vrednostni prispevek k širjenju in graditvi demokracije in sožitja v družbi, kar izraža npr. tudi vloga vernih mladih pri oblikovanju družbenih vrednot in sploh vloga vernega kristjana v družbi. Zakaj je treba vedno samo pri veri in Cerkvi izpostavljati negativne plati? Skrb nacionalne TV je na tem področju najbrž tudi krepitev družbenih vrednot in verjamem, da odločevalci v RTV hiši skušate in jemljete to na znanje in oddaje oblikujete skladno s temi standardi. Podobno preseneča, na kar sem že opozoril, da je

marginalizacija duhovne misli na R 1, ki jo je vodstvo (brez soglasja urednika?) prestavilo iz 6h55 na 5h 55 tudi korak v napačno smer in je težko razumeti to drugače kot zapostavljanje oziroma marginaliziranje (glede na čas predvajanja) verskih vsebin na Radiu Slovenija.

Ali si torej ne smemo želeli, da bi nas, verne gledalce in poslušalce RTV obravnavala korektno in brez nepotrebnega zapostavljanja oziroma marginaliziranja, saj tudi glede na v oddaji omenjene podatke tvorimo večino prebivalstva Slovenije.

S spoštovanjem !

prof. dr. Janez Juhant, svetnik RTV, pristojen za verske zadeve

V vednost: Varuhinji , svetnikom RTV, vodstvu Cerkve v Sloveniji , Družini

2) ODGOVOR DIREKTORICE TV SLOVENIJA NATALIJE GORŠČAK

Spoštovani g. Juhant!

4. 2. 2020

Najprej – odgovor pošiljam vsem, ki so bili v prvotnem sporočilu navedeni, le da sem njihove naslove zakrila.

Prispevek v Tedniku je temeljil na poročilu Katoliške cerkve v Sloveniji. Želja ali vaša pričakovanja, da bi o Cerkvi govorili samo predstavniki Rimskokatoliške cerkve, so v nasprotju z osnovami novinarstva in v nasprotju z načeli vsestranskosti in uravnoveženosti sporočanja, ki sta zapisani tudi v naših Poklicnih merilih in načelih novinarske etike, smo pa največ besede dali ravno njenim predstavnikom. V prispevku je bilo namreč 8 sogovornikov, od tega je bilo kar 5 predstavnikov Rimskokatoliške cerkve. Eden od treh sogovornikov, ki niso bili predstavniki RKC, je bil sociolog, izr. prof. dr. Marjan Smrke, eden najvidnejših slovenskih strokovnjakov s področja sociologije religije in primerjalne religiologije.

V prispevku smo predstavili naslednje uradne podatke Rimskokatoliške cerkve:

- Število vernikov in duhovnikov upada. Med prebivalci naše države je dobrih 72 odstotkov katoličanov, še pred desetimi leti je bil ta delež za več kot 5 odstotnih točk večji.

- V zadnjem desetletju se je število katoličanov pri nas zmanjšalo za 69 tisoč (68.926). Aktivnih udeležencev nedeljskih maš je še okoli 10%. Upada tudi število krstov, obhajil, birm in cerkvenih porok.

- Leta 2005 je bil delež cerkvenih porok glede na civilne poroke 60-odstoten, predlani pa je znašal 38-odstotkov. Leta 2018 je bilo 58 odstotkov otrok rojenih zunaj zakonske skupnosti. Razmerje med rojstvi in krsti se je v desetih letih znižalo z 61 % na 51%. Medtem ko je v koprski in ljubljanski nadškofiji največji upad vernikov, pa v celjski in mariborski ne zaznavajo bistvenega upada. Število cerkvenih porok na Štajerskem celo narašča.

- V zadnjih desetih letih se je število duhovnikov pri nas zmanjšalo s 1147 na 1020.

- Lani je bilo med skavti 5205 mladih, skoraj tisoč več kot pred desetimi leti, leta 2018 se je več kot 24000 otrok udeležilo okoli 300 oratorijev ali večdnevni vzgojno pastoralnih programov po Sloveniji, 7500 več kot pred petimi leti.

- V Evropi je bilo v začetku leta 2018 skoraj 3000 duhovnikov manj kot leto prej, med Evropejci je 40% katoličanov, na svetu pa 18%.

Uradni odziv RKC-ja po objavi prispevka je bil naslednji: Franci Petrič, predstavnik Nadškofije Ljubljana, ki je govoril v imenu nadškofa Zoreta, je poslal elektronsko sporočilo z naslovom 'Hvala', v katerem je zapisal: »Spoštovana gospa Anja! Hvala za profesionalno kakovosten prispevek o upadanju vernikov v Tedniku. Zares ste se potrudili in uspelo Vam je! Čestitam in se zahvaljujem. Lep pozdrav. Franci Petrič«

Župnik Martin Golob, ki je nastopal v prispevku, pa je v svojem odzivu napisal: »Hvala za lep prispevek. So zelo lepi odzivi. Vse dobro.«

S spoštovanjem,

Natalija Gorščak

direktorica Televizije Slovenija

3) PRITOŽNIKOV ODGOVOR NA ODGOVOR DIREKTORICI TV SLOVENIJA

poslan na naslove vodstva RTV Slovenija, člane Programskega sveta, varuhinje pravic gledalcev in poslušalcev, predstavnike RKC, časopis Družina, Radio Ognjišče

Spoštovana!

7. 2. 2020

Ne glede na pozitiven odziv obeh omenjenih to ne spremeni dejstva, da oddaja z omenjenim sociologom ne prikaže kristjanov v »normalni« obravnavi, pač pa pristransko, ideološko in nekritično, kar pričakujemo od nepristranskega sociologa. V ozadju je seveda še prevladujoči idejno-politični problem še vedno vrednostno neenakopravnega, pejorativnega sprejemanja in predstavljanja vernikov oziroma katoličanov v naši družbi. To je bilo opazno tudi pri poročilu o za koroške katoličane in s tem za slovenske katoličane sploh v prikazu posvečenja škofa Marketza iz Celovca: malo vsebine, nič pogovor z njim, nič o nacionalni teži in pomenu dogodka, neprimerljivo z drugimi (včasih zelo) marginalnimi in za Slovenijo in slovensko izročilo manj pomembnimi zadevami na RTV SLO.

S spoštovanjem

Prof. Juhant

4) ODZIV VARUHNJE PRAVIC GLEDALCEV IN POSLUŠALCEV

Spoštovani gospod Juhant,

10. 2. 2020

prejela sem vaše sporočilo, povezano z oddajo Tednik, ki je bila na sporedu 27. 1. 2020 na TV SLO1. Zmotil vas je prispevek z naslovom Zakaj vse manj vernikov. Menite, da bi morali imeti v takšnih prispevkih pripadniki RKC pravico, da razlagajo sami sebe in da v njem ne bi smel nastopati sociolog religije, za katerega menite, da ni primeren.

Prebrala sem odgovor, ki vam ga je posredovala direktorica TV Slovenija Natalija Gorščak, in v katerem je pojasnila, da je bil prispevek pripravljen v skladu s Poklicnimi merili in načeli novinarske etike. Prejela sem tudi vaš odgovor na odgovor, v katerem vztrajate, da je bila izbira sociologa neprimerna.

Odgovoru, ki ga je podpisala direktorica, lahko dodam le načelno stališče, ki ste ga že večkrat slišali, saj ga redno izpostavljam na sejah Programskega sveta, in sicer, da na RTV Slovenija ni prepovednih gostov ali tem. Na RTV Slovenija ne obstaja bunker ali seznam ljudi, ki bi jim bilo prepovedano govoriti. O tem, kdo, kdaj in kako je povabljen k besedi, se uredniki in novinarji odločajo glede na kontekst, fokus in žanr obravnave. V konkretnem primeru je bila tematika upada vernikov RKC obravnavana v oddaji, namenjeni najširši publiki TV Slovenija, v žanru analitičnega poročila, ki je prikazalo več vidikov tematike: podatke RKC in britanske JM raziskave, osebne izkušnje vernika, pogled nekdanje članice RKC, izjave več duhovnikov različnih generacij in pristopov ter komentar sociologa, ki je interpretiral predvsem empirične podatke.

Menim, da je vaša pritožba glede izbire govorcev in prikaza tematike neupravičena.

Menim, da je bilo poročilo celovito in večplastno. Gledalcem je bilo posredovanih dovolj preverjenih in raznolikih podatkov, da so si o tematiki, če jih zanima, lahko ustvarili svoje mnenje. Posebej poudarjam, da je avtorica dosledno sledila načelu kritične distance in nepristranskosti, kot ga opredeljujejo Poklicna merila in načela novinarske etike (spodaj kopiram točko 1. 2). Menim, da je relevanten zlasti odstavek, v katerem piše: »Izoginiti se je treba vsemu, kar lahko spodbudi upravičeno domnevo, da je novinar ali javni zavod pristranski ali pod vplivom neke skupine za pritisk, ne glede na to, ali je ta ideološka, politična, finančna, socialna, verska ali kulturniška.« Neupravičeno je pričakovati, da bi imel v javnem mediju kdor koli ekskluzivno pravico komentiranja posameznih tematik ali da bi smeli o določenih tematikah govoriti le tisti, ki so predmet novinarske obdelave. Kot rečeno, pa je vselej treba upoštevati kontekst in fokus. V ospredju pozornosti ni bilo vprašanje, kaj RKC meni o stanju v RKC, ampak vprašanje, kakšni so trendi v največji verski skupnosti v državi in kakšne so možne razlage teh trendov.

Ob robu pritožbe in v odgovoru na odgovor direktorici TV Slovenija ste izpostavili še dve zadevi, in sicer spremenjen urnik predvajanja Duhovne misli na Prvem programu Radia Slovenija in televizijsko spremljanje posvečenja škofa Marketza iz Celovca. Menite, da gre za vrednostno neenakopravno obravnavo katoliških vernikov oz. z RKC povezanih vsebin v programih RTV Slovenija.

Glede Duhovne misli sem pridobila pojasnilo odgovornega urednika Prvega **Danijela Posleka**. Kopiram njegov odgovor:

»Termin Duhovne misli je bil nekoliko spremenjen zgolj ob koncih tedna ter praznikih. Tako imamo od 1. 1. 2020 poenoten termin v celotnem tednu ob 5.50. Podoba celotnega jutranjega pasu namreč doživlja spremembe in v luči teh sprememb so nekatere rubrike odpadle, pri Duhovni misli pa je sprememba samo v tem, da ima zdaj poenoten termin. Naj poudarim, da smo takšno spremembo jasno napovedali v programsko produkcijskem načrtu za leto 2020, ki ga je programski svet potrdil, ne da bi kdorkoli problematiziral spremenjen termin.

In dodatno, Duhovna misel je vsak dan na voljo tudi kot podcast, kar pomeni, da je vedno in povsod dosegljiva za poslušanje in tako njena objava ni vezana zgolj na en FM termin.«

Urednikovemu pojasnilu lahko dodam le splošno mnenje, ki ga velikokrat izrečem in zapišem ob spreminjanju programskih shem, in sicer, da bi si želela čim manj radikalnih posegov v utečene gledalske, poslušalske in bralske navade. Menim, da lahko premiki v programih prizadenejo zvesto publiko, medtem ko spremembe morda ne nagovorijo novega občinstva. Nekateri primeri kažejo, da uredniška logika ni nujno tudi logika poslušalcev (gledalcev, bralcev). Povsem razumljivo pa je, da imajo uredniki ne le pravico, ampak tudi dolžnost slediti medijskim trendom, uvajati spremembe in ponujati izboljšave. Pri tem uredništvom priporočam skrbno tehtanje in analitičen pristop, ob največjem možnem soglasju ekipe, ter tako, da bo publika o spremembi pravočasno in čim bolj obveščena.

In še glede televizijskega poročanja o posvetitvi koroškega rojaka za novega krškega škofa. Podatke o tem je posredovala odgovorna urednica **Manica J. Ambrožič**.

Od 3. decembra lani, ko se je zvedelo za imenovanje, do konca minulega tedna, ko je bil škof Marketz gost oddaje Odmevi, je bilo o imenovanju in posvečenju v osrednjih dnevnoinformativnih oddajah objavljenih skupaj sedem novic v različnih žanrih. Med drugim je bila imenovanju Jožeta Marketza namenjena rubrika Široki kot v Prvem dnevniku 29. decembra, o posvečenju za novega škofa krško-celovške škofije je bila za nedeljska večerna poročila 2. februarja pripravljena reportaža, kot uvod v pogovor s škofom Marketzom so si gledalci Odmevov 7. februarja lahko ogledali daljši analitični prispevek, ki je vključeval tudi odzive koroških Slovencev in nemško govorečih sodeželanov.

Kot sem že zapisala v podobnih primerih: v vlogi varuhinje težko presojam, kaj je preveč ali premalo ali ravno dovolj, saj na vsakokratno uvrstitev novic v posamezno oddajo vplivajo

številni dejavniki, od nabora aktualnih dogodkov tega dne (domačih, tujih) do sledenja načelom raznovrstnosti, pomembnosti, zanimivosti, nemalokrat pa tudi časovne in kadrovske omejitve. Menim, da občinstvo javne televizije skozi informativne programe ni bilo prikrajšano za nobeno informacijo, povezano z imenovanjem, in da je bilo objav več, kot bi se morda zdelo občasnemu gledalcu. Menim tudi, da iz števila, obsega in vsebine objav ni mogoče govoriti o spregledu ali sklepati o diskriminatornem odnosu.

Na koncu bi želela dodati še, da kot varuhinja zagovarjam pravico javnosti, da podaja mnenja o programskih vsebinah, z njimi polemizira in jih kritično vrednoti. Nasprotujem razlagi, da je vsaka pritožba že napad ali pritisk na novinarsko svobodo. Razumem pa, da ima lahko pritožba, ki jo zapiše programski svetnik in jo razpošlje na številne naslove, v očeh programskih ustvarjalcev drugačno težo in pomen. Zato menim, da ni nikoli odveč spomniti na ločnico med podajanjem mnenj in predlogov (v službi javnega interesa) ter poskusom vplivanja s pozicije moči (v imenu parcialnih interesov). Menim, da smo sodelujoči v razpravi o delovanju in programskih vsebinah RTV Slovenija še posebej odgovorni, da se ta meja spoštuje, ohrani in brani.

Lepo vas pozdravljam,

Ilinka Todorovski

Varuhinja pravic gledalcev in poslušalcev

Poklicna merila in načela novinarske etike:

1.2 Nepriustranskost

Nepriustranskost je temeljna vrednota v vseh programih RTV Slovenija, ki ji je kot javnemu zavodu zaupano poslanstvo objektivnega obveščanja javnosti. Sporočilo ne sme zavajati poslušalcev in gledalcev.

Poročanje mora biti čustveno neopredeljeno, hkrati pa naj odseva širino in dobro obveščenost novinarja. Uravnoteženo je treba sporočati ali predstavljati bistvena dejstva in stališča ter ohranjati nepristransko in etično razmerje do vseh oseb, ustanov, tem in dogodkov.

Nepriustranskosti v informativnih programih ne zagotavlja le preprosto matematično uravnavanje, v katerem se sleherno stališče enakomerno dopolnjuje z nasprotnim, marveč celovita predstavitev okoliščin, v katerih so ta stališča nastala.

Izogniti se je treba vsemu, kar lahko spodbudi upravičeno domnevo, da je novinar ali javni zavod pristranski ali pod vplivom neke skupine za pritisk, ne glede na to, ali je ta ideološka, politična, finančna, socialna, verska ali kulturniška.

Zahteve po nepristranskosti ni mogoče enačiti s popolno nevtralnostjo v slehernem prispevku. Novinar sme izreči poklicno, novinarsko sodbo, ki temelji na relevantnih dejstvih, ne sme pa izrekati svojega osebnega mnenja, ki je lahko posledica enostranskih pogledov na določena vprašanja. Ustvarjalci radijskih in televizijskih programov (domači in gostujoči) ne smejo zamolčevati ali zanemarjati podatkov, ki so v nasprotju z njihovim osebnim stališčem in mnenjem.

4) PRITOŽNIKOV ODGOVOR NA ODGOVOR VARUHINJI PRAVIC GLEDALCEV IN POSLUŠALCEV

Spoštovana!

11. 2. 2020

Ni bil moj ugovor, če prav sledite namenjen, da bi bodisi jaz ali mi (Cerkev) razlagali sami sebe, pač pa da bi to počel objektivni sociolog – če pa že pristranski vsaj še eden z druge strani, ne pa pristranski ideolog, z negativno konotacijo do religije in da bi oddaja upoštevala tudi pozitivno plat krščanstva in Cerkve za našo družbo, kar v veliko oddaj – ne le pri tej - še vedno ni slučaj!.

Glede uredništva RS pa je seveda možno, da avtonomija uredništva spremeni zadeve. Vendar kot verni poslušalci pričakujemo, da bi nas uredništvo v programih RS s tem ne še bolj marginaliziralo, pač nas bolj integriralo, kar pa ni slučaj. Ostalo je zame kot vernega poslušalca samo privlečeno za lase – sicer je res, da lahko verni to dobijo na podkastu ali na R Ognjišče ali celo v tujini kot je že večkrat kot na RS dejal, ali to ne spoštuje enakopravnosti vernih, ki plačujemo enako svoj prispevek in imamo pravico biti tudi s strani naše duhovnosti na RS postreženi.

Priznam, da nisem gledal vseh prispevkov o škofu Marketzu, a tiste, ki sem jih, so bili glede na pomen za Koroške Slovence revni, so se pa okrepili po moji intervenciji. .

S spoštovanjem

Janez Juhant

5) VARUHINJIN ODGOVOR NA ODGOVOR PRITOŽNIKU

Spoštovani gospod Juhant,

12. 2. 2020

zahvaljujem se za odgovor na odgovor, v katerem ste dodatno pojasnili, kaj ste imeli v mislih, ko ste v prvem pismu zapisali: »Verni smo tudi najštevilčnejši plačniki RTV naročnine. Torej zakaj se v takih oddajah ne moremo sami sebe razlagati in imeti enakopravnega mesta v njih?«

O tem, ali so nekateri družboslovci bolj ali manj nevtralni, težko razpravljam. Menim, da bi bilo narobe, če bi imel kdor koli monopol nad interpretiranjem posamezne tematike ali prepoved interpretiranja te tematike. O tem, koga povabiti k besedi, je vedno stvar izbire in vsakokratne presoje – glede na fokus, kontekst in žanr. Menim, da v konkretnem primeru ni bilo napake. Lahko pa sprejemem vaše mnenje, da bi lahko tematiko interpretiral tudi kdo drug.

Glede ostalih tem bi težko kar koli dodala – tudi mene skrbijo občasni posegi v ustaljene navade občinstva, kakor tudi občasna brezbržnost, ko gre za življenje in delo rojakov v sosednjih država. Kot veste, v vlogi varuhinje velikokrat opozorim na takšne pojave.

Na koncu omenjam še, da sem sinoči ob pripravi mesečnega poročila in vnovičnem pozornem branju korespondence v zadevi opazila, da ste se v pismu, ki je bil povod za obravnavo, podpisali kot »svetnik RTV, pristojen za verske zadeve«. Takšen zapis me je presenetil in zbegal. V zakonu, statutu ali pravilniku ne uspem najti opredelitve morebitnih konkretnih pristojnosti članov PS za posamezne zadeve. Ni mi znano, da bi v PS delovali svetniki, pristojni za verske ali druge zadeve. Menim, da bi takšen podpis lahko napeljeval, da je npr. svetnik, imenovan iz kvote neke politične stranke, »pristojen za strankine zadeve«, kar bi bil absurd. Menim, da lahko zapis zadeve prejemnike pisma oz. nepoučeno javnost, saj bi si ga lahko kdo razlagal na način, da imajo posamezni programi ali vsebine javnega medija »nadurednike« v PS, kar seveda ne drži, ker bi to pomenilo poseganje v uredniško avtonomijo. Menim, da bi bilo z vidika razvidnosti smiselno in koristno, da se zadeva razjasni.

Lepo vas pozdravljam,

Ilinka Todorovski

Varuhinja pravic gledalcev in poslušalcev

Pojasnilo pooblaščenke za varstvo osebnih podatkov RTV Slovenija Simone Habič glede objavljaja osebnih podatkov zaposlenih.

»Osebnih podatki zaposlenih – telefonska številka in elektronski naslov (in drugi) – so varovani osebni podatki po ZVOP-1 in Splošni uredbi 2016/679 tudi če so javni uslužbenci. Ti podatki namreč niso javni podatki.

Po Zakonu o medijih je za uveljavljanje zahtevkov za novinarski popravek RTV Slovenija na podlagi Sklepa generalnega direktorja o objavi osebnih imen, nazivov ali funkcij, službene telefonske številke in naslova elektronske pošte zaposlenih, katerih delo je pomembno zaradi poslovanja s strankami oziroma uporabniki RTV Slovenija (št. 01-704/2018 z dnem 29.11.2018 na podlagi 106 člena ZVOP-1) javno objavil kontakte odgovornih urednikov, ki so pooblaščenici za uveljavljanje te pravice.

Gledalcu ne sporočamo vzorca sestavljanja e-naslova zaposlenega, ne telefonske številke, niti e-naslova, če posamezni voditelj tega ne posreduje sam. Lahko pa gledalec pokliče na recepcijo in ga prevežejo k voditelju brez težav. Sam se neposredno lahko torej dogovori, da mu voditelj svoje podatke posreduje.

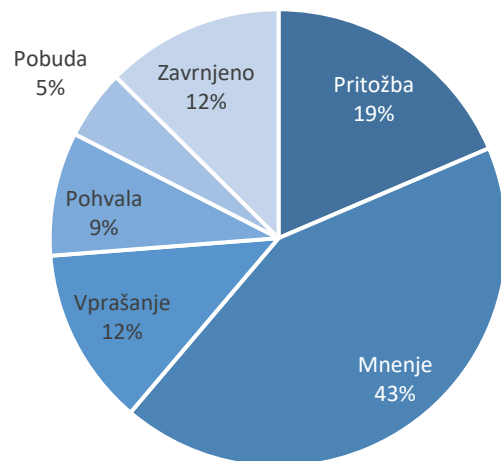
Dodatna informacija: 6. člen Zakon o dostopu do informacij javnega značaja določa, kdaj so podatki o javnem uslužbencu javni: 2 in 3 odstavek 6 člena ZDIJZ. Ko govorimo o izjemah od izjem: recimo če se uveljavlja javni interes, poraba javnih sredstev ali podatki, povezani z opravljanjem javne funkcije ali delovnega razmerja javnega uslužbenca, tudi delovno mesto in ime in priimek javnega uslužbenca. Ti podatki pa so lahko javni.«

STATISTIKA

	JANUAR 2020	DECEMBER 2019	JANUAR 2019
TELEVIZIJA SLOVENIJA			
SKUPAJ	83	45	125
Informativni program	22	17	57
Kulturno umetniški program	25	9	11
Razvedrilni program	6	6	14
Športni program	11	6	6
Program plus	10	3	5
Ostalo	9	4	32
REGIONALNI CENTER / TV program	2	2	1
Televizija Koper	1	0	1
Televizija Maribor	1	2	1
RADIO SLOVENIJA			
SKUPAJ	16	7	7
Radio Prvi	14	6	1
Val 202	1	1	4
Ars	1	0	0
Koper	0	0	0
Radio SI	0	0	0
Ostalo	0	0	2
MMC			
SKUPAJ	11	50	19
Vsebine	11	48	10
Storitve	0	2	9
RTV SLOVENIJA			
SKUPAJ	72	59	38
Jezikovna kultura	3	6	4
Oglaševanje	8	4	5
Dostopnost in prilagojeni programi	3	0	2
RTV prispevek	4	3	2
Tehnične zadeve	19	18	4
RTV SLO - splošno	9	4	7
Programski svet	0	0	0
Varuhinja	0	0	1
Ostalo	3	3	3
Zavrnjena obravnava	23	21	10
VSI ODZIVI	184	163	191

Statistika po vrsti odzivov

	JANUAR 2020
SKUPAJ	183
Pritožba	34
Mnenje, kritika	78
Vprašanje	23
Pohvala	16
Pobuda	9
Zavrjneno	23

Statistika po načinu oddaje odzivov

	JANUAR 2020
SKUPAJ	183
Elektronska pošta	103
Spletni obrazec	23
Pismo	7
Telefon	50

